Bln. theol. lat. fol. 336. f. 67v

turbine raptus exarta. et sicut fumus defu
mario. Ego autē dns ds tuus ecca egrpta. et
dm absq me nescies. et saluator nō ē ptter me.
Ego cognoui te in deserto inēta solitudinis iux
ta pascua sua. Et adimpleti sunt et saturati.
et eleuauerē cor suū. et obliti sunt mei. et
ero eis quasi leena et sicut pardus in uia assy
riorū. Occurrā meis quasi ursa raptis catulis.
et disrumpā interiora iecoris eorū. et consu
mā eos ibi. Quasi leo bestia agri scindet eos.
Perditio tua isti tantūmodo in me auxilium
tuū. Vbi ē rex tuus. maxime nunc saluet
te in omnib urbib tuis. et iudices tui de quib
dixisti. Da mihi regē et principem. dabo tibi
regē in furore meo. et auferā in indignationē
meā. Colligata ē iniquitas effraim. absconsa
ditū peccatū eius. Dolores parturientis uent
et ei. ipse filius nō sapiens. Nunc enī nō stabit in
contritione filiorū. de manu mortis liberabo
eos. de morte redimā eos. Ero mors tua o mors.
ero morsus tuus inferne. Consolatio abscondi
ta ē a oculis meis. quia ipse inter fres diuidet.
Adducet urentē uentū dns de deserto ascendentē.
et siccabit uenas ei. et desolabit fontē eius.
et ipse diripiet thesaurū omnis uasis de
siderabilis. Pereat samaria quō ad amaritu
erucha. bruchus. locusta rubigine uastantibus
consumptā post euersionē prioris populi.
Effusiuri spm sem supseruos dī et ancillas. id
ē. cxx. credentiū nomina effusiū ūiri in cena
culo sion. Qui. cxx. a bruno usq ad. xv. pau
latim. et pincrementa surgentes. xv. gra
duū numerū effugium. Quum in psalterio mis
tice cōtinent finit.

Incipit liber iohelis pph.

Verbum dni. quod factum
ē ad iohel filium phatuel. Audite
hoc seniores. et auribus percipite om
nes habitatores terre. Si factū ē istud in di
ebus uris. aut in diebus patrū uroru. Sup hoc
filius uris narrate. et filii uri filiis suis. et filii
eorū generationi altere. Residuū erucę co
medit locusta. et residuū locustę comedit
bruchus. et residuū bruchi comedit rubigo.
Expergiscimini ebrii. et flete et ululate omnes
qui bibitis uinū in dulcedinē. quō periit ab
ore uro. Gens enī ascendit sup terrā meam.
fortis et innumerabilis. Dentes eius ut dentes
leonis. et molares eius ut catuli leonum. Po
suit uineā meā in desertū. et ficum meam
decorticauit. Nudans spoliauit eā et pro
iecit. albi facti sunt rami eius. Plange quasi

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Mss. theol. lat. fol. 336,
fol. 67v (obere Hälfte)

Blu. theol. lat. fol. 336, f. 78r

linke Sp.

guidum. & intulistis munus. Nūq̄d suscipiā illud de ma
nu uā dicit dns. maledictus dolosus qui habet in grege
suo masculū. & uotū faciens immolat debile dño. quia rex
magnus ego sū dicit dns exercituū & nomen meū horribile
in gentibus. Et nunc ad uos mandatū o sacerdotes est.
Si nolueritis audire. & si nolueritis ponere sup cor. ut detis
glām nomini meo dicit dns exercituū. mittam in uos egē
statē. & maledictā benedictionibus uris. & benedicā illis. quo
n posuistis sup cor. Ecce ego precidā uobis brachiū. & dispgā sup
uultū urm stercus sollēpnitatū uarū. & assumet uos secū.
Et scietis quia misi ad uos mandatū istud. ut esset pactū meū
cū leui. dicit dns exercituū. Pactū meū fuit. cū eo uite & pa
cis. & dedi ei timorē. & timuit me. & a facie nominis mei pa
uebat. Lex ueritatis fuit in ore ei. & iniquitas n est inuen
ta in labiis eius. In pace & in equitate ambulauit mecū. &
multos auertit ab iniquitate. Labia enī sacerdotis custodi
ent scientiā. & legē exquirunt ex ore eius. quia angelus do
mini exercituū est. Uos autē recessistis a uia. & scandalizastis
plurimos in lege. irritū fecistis pactū leui. dicit dns exercituū.
Propter qđ & ego dedi uos contemptibiles & humiles omnibus pplis.
sicut non seruastis uias meas. & accepistis faciē in lege. Nūq̄d
n pater unus omniū urm. Nūquid n ds unus creauit uos.
Quare ergo despicit unus⁹q̄sq; urm fratrem suū. uiolans pa
ctū patrum. Transgressus est iuda. & abominatio facta
est in isrl & in hierlm. quia contaminauit iudas sanctificationē
dni quā dilexit. & habuit filiam dei alieni. Disperdat dns
uiru qui fecerit hoc. magistrū & discipulū de tabernaculis
iacob. & offerentē munus dño exercituū. Et hoc rursum
fecistis operibus lacrimis altare dni. fletu & gemitu. ita ut ul
tra non respiciā ad sacrificiū. nec accipiā placabile quid de
manu uā. Et dixistis. Quā ob causam. Quia dns testifica
tus est inter te & uxorē pubertatis tuę. quā tu despexisti.
Et hęc particeps tua & uxor fœderis tui. Nonne uni
fecit. & reliquiæ spūs eius est. & quid unus quęrit. nisi
semen dei. Custodite ergo spūm uīm. & uxorē adolescentię tuę
noli despicere. cū odio habueris dimittere. dicit dns ds isrl.
Operiet autē iniquitas uestimentū ei. dicit dns exercituū.
Custodite spūm uīm & nolite despicere. Laborare fecistis
dnm in sermonibus uris. & dixistis. In quo eū fecimus la
borare. In eo cū dicitis omnis qui facit malū bonus est
in conspectu dni. & tales ei placent. aut certe ubi est deus
iudicii. Ecce ego mittā angelū meū. & pparabit uiā meā
ante faciē meā. Et statim ueniet ad templū suū dominator
quē uos quęritis. & angls testamenti quē uos uultis. Ecce ue
nit. dicit dns exercituū. et quis poterit cogitare diē ad
uentus eius. Et quis stabit ad uidendū eū. Ipse enī qua

...OTHEK
...LTURBESITZ
...
st. fol. 336,
Hölpe)

Blu. theol. Lat. fol. 336

terre uře. Nec erit sterilis uinea in agro dicit dñs exercituū.
& beatos uos dicent oēs gentes. eritis enī uos terra desidera
bilis. dicit dñs exercituū. Inualuerūt inme uerba uřa. dicit
dñs & dixistis. Quid locuti sumus contra te. Dixistis. uanus ē
qui seruit dō. & q̄d emolumētū quia custodiuimꝰ p̄cepta eius.
& quia ambulauimꝰ tristes corā dño. Ergo nunc bea
tos dicimꝰ arrogantes. Siq̄dē edificati sūt facientes impietatē.
& tēptauerūt dm. & salui facti sūt. Tunc locuti sūt timentes dm.
unusquisq; cūꝓximo suo. & adtendit dñs & audiuit & scrip
tus ē liber monumēti. corā eo timentibus eū dñm. & cogitanti
bus nomē ei. Et erit mihi ait dñs exercituū in die qua ego facio
in peculiū. & parcā eis. sicut parcit uir filio suo seruienti sibi. Et
conuertimini. & uidebitis quid sit inter iustū & impiū. & inter
seruientē dō. & nō seruientē ei. Ecce enī dies uenit succensa qua
si caminus. & erūt oēs superbi & oēs facientes impietatē stipula.
& inflamabit eos dies uenies. dicit dñs exercituū. qui nō derelin
quet eis radicē & germen. & orietur uobis timentib nomē meū sol iu
stitie. & sanitas in pennis ei. Et egredieminī. & saltabitis sicut uituli de
armento. & calcabitis impios cū fuerint cinis sub plantis pedū uřōꝝ.
In die qua ego facio dicit dñs exercituū. Memento legis moysi ser
ui mei. quē ei mandaui in choreb adomnē isr̄l p̄cepta & iu
dicia. Ecce ego mittā uob heliā pphetā. ante quā ueniat dies
dñi magnus & terribilis. & conuertet corda patrū ad filios.
corda filiorū adpatres eoꝝ. Ne forte uenia
& p̄cutiā terrā anatemate.

Signatur: Ms. theol. 4
fol. 78r (obere

habentes. scissi ues
tib' sualente. i. sicr tioris
decoris laceratioē nō parcentes. mu
nera. & thū habente' i manu. ut offerret
i domo dñi. i. exibere se i bi sacrificio. oratio
nē cū opib' pollicentes. Egressū autē mahel. i. q libe
malign' spē. natanię fil' i. p'ris sui satanę. exēplo
i sup bia generat'. occurrit ei laq's deceptionis. icc
dēs & plorās. Tegit. n. se sub specię virtutis. q si cō
corde & vę lugentib'. ut meli' decipiat. Dixē ueni
te ad godoliā. q p mittit se adaltiora pueherē.
& sic & minima tollit i cautis. Vñ. & ur cū uenissent
ad medū ciuitatis occid' eos. q rale ipsa una pen'.
Decē uiri repti stinē eū q dixer'. Nolite nos occide
q habem' thesaur' i ag'. Et nō occid' eos. Thesaur' i ag'.
spes i penitētia. q q nō cernit. i tra cordis fodit.
Et hi q i cautelę fuę p'uicti. ad lamētū redeūt. nec
capti moriunt. ipse una qq; ve uirt' sine mirta
alī' uirtutib'. Vñ moysi dicit. Sume aromata. & fac
thymiama cōpositū. ut altare boni opis multis vir
tutib' redoleat. Cuq; i tenuissimū puluere oīa cō
ter'. Hoc fit cū bona nra q si pilo cordis occulta dis
cussioē terim'. & i puluere redigim'. i. usq; ad subti
litatē occulti examinis reuocam'. ut si uere bona
sint subtilit' rectetem'. Pone' exeo puluere cora ar
cha. q te nra bona i cōspectu dei placent. Inde alibi. Sub
tracta pelle hostię. aut i frusta cedat. Pellis tollit'.
cū amīti nrę oculis sup ficie uirtutis amouem'.
arte cedim' oū distinguente' subtilit' ei' i tima
mē p ratiq; cogitam'. Colūna nubis nō i die s; i noc
te splendore ignis radiabat. q xpo ducatū p bēs
sequentib' exēplo utę nulla luce clarui'. de iusti
cia sua ē fidentib' s; peccator tenebra aguos contib'
dicū de capite t. nō d. sed carita amīte. Si recte of
fera. i. aliq'd bona i tentioē aga. & nō recte diuida
t. subtulit'. & sollicite dissonas peccasti. Et bona. n.
si cautę discernere neglex'. utunt' i mala. Int.

Bln. theol. lat. fol. 336, obere H., linke Sp. von fol. 89v

mens cōstrigit aforti
tudine ꝑpa caro lassat. Hinc
iacob q̄ anglm tenuit. uno pede claudi
cauit. q̄ uero amore sublimia respic. du
plici desidio incede nesc. s; uno pede roborat
amore di. 7 alio marcet. i. carnis fortitudo torpz.
Sci plus timet ꝑ spa mūdi. q̄ adūsa. ne forte sit re
tributio bonoz suoz. t q̄ alio modo declinat mīte aduer
teria. Salemon. Cor ꝙd nouū amaritudinē aīe sue.
i gaudio illi nō miscebit extraneo. Cor ipsoz q̄ desiderii
suis affligit. i amaritudine e. s; ea ꝑpt cecitatē suā
n noū. s; cor iusti ea nouit. q̄ hoc exilio adtēdit. vñ
iste ad gaudiū reducet. s; q̄ hic risit. cū eo nil habebit.
Bob calcitrātib archa iclinat. q̄ mens iusti q̄ bn ꝑest.
cōfusioē subiectoz ecussia. addispēsatiois cōdescēsioē
ex sola dilectioē mouet. Sed hec iclinatio. ipius
casus uidet. 7 manū rephēsioīs ei mittit. vñ uita
ꝑdē. S; n melioz dicta t facta iudicaret. n̄ dese me
liora sentiret. Vñ leuite ille q̄ manū tetēdit. oza
dr. i. robusti dni. putat. H. se robustos i dnō. q̄ archā
tumide subleuat. Cū ū q̄da melioz deteriores mouet.
n̄ē tacēdū. s; cū humilitate magna ꝓferēdū. Libe
g q̄ sētiam dicēda st. 7 valde humilit. ne qd recte in
tendim. h elate ꝓferēdo. n recte faciam. Iacob in
itinere lapide posuit. 7 dormiuit. scala uidit. 7 an
glos ascēsidētes 7 descēdētes. Initinere dormit. q̄
incursu huius uite oculos aselarib claudit. q̄s ꝑ in
nocētia clausos. culpa ꝑmus hoīb adcupiscēdū.
aperuit. Talis uidt anglos quanto amore dō supse he
rēat. 7 q̄nta caritate nob ifirmis cōdescēdat. q̄ ca
put i lapide posuit. i. mīte ixpo. Qui. H. seti ac
fug. 7 ad supna amore n̄ rapit. torpore dormit. n̄
studio. nec anglos uidet. q̄ q̄ securi cessat a bactu
seti. eo lati sibi i mūdas cogitatioēs egerit. Vñ sub
spe iudee torpētē aīa ꝓpha flens dic. Videt ea
hostes. 7 derisert sabbata ei. i. mali spe ipsa uacatu
onis ocia. ad illicitas cogitatioēs ptrert. Sā ū labri
cuciat. aiam ei.
Adsiluā cū amico uad. q̄ cū pr
imo pecca ituet. Si plicit ligna cedt. cū
delinq̄nti uitā pia ītīcioē resecat. Securis ma
nu fugē cū tēpacto plus q̄ opus e iaspitatē prūpit.
ferrū de manubrio psilit. cū decorreptioē sermo
dur excid amicū occid. q̄a auditorē cū melia addu
lectioē inflē. Aduna de tb; cuitatib; fug. q̄a adpeni
tencia ē ius. iunitate sacramti subspe. fide. æ caritā
te absēdit. Prim extincti. i. iudex xpc q̄ nīe natē
undata ñ experit. Licet g culpa dimittit q̄ īmalue
studio ppetrat. Ille itr ubū ionicioē tua. Non phibe
sepe uenia pte si culpas itare. Mane cōmedit q̄
de spiritate hui uite q̄ pced se reficiunt. n̄ de hui q̄
ifine dieru. i. īmundi īmundo secunt.

MEMINI E hoc ferme q̄nq̄nnio cū ad hu
rome eem. æ ecclasten Sce Blesille legē ut eā
ad ētrēptū isti secli ꝓuocarē. 7 omē q̄ī mundo ē
ñæ putarē ee ꝑ nichilo. rogatū ab ea ut ī mor
cōmentarioli obscura q̄q; dissererē. ut absq; me
possit itelligē q̄ legebat. Itaq; qm ī pcinctu m
opis. subita morte subtēcta ē. 7 n meruim o pau
la 7 eustochiū talē uite mīe hre cōsortē. tanto q;
uulne tē pcuss obmutui. nē ī bethlehē posit an
gustiore uidl cuitate æcclie memorie. æuo reddo
q̄ debeo. h buit admonenti q̄ nulli auctoritatē secuti
si debebreo tnsferrent. magis me. lxx interpretu ēsse
tudini coaptauu. ihū du tacat. q̄ n multū abhebrai
cis discrepabant. Intdū aq̄le q̄q; æ simmachi æ theo
docionis recordat sū. ut neo nouitate nimia lectoris
studiū deterē. nec rursū étra scientiā meā fonte ūtā
tis omisso. opinionū riuulos ēsectarer. Incip Ecclastes

VERBA ECCLESIASTES
FILII DAVID REGIS
HIERVSALEM. Trib; no
minib; uocatū fuisse salemonē sēpte manifestissime do

Bln. theol. lat. fol. 336, f. 89v oben H., rechts

...BIBLIOTHEK
...
Sign.: Ms. theol. lat. fol. 336,
fol. 89v (obere Hälfte)

Berlin theol. lat. fol. 336

INCIPIT PROLOGUS HIERONIMI IN LIBRUM SALEMONIS

IUNGAT EPISTOLA. QUOS IUNgit sacerdotiũ. immo karta non diuidat. quos xpi nectit amor. cõmentarios moseq; et amos. zacharia malachiaq; poscitis. Scripsissẽ si licuisset ꝑualitudine. Oritis solacia sumptuũ. notarii nros et librarios sustentatis. ut uobis poussimũ nrm. desudet ingeniũ. Et ecce exclatere frequens turba diuersa poscentiũ. quasi aut equũ sit me uobis esurientibus alios laborare. aut inratione datu et acceptu cuiquã ꝑter uos. obnoxius sim. Itaq; longa egrotatione fractus. ne pentius hoc anno reticerẽ. et apud uos mutus essem. tridui opus uro nomini consecraui. Interꝑtationẽ uidelicet triũ salemonis uoluminũ. mas loth quod hebraei parabolas. uulgata editio ꝑuerbia uocat. coeleth qđ grece ecclesiasten. latine contionatorẽ possumus dicere sirasirim qđ inra lingua uertitur canticũ canticorũ. fertur et paneretbos ihu filii sirach lib et alius pseudographus qui sapientia salemonis inscribitur. quorũ priorẽ et hebraicã repperi non ecclesiasticũ ut apud latinos. sed parabolas ꝑnotatũ. Cui iuncta erant ecclesiastes et cantica canticorũ. ut similitudinẽ salemonis. non solũ librorũ numero. sed et materiarũ genere coaequaret. secundus apud hebraeos nusquã ẽ. quia et ipse stilus grecã eloquentiã redolet. et ñ nulli scriptorũ ueterũ

VII Sapientia
VIII Sapientiã
VIIII Habendã e
dere pru
X Sapientia
XI Sapientia
XII Sapientia
XIII Sap
XIIII Sap
XV Sap
lu
XV Sap
XVII Sap
XVIII Sap
XVIIII Sap
XX Bla
XXI Sap
XXII Sap
XXIII Sap
XXIIII Sap
XXV O e
XXVI Por
XXVII O etiam qu
quod inae
XXVIII Pter pecc
XXVIIII Qui custodi
XXX Sapiens mu
XXXI Est una qua

n.f. l.f. 336 95r

Blu.

Theol. Lat. fol. 336

DAVID REGIS HIERUSALEM

ANITAS UANITA

tum dixit ecclesiastes. uanitas uanitatum. oma uanitas. Quid
habet amplius homo de uniuer
so labore suo quod laborat sub sole. Gene
ratio pterit. et generatio aduenit. terra uero in
i. etnū stat. ii. Oritur sol et occidit. et ad
locum suū reuertitur. ibiq; renascens gyrat p
meridiem. et flectitur ad aquilonē. Lustrans uni
uersa in circuitu pgit spūs. et in circulos suos regre
ditur. Omnia flumina intrant in mare. et ma
re nō redundat. Ad locum unde exeunt flumi
na reuertuntur ut iterū fluant. Cuncte res
difficiles. nō potest eas homo explicare sermone.
Non satiatur oculus uisu. nec auris auditu im
pletur. Quod est quod fuit. ipsum quod futurum est. nihil
iii sub sole nouū. nec ualet quisquā dicere. ecce
hoc recens est. Iam enī in seculis p̄cessit que fuerunt
ante nos. Non est priorū memoria. sed nec eorū
quidem que postea futura sunt erit recorda
iiii tio apud eos qui futuri sunt in nouissimo. Ego
ecclesiastes fui rex israhel in hierm. et posui
manum meo querere et inuestigare sapienter
de omnib; que fiunt sub sole. Hanc occupatio
nē pessimā dedit deus filius hominū. ut occupa
rentur in ea. Vidi que fiunt cuncta sub sole. &

Quid est quod futurum est? ipsum quod faciendum est

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
Signatur: N.t.lf. 336
102 v

Bln. theol. lat. fol. 336

Handel

Blu. theol. lat. fol. 336, f. 133v

regnauit sup isrl fuerunt xl. anni. Inhe
bron regnauit septē annis xxx tribus. et mor
tuus ē in senectute bona plenus dierū et diui
tijs et gloria. regnauitq, salemon filius eius
pro eo. gesta autē dauid regis priora et nouissima
scripta sunt in libro samuhel uidentis. et in
libro nathan pphetę, atq, in uolumine gad
uidentis uniuersiq, regni eius et fortitudinis
et temporū quę transierunt sub eo. Siue in
isrl siue in cunctis regnis terrarum.

ONFORTATUS EST
ergo salemon filius dauid in
regno suo. et dñs erat cū eo. et
magnificauit eū in excelsū. pce
pitq, salemon uniūso israhel: tribunis et
centurionib; et ducibus et iudicibus omnis isrl
et principibus familiarū. et abiit cū uniuer
sa multitudine in excelsū gabaon: ubi erat
tabernaculū foederis dī quod fecit moyses fa
mulus dī in solitudine. Arcā autē dī adduxe
rat dauid de cariathiarim in locū quē para
uerat ei. et ubi fixerat ei tabernaculū hoc ē
inhierim. Altare quoq, aereū quod fabrica
tus fuerat beseleel filius uri filii ur. ibi erat
corā tabernaculo dnī: quod et requisiuit sa
lemon et omnis ecclia. Ascenditq, salemon

N.t.C.f. 336 133v

Bln.
theol. lat. fol. 336

Hand E

fis. oportet impleri scriptura quā p
dixit spc scī pos dauid de uda. qui fuit
dux corū qui comphenderunt ihm.
qui connumeratus erat innobis. et sor
titus ē sorte ministerii huius. Et hic
quidē possedit agrū de mercede iniq
tatis. et suspensus crepuit medius. et dif
fusa sunt omnia uiscera eius. Et notū
factū ē omnib. habitantib. hierusalē. ita
ut appellaretur ager ille lingua eorū
acheldemahc. hoc ē ager sanguinis.
Scriptū ē enim in libro psalmorū. Fiat
habitatio eius deserta. et nō sit qui habi
tet in ea. et episcopatū eī accipiat alius.
Oportet ergo exhis qui nobiscū congrega
ti sunt in omni tempore. quo intrauit
et exiuit inter nos dns ihc. incipiens
ab baptismate iohannis usq. in diē qua
assumptus ē a nobis. testē resurrectionis
eius nobiscū fieri unū ex istis. Et statuerūt
duos ioseph qui uocatur barnabas. qui
cognominatus ē iustus. et mathiam.
et orantes dixerunt. Tu dne qui corda
nosti omniū. ostende quē elegeris ex
his duob. unū accipere locū ministerii
huius. et apostolatus de quo preuaricat
ē iudas. ut abiret in locū suū. Et dede
runt sortes eis. et cecidit sors sup ma
thiam. et annumeratus ē cū xi. aplis.

Bln. theol. lat. fol. 336

Bln. theol. lat. fol. 336

fol. 153r od. 253r

Bln. theol. lat. fol. 336

tet defructib· suis edere. Quē ita diuina subse
cuta ē gr̄a. ut nō solū corporū sed eā salutē anima
rū ea' pficeret mediana. INCIP ARGVMENTV.

ACTVS APOSTOLORVM NUDA QUIDĒ sonare uidetur historia. et lactantius eccl̄e infamiā texere. Sed si nouerimus scriptorē eū lucā ēe medicū cuius laus ē in euangelio · animaduertamus pariter omnia uerba illius anime languentis mediana ēe.

EXPLICIT ARGUMENTVM.

PRIMVM QUIDĒ SERMONĒ FECI DE OMNIBVS OTHEPHILE quē cēpit ihc facere et docere usq; in diem qua p̄cipiens apl̄is suis ps̄pm sūm quos elegit assumptus ē. Quib· et p̄buit se ipsū uiuū p̄ passionē suā inmutus arguimus · p dies quadraginta apparens eis et loquens de regno dī. Et conuescens p̄cepit eis ab hierosolimis ne discederent. sed expectarent p̄missionē patris quā audistis inquit per me. Quia iohannes quidē baptizauit aqua. uos autē baptizabimi ni spū sco nō p̄ mult̄os hos dies. Igitur qui con uenerant interrogabant eū dicentes. Dne si in tempore hoc restituis regnū isrl. Dixit autē eis. Non ē ur̄m nosse tempora uel momenta quē pater posuit in sua potestate. sed accipie tis uirtutē sup uenientis sp̄s sc̄i in uos. et eritis mihi testes in hierusalē. et in omni iudea et

N. 4. l. f. 336 253 r

Bln.
theol. lat fol. 336
Hand F

Apostolus· adscam feminam scribit· ut eande dominam renuit interris· appellare causdeq; filius testimonium quod ambulatit inueri tatis perhibet· Explicit Arcvmenivm·

Incipit Epistola Secunda·

Senior Electe domine et natis eius· quos ego diligo inueritate· et non ego tantum solus· sed omnes qui cognouerunt ueritate· ppter ueritate que pmanet innob. et nobiscum erit in etnu· sit uobiscum gra. misda· pax ado patre· et ihu xpo filio patris· in ueritate et caritate· Gauisus sum ualde· quonia inueni de filiis tuis ambulantes in ueritate· sicut mandatu accepimus a patre· Et nunc rogo te domina non tam qua mandatum nouum scribens tibi· sed qd habuimus ab initio· ut diligamus alterutru· Et hec est caritas· ut ambulemus scdm mandata eius· Hoc mandatum e· ut que admodu audistis ab initio in eo ambuletis· Quonia multi seductores exierunt in mundu· qui non confitentur ihm xpm uenientem in carne· hic e seductor et antichristus· Uidete uos metipsos· ne perdatis que operati estis· sed ut mercedem plena accipiatis· Omis qui pcedit· et non manet in doctrina xpi· dm n habet· Qui pmanet in doctrina· hic filiu et patrem habet· Si quis uenit ad uos· et hanc doctrina· n affert· nolite recipere eum in domu nec aue ei dixeritis· Qui enim dicit illi aue comunicat ope

n.a.l.f. 336 161 r

Bln.

Theol. Lat. fol. 336

fol. 167 r

nec receperunt eaq; a falsis apostolis dicebantur. hos conlaudat apostolus scribens eis
ab athenis primotheū diaconum.

EXPLICIT ARGVMENTVM.

INCIPIT EPLA AD THESAL. I

PAVLVS ET SILVANVS ET TIMOtheus eccle thessalonicensiū. in deo patre et dño ihū xpo. gra uobis et pax ado patre nro. et dño ihu xpo. Gras agimus deo semp pomnib; uob. memoriā uri facientes in orationib; nris sine intermissione. memores operis fidei ure. et laboris. et caritatis. et sustinentie spei dñi nri ihu xpi. ante dm et patrē nrm. Scientes frs dilecti ado electionē uram. quia euangeliū nrm non fuit ad uos in sermone tantū. sed in uirtute et in spu sco. et in plenitudine multa sicut scitis. quales fuerimus in uobis ppter uos et uos imitatores nri facti estis. et dñi excipientes uerbū in tribulatione multa. cū gaudio spūs sci. ita ut facti sitis forma omnib; credentib; in macedonia et in achaia. Ab uobis enī diffamatus est sermo dei. Non solū in macedonia et in achaia. sed in omni loco fides ura que est ad deū. profecta est. ita ut non sit nobis necesse quicquā loqui. Ipse enī de uob adnuntiant qualē introitū habuerimus ad uos. et quomodo conuersi estis ad dēm a simulacris seruire

n.f.(.f.336 185v

Bln.
theol. lat. fol. 336

uLTORUM NOBIS ET MAGNO
rū plegē ac pphaſ aliōſ atq; qui ſecuti ſunt
illoſ ſapientia demonſtrata. ꝯ inquib; opor
tet laudare iſrl doctrinae et ſapientiae cauſa.
quia n̄ ſolū pſequenteſ neceſſe ē peritoſ ſed etiā
extraneoſ poſſe et dicenteſ et ſcribenteſ doctiſſimos
fieri. auus mſ ieſus poſtquā ſe ampluſ dedit
addiligentiā lectionis legis et pphetarū et ab
eorū librorū qui nobis aparentib; nris traditi
ſunt uolui et ipſe ſcribere aliquid horū quę
addoctrinā et ſapientiā punent ut deſide
rantes diſcere. et illorū peritu magis magisq;
adtendant animo et confirment adlegumā
uitā. hortor itaq; uenire uos cū benuolentia.
et adtentiore ſtudio lectionē facere et uīniā ha
bere inilliſ quib; uidebit ſequenteſ imagnē
ſapientie et deficere inuerborū conpoſitione.
nā deficiunt uerba hebraica quando tranſ la
ta fuerint adalterā linguā. n̄ ſolū autē hęc ſed
et ipſa lex et pphe ceteraq; librorū n̄ paruam
habent differentiā quando inter ſe dicunt. nam
in octauo et triceſimo anno temporib; ptolo
mei uergetis regis poſtquā pueni inegyptum
et cū multū temporis ibi fecisse inueni libros
relictos n̄ parue neq; tempnende doctrine
itaq; bonū et neceſſariū putaui et ipſe aliquā
addere diligentiā et laborē interptandi iſtū

xii. Docet ſapi
xiii. Sapientia
xiiii. Decimo
xv Ab inope
xvi De pupilli
xvii De ſtudio
te dño ope
re
xviii Sa
xviiii In
re
xx Ho
xx i De
xx ii Sa
ſin
xx iii Sa
da
xx iiii Pr
xx v Sa
xx vi Ho
xx vii Pr
xx viii D
xx viiii De parenti
xxx De timore
xxx i Pro defunct
xxx ii De mortuo
xxx iii De uitandi
xxx iiii Sapientia
ne pamitt

Bln. theol. lat. fol. 336, fol. 112r

n.f.lat.336 112r

Bln. theol. lat. fol. 336

Liber sancti ludgeri Cpī in Werdena
ms. theol. lat. Fol. 359

PROFAT HIERONIMI PRIA DDAMASU PAP

NOuum opus me facere cogis ex uetere. ut post exemplaria scripturarum toto orbe dispersa. quasi quidam arbiter sedeam. & quia inter se uariant. quae sint illa quae cum greca consentiant ueritate decernam. Prius labor. sed periculosa praesumptio. iudicare de ceteris ipsum a bomnibus iudicandum. seni mutare linguam. & canescentem mundum ad infantiae reuocare paruulorum. Quis enim doctus pariter uel indoctus. cum in manus uolumen adsumpserit. & sabina quae semel imbibit uiderit discrepare quod lectitat. Non statim erumpat in uocem me falsarium me clamans esse sacrilegum. Qui audeam aliquid in ueteribus libris addere mutare corrigere? Aduersus quam inuidiam duplex causa me consolatur. Quod ex tu qui summus sacerdos esse fieri iubes. & uerum non esse quod uariat. & iam maledicorum testimonio comprobatur. Si enim latinis exemplaribus fidem habendam respondeant. quibus tot sunt exemplaria pene quot codices. Si autem ueritas quaerenda de pluribus; Cur non ad graecam originem reuertentes. ea quae uel auctorum incuria parum male edita. uel apraesumptoribus interpretum emendata peruersius. uel alibrariis dormitantibus. aut addita sunt aut mutata corrigimus? Pleq. uero ego deueteri disputo testamento. quod a lxx senioribus in graecam linguam uersum tertio gradu ad nos usque puenit. Non quaero quid aquila quid symmachus sapiant. quare theodotion inter nouos & ueteres medius incedat. si illa uera interpretatio quam apti probauerunt. O enouo nunc loquor testamento quod grecum esse non dubium est. excepto apostolo matheo qui primus in iudea euangelium xpi hebraicis litteris edidit. hoc certe cum in nostro sermone discordat. et diuer

Ex Biblioth. Regia Berolinensi.

~~Köln D~~

Ber. theol. lat. fol. 359,

fol. 2r

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Platten-Nummer

349

Bonn. theol. lat. 2°359 | fol. 3

marcus · iohannes · In quinto duo · matheus · lucas · In sexto duo · mat
theus · marcus · In septimo duo · matheus · iohannes · In octauo duo · lucas
marcus · In nono duo · lucas · iohannes · In decimo propria unusquisque ·
quae non habentur · In aliis ediderunt · singulis uero euangelistis abuno
inepiens · usque ad finem librorum dispar numerus increscit · Hic nigro
colore perscriptus subsehabet alium exminio numerum discolorem ·
qui addecem usque procedens · indicat prior numerus in quo sit canone
requirendus · Cum igitur aperto codice uerbi gratia illud siue illud
capitulum scire uolueris cuius canonis sit · statim ex subiecto numero
doceberis · & recurrens ad principia In quibus canonum ē · distincta
congeries · Eodemq; statim canone excusso fronte inuento illum quē
quaerebas numerum · eiusdem euangelistae · qui ex ipse exinscriptione
signatur · Inuenies · atque euicinio ceterorum tramitibus inspectis · quos
numeros e regione habeant adnotabis · & cum scieris · recurres ad uolu
mina singulorum · & sine mora reperta numeris quos ante signaueras ·
reperies · & loca in quibus uel eadem uel uicina dixerunt · Opto
ut in xpō ualeas · & memineris mei beatissime papa · Item

hieronimus damaso papae ·

Sciendum · & iam ne quem ignarum ex similitudine numerorum
error inuoluat · quod sicut in subnotatione canonum distinc
torum In canone quolibet tres euangelistae bis uel ter uel quater ·
aut · & iam amplius eundem numerum per ordinem habuerunt · adnota
tum · & quartus e contrario discrepans · quod id quod tres illi in eo loco
sem el dixerunt · Quartus coartans in corpore uoluminis sui ponat · quo
tiens diuersi numeri In eius canone posita sunt · contra p̄dictorum nu
merorum communia · tot similitudines · Item si in uno quolibet eorum

ARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Inv-Nr.:

CA 2320/8

Berlin theol lat 2°359 | fol. 3v

aut &iam duobus ibidem In canone numerus: bis ter aut eō numerus cāmplius
repperiatur In ordine collocatus: & dispar inueniatur In cecerit dubium non erit. quod id quod illius illorum ue canones numeris bis ter repertum abbis in uolumine semel dictum sit. alteri uero eorum cotidiens in uno atque eodem sensu loquantur: Quotiens praeulerint In numerorum adnotatione distantiam. Hoc &in omnium nouem canonum collatione seruabitur; Cæterum In decimo quoniam ppria singulorum tantum modo continentur. Non potest contra id comparatio esse quod solum est. O pro ut mxpō ualeas: & meminerisme beatissime papa.

INCIPIT
PROLOGUS QUATTUOR EUANGELIŌR.

Plures fuisse qui euangelia scripserunt. & lucas euangelista, testatur dicens: quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem rerum quae in nobis completæ sunt. Sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi uiderunt sermonem & ministri fuerunt ei. Et perseuerantia usque ad præsens tempus mon imenta declarant quae a diuersis auctoribus edita. diuersarum hæresium fuere principia. ut est illud iuxta aegyptios & thomam. & matthiam & bartholomeum. Duodecim quoque apostolorum. & basilidis atque appellis. ac reliquorum quos enumerare longissimum est; Cum hoc tantum In præsentiarum necesse sit dicere. exstitisse quosdā qui sine spū & gratia dī conati sunt magis ordinare narrationē quā historiae texere ueritatem; quibus iure potest illud ppheticū coaptari. uae qui prophetant de corde suo. qui ambulant post spm suū. qui dicunt dicit dns. & dns non misit eos. De quibus & saluator In euangelio iohannis loquitur. Omnes quicumque me uenerunt. fures fuerē & latrones.

ARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

LA2319/49

002050
Leihfrist bis: 29.2.80.

hen dem
durch die
zeitig mit
ht. Rand
erung, er
1.
unkt der
er Abstu-
attung zu
es ganzen
iner stili-
ge orna-
zeigt das
Propor-
nheit der
die sich
Durch-
pektiven
, als der
lls touro-
lesselben,
stark be-
nan nicht
hung des
die Aus-
Die Dar-
itantiken
mit dem

INCIPIT EVANGELIVM SECVNDVM JOHANNEM

NORMOLANS AQUILAE VERBO PETIT ASTRA JOH.

IN PRINCIPIO ERAT VERBVM · ET VERBVM ERAT APUD DM ET DS ERAT VERBV·

Hoc erat in principio apud dm. Omnia per ipsum facta sunt. & sine ipso factum est nihil; quod factum est. in ipso vita erat, Et vita erat lux hominum. & lux in tenebris lucet. & tenebrae eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a dō. cui nomen erat iohannes; Hic venit in testimonium. ut testimonium perhiberet de lumine. ut omnes crederent per illum; Non erat ille lux. sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera. quae illuminat omnem hominem venientem In mundum; In mundo erat. & mundus per ipsum factus est. et mundus eum non cognovit; In propria venit. & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum. dedit eis potestatem filios dei fieri. his qui credunt in nomine eius; Qui non ex sanguinibus. neque ex voluntate carnis. neque ex voluntate viri. sed ex dō nati sunt; Et verbum caro factum est. & habitavit in nobis; Et vidimus gloriam eius. gloriam quasi unigeniti a patre; plenum gratiae

Bln. theol. lat. fol. 359

Boeckler: Schöne Handschriften aus dem Besitz d. Preußischen Staatsbibliothek, 1931
Tafel neben S. 16
Bln. Theol. lat. fol. 359 Johannes-Initium
v. S. 37f, Nr. 17

Berlin. theol. lat. 2° 359 | fol. 38

MARCUS UTALTA
FREMET UOX PER
DESERTA LEONIS.

INCIPIT EUANGE
LIUM SECUNDUM
MARCUM.

NITIUEVANGE
LII IHU XPI FILII DI SICUT
SCRIPTUM EST IN ESAIA PRO
PHETA ECCE EMITTO ANGE
LUM MEUM ANTE FACIEM
TUAM QUI PREPARABIT
UIAM TUAM ANTE TE.

BILDARCHIV FOTO MARBURG
Im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung

251822

INCIPIT EUANGE
LIUM SECUNDUM
LUCAM·

IURA SACERDOTIS LUCAS TENET
ORE IUUENCI·

VO
NIAM
QUIDEM
MULTI CONATI SUNT OR DI
NARE NARRATI
ONE QUAE IN NOBIS COMPLETAE
SUNT RERUM·

Ber. theol. lat. fol. 359,

fol. 58

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Mappen-Nummer

Blu. theol. lat. fol. 359, fol. 53r

autem ei quidam de turba; Magister dic fratri meo ut diuidat mecum hereditatem; At ille dixit ei; Homo quis me constituit iudicem aut diuisorem super uos? Dixitq; ad illos; Uidete & cauete ab omni auaritia; quia non in abundantia cuiusquam uita eius est ex his que possidet: Dixit autē similitudinē ad illos dicens; hominis cuiusdam diuites uberes fructus ager attulit. Et cogitabat intra se dicens; quid faciam quod non habeo quo congregem fructus meos? Et dixit; hoc faciam; Destruam horrea mea et maiora faciam; et illuc congregabo omnia que nata sunt mihi et bona mea; et dicam anime meae; Anima habes multa bona posita in annos plurimos; requiesce, comede, bibe, epulare; Dixit autē illi deus; Stulte hac nocte animam tuam repetunt a te; que autem parasti cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat; et non est in deum diues; Dixitq; ad discipulos suos; Ideo dico uobis; nolite solliciti esse anime quid manducetis; neq; corpori quid uestiamini; Anima plus est quam esca; et corpus quam uestimentum; Considerate coruos quia non seminant neque metunt; quibus non est cellarium, neque horreum; et deus pascit illos; Quanto magis uos pluris estis illis? Quis autem uestrum cogitando potest adicere ad staturam suam cubitum unum? Si ergo neque quod minimum est potestis; Quid de ceteris sollicite estis? Considerate lilia quomodo crescunt; non laborant; non nent; Dico autē uobis; nec salomon in omni gloria sua uestiebatur sicut unum ex istis; Si autē fenum quod hodie in agro est, & cras in clibanum mittetur deus sic uestit; Quanto magis uos pusillae fidei? Et uos nolite quaerere quid manducetis aut quid bibatis; et nolite in sublime tolli; Haec enim omnia gentes mundi querunt; Pater autem uester scit quo his indigetis; Uerum tamen quaerite regnum dei; & haec omnia adicientur uobis; Nolite timere pusillus grex; quia complacuit patri uestro dare uobis regnum;

Luc. V
Matt. VIII

Luc. XII
Sol

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. theol. lat. 2039
2 Ex. 73 r

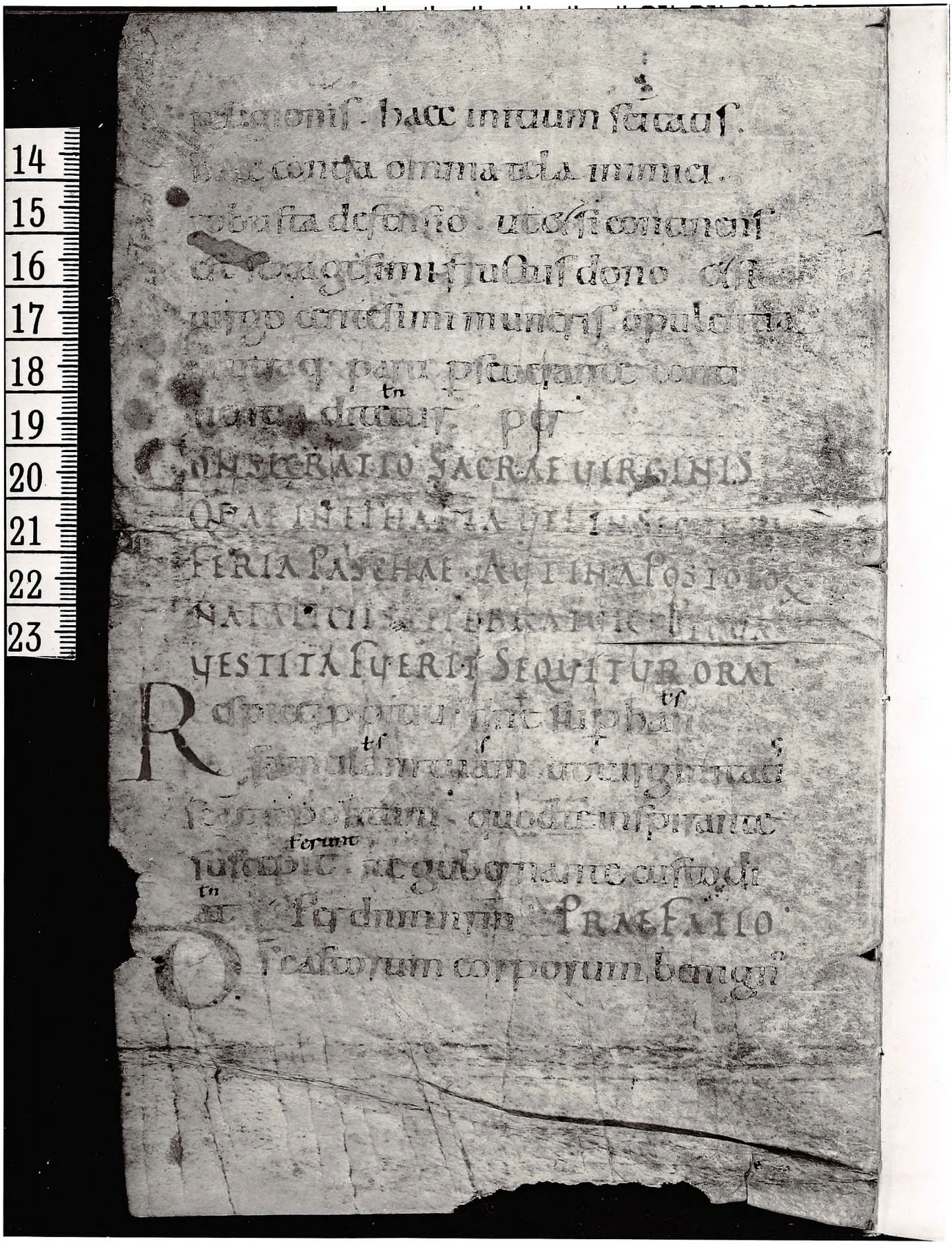
hic esse. & faciamus tria tabernacula; Unum tibi. et unum moysi. & unum heliae; nesciens quid diceret; Haec autem illo loquente facta est nubes. & obumbrauit eos. et timuerunt intrantibus illis in nubem; Et uox facta est de nube dicens. hic est filius meus dilectus. ipsum audite; Et dum fieret uox. inuentus est ihs solus. & ipsi tacuerunt. et nemini dixerunt in illis diebus quicquam ex his quae uiderant. Factum est autem in sequenti die. descendentibus illis de monte. occurrit illi turba multa; et ecce uir de turba exclamauit dicens; magister. obsecro te respice in filium meum. quia unicus est mihi; Et ecce spiritus adprehendit illum. et subito clamat & elidit. et dissipatum cum spuma. et uix discedit dilanians eum; Et rogaui discipulos tuos. ut eicerent illum. et non potuerunt; Respondens autem ihs dixit; O generatio infidelis & peruersa. usque quo ero apud uos. & patiar uos. Adduc hunc filium tuum; & cum accederet. elisit illum daemonium & dissipauit; Et increpauit ihs spm inmundum & sanauit puerum. et reddidit illum patri.

Stupebant autem omnes in magnitudine dei; Omnibusque mirantibus in omnibus quae faciebat. dixit ad discipulos suos; Ponite uos in cordibus uestris sermones istos. filium enim hominis futurum est. ut tradatur in manus hominum; At illi ignorabant uerbum istud. & erat uelatum ante eos. ut non sentirent illud; & timebant eum interrogare de hoc uerbo; Intrauit autem cogitatio in eos. quis eorum maior esset; At ihs uidens cogitationes cordis illorum. adprehendens puerum. statuit illum secus se. & ait illis; Quicumque susceperit puerum istum in nomine meo. me recipit; et quicumque me receperit. recipit eum qui me misit; Nam qui minor est inter omnes uos. hic maior est; Respondens autem iohannes. dixit; Praeceptor. uidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia. & prohibuimus eum quia non sequitur nobiscum; Et ait ad illum ihs; Nolite prohibere. qui enim non est aduersum uos. pro uobis est;

Factum est autem dum complerentur dies assumptionis eius. & ipse faciem suam firmauit. ut iret hierusalem; Et misit nuntios ante conspectum suum. Et euntes intrauerunt in quandam ciuitatem samaritanorum. ut pararent illi; Et non receperunt eum. quia

Bln. theol. lat. fol. 359, f. 69v

STAATS[illegible]BIBLIOTHEK
PREUSSISC[illegible]JLTURBESITZ
Signatur: Ms. theol. lat. 2° 359,
Bl. 69v

Bln. theol. lat. qu. 231, fol. 2r

tuā. ill. pmdicaō cognoscendę reli
tuolum
gionis inducre uult. ucmcy reli
tn
quas feminas ubi cognoscatur
dicatā. per ITEM ALIA
tas
xaudi omps dns preces nras & hanc
tas tas tę
uestam quam famulatua. adsc
tas tum
operiendam exposcat. ubertim
benedictionis ymbrac perfunde.
sicut pfudisti ora uestimentorum
aaron benedictione unguenti p
fluenti de capite in barbam. &
sicut benedixisti uestis omnium
religiosorum. ubi pomma pla
tas
centium. ita etiam hanc benedi
cere dignare. de ps̄ta clemens
tas
sime pauy. ut supra dictae fa
th tn te
mule tue. ill. haec sit uestis
salubris, pectio. haec cognitio

O quidliquando ut sacrarum
pudicis decoribus Virginum mos
inviolabilem capiat affectum
ut desponsata Domino in praedone
concepta nulla possint cupida
concubitus perdomare

CAPITULUM QUI ELECTUS EST IN
SACERDOTIUM IN QUIBUS
SEMPER USITATA EST PROFESSIO

NI ET SACRATIONIS APTIS
BENEDICTIONES VIRENTIUM
VIRGINUM VEL VIDUARUM

1r°

Ber. theol. lat. qu. 231

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Ms theol lat qu. 231

uis fidelibus, pmissis. clemenā
tuam supplices imploramus.
ut hec indumenta humilitatem
cordis & contemptum mundi.
significanta. quibus famule tue
sco uisibiliter sunt informande
ppositu, ppriaus benedicas. &
beate castitatis habitum quem
te aspirante susceperunt. te pte
gente custodiant. Et quas uelut sub
uenerande, pmissionis induis
tempoalitr. beata facias im
mortalitate uestiri. p xlix

Dne sci bonarum inuentor
et omnium benedictionū largus
infusor. te submixis pibus dep
camur. ut has uestes benedicere
et sanctificare digneris quas famula

1r Ber. theol. lat. qu. 231

Benedicto vestimentorum virginum

(Wolfgang-Sakr. 1747 f.)

uis fidelibus, pmissq; clemenā
tuam supplices q imploramus.
ut hec mdumenta humilitatem
cordis & contemptum mundi.
significanta. quibus famule tue
sco ubsibiliter sunc informandae
ppositu, ppiaus benedicas. &
beatae castitatis habitum quem
te aspirante susceperunt. eq pre
gante custodiant. Et quas uelut sub;
uenerandae, pmissionis induis
tempotalitq. beata faciasim
mortalitate uestire. p ALIA

Dne sc bonorum unorum dator.
et omnium benedictionū largus
infusor. te submixis pcibus dep
camur. ut has uelis benedicere te
& sanctificare dignerus quas famula

ı ſunt ergo demon
uiam triũ dieru-
ɔcedens dni prece
ɔſ perdies ꝑ eſ.
t caſtrorum locu;
ioq· dñi ſuper
perdien cum in
; Cumq· de
arca. dicebat
Surge dñe
a inimici tui
la. & fugiant
runt te; Cum
deponeretur aie
uertere dñe amul
exercituſ iſrah;
ortum eſt mur
ɔpuli. quaſi do
prolabore con
n. Quodcum
dñs
iratuſ eſt. & ac
neos ignis dñi.
it extremam
m partem, Cumq·
t populus admo
ſauit moyſes dñm
ſ eſt. ignis;

deſidero. ſedens & flens
iunctis ſibi pariter & ait; filius iſrl.
Quis dabit nobis aduescendi
carnes. recordamur pis
cium quos comedæbam
in ægypto gratis, inmen
te nobis ueniunt cucumeres
& pepones. porriq; & capi.
& alia Anima nra
arida eſt. nihil aliud reſ
picium oculi nri niſi man.
Erat autem man quaſi se
men coriandri coloriſ
bdellii. & circumibat
populus & colligens illud.
frangebat mola ſiue terebat
bat in mortario. coquens
in olla & faciens ex eo
tortulas ſaporis quaſi pa
nis oleati; Cumque
deſcenderet nocte ſuper
caſtra ros. deſcendebat pa
riter & man; audiuit ergo
moyſes flentem populum
per familias. ſingulos per
oſtia tentorii ſui, & iratus
eſt furor dñi ualde. ſed

Bln. Nachl. Grimm 139, 6 v

Signatur: Nachl. Grimm 139, 6
(Rückseite)

Nachl. 11, 4 - 10

Collegij Clarom. Soc. JESV.

INCIPIT EPLA PAVLI AD TI
AD LAODICENSES

I PAVLVS Apostolus non
ab hominibus neq; per hominem
sed per ihm xpm fratribus qui sunt
Laodiciae · gra uobis & pax ab deo
patre & dno ihu xpo II Gratias
ago xpo per omnem oationem meam
quod permanentes estis in eo & perseue
rantes in operibus eius per missum ex
spectantes in die iudicii · neq;
desistant uos quorundam uana
loquia insinuantia · ut uos eius
tantum euangelii quod ante
praedicatus · & nunc faciat dis ut
qui sunt ex me ad profectum ueri
tatis euangelii deseruientes & sa
cientes benignitate operamq;
salutis sunt ac aeternae
III Et nunc palam sunt uincula mea
quae pacior in xpo · quib; laetor
& gaudeo Et hoc mihi est ad sa
lutem perpetuam quod ipsum factum oratio
nib; uris & administrante spm
sancto sive per uitam sive per mortem Est
enim mihi uivere in xpo & mori
gaudium · & misericordias suas · ut eandem dilectio
nem habeatis & sitis unanimes

DEODERICVS AVGVSTE
METTIS HVMILIS PRO
VISOR QVOD AD SIBI DIVI
NITVS PERMISSVM
EVERIT AD SCI VINCEN
TII · EO IPSE PIO TACTVS
AMORE AEDIFICATIONIS
VSQVE CONSTRVXIT
SVB OBTESTATIONE ANA
THEMATIS

Bibl. Thdle. 1650, f. 3r

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ

Signatur: Ms. Phill. 1650

f. 35

PRO DEFUNCTO EPO

Deus qui inter apostolicos sacerdotes famulum tuum sacerdotali fecisti dignitate uigere. Presta quesumus eorum quoq; perpetuo aggregetur consortio. per ALIUD

Propitiare domine supplicationibus pro fratris animam famuli tui epi. Innumerorum regione decreuisti gaudiis iubeas sociari. per

OR PRO DEFUNCTIS

Omnipotens misereri et preces exaudire supplicantium. propitiare animabus famulorum famularumq; tuarum quorum commemorationem agimus. ut ecce miserante delictorum uinculis absolutis. ad celestem beatitudinis requiem peruenire mereantur. per ALIUD

Propitiare quesumus domine animabus famulorum famularumq; tuarum misericordia sempiterna. ut mortalibus nexibus expeditas. lucem eas decenter possideat. per PRO DEFUNCTIS FRIBUS

Deus cuius largitor et humane salutis amator quesumus clementiam tuam ut nostre congregationis fratres et exhoc seculo transierunt. beata maria semper uirgine interuenente. ad perpetue beatitudinis consortium peruenire concedas. per ALIUD

Omnium uiuentium spes morientium. salus omnium sperantium. propitiare animabus nostre congregationis et hic requiescentium. ante mortalitatis tenebras absolute. beata maria semper uirgine interuenente in perpetua eas facias luce lucescere. per

Bibl. Phill. 1650 f. 143r

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
Signatur: Mo. Phil. 1650
2. 1435

ceteros quoq; emendandos. Unde [illegible] ut
apud nos mystasint omnia. ex matheo plura. luce atque
matthei. Rursum in matthei iohannis ex marci ex lucae
ceteris reliquorū que in aliis propria sunt inueniantur.
Cum itaq; canones legeris qui subiecti sunt confusionis
errore sublato. ex similia omnium scies. ex singulis sua
que que restituies. In canone primo concordant quat
uor matheus. marcus. lucas. iohannes. In secundo tres
matheus. marcus. lucas.
In tertio tres. matheus. lucas. iohannes.
In quarto tres. matheus. marcus. iohannes.
In quinto duo. matheus. lucas.
In sexto duo. matheus. marcus.
In septimo duo. matheus. iohannes.
In octauo duo. lucas. marcus.
In nono duo. lucas. iohannes.
In decimo propria unus quisque que non haberetur in
aliis edidere. singulis uero euangelis a bono incipi
ens usq; ad finem librorum dispar numerus increscit.
hic nigro colore p scriptus subsequitur habe. alium ex nono nu
merum discolorem qui ad decem usq; p cedens indicat
prior numerus in quo sit canone requirendus.
Cum igitur apto codice uerbi gratia illud siue illud
capitulum scire uolueris cuius canonis sit statim ex
subiecto numero docebaris. ex recurras ad principia
in quibus canonum est distincta congeries.
Eodemq; statim canone exaudio frontas inuenio illū
[illegible] ipse

Berlin?

1574

Bln. ~~lat. fol. 754~~

sapuit quare theodotion inter nouos ac ueteres medius
incederet. sit illa uera interpretatio quã apostoli probauerunt.
De uetere nunc loquor testamento qd̃ graecum ee̅ non dubiũ ee̅
excepto apto matheo qui prim⁹ in iudea euangeliũ xpi he
braeis literis edidit, hoc certe cũ in nostro sermone discor
dat ac diuersos ruoloru tramites ducit. uno de fonte
querendus est. Sed ne multos codices quos aliquando ac
creuo nuncupatos paucorũ hominum assertio peruersa con
tentio. Quibus utique nec in ueteri instrumento post sep
tuaginta interpretes emendare quidlicuit. nec inno uo
profuit emendasse cũ multarum gentium linguis scrip
tura antestans. Iacta docear falsa ee̅ quae addita sunt. Igit̃
hec presens presumptuncula pollicetur. quatuor tantum
euangelistas quorũ ordo iste est. Matheus marcus lucas.
iohannes. Codicum graecorũ emendata collatione sed ue
terum. quae ne multum a lectionis latinae consuetudine
discreparent. stilo calamo imperauimus. ut his tantum quae
sensum uidebantur mutare correctis. Reliqua manere
paterentur ut fuerant. Canones quoque quos eusebius
cesariensis epi alexandrini sequutus ammonium indece
numeros ordinauit. sicut in graeco habent̃ expressimus.
Quodsiquis deuiosis uoluerit nosse quae in euangeliis
uel eadem. uel uicina. uel sola sint. eorũ distantiarum cog
noscat. Magnus siquidem hic in nostris codicibus error
inoleuit. Dum quod in eadem re alius euangelista
plus dixit. malio quam minus putauerint addidere. in
uel dum eundem sensum alius aliter expressit. Ille qui
unum ex quatuor primũ legerat. ad eius exemplũ.

1574

Bln. ~~Lat. fol. 759~~

abomnibus paene tunc asiae quae cepit. & multarū ecclesiarū
legationibus. dedicandae salvatoris atque scribere. ecad
ipsum ut radicem di verbum. Nonam audacia quā felici
ter merito prorumpere. ut ecclesiastica narrat histo
ria. cum asiaticis cogeretur ut scriberet. quā sacerdum
respondisse. siquidem tertio incōmone omīs dm precarent.
Quo expleto revelatione sanctus illud prohemium
caelo venientis evocavit.
In principio erat verbum. & verbum erat apud dm. & deus erat
verbum. hoc erat in principio apud dm.
Hanc igitur quattuor evangelia multo ante predicta ezechi
el quoq; volumen probat.
In quo prima visio ita contexitur. & in medio sicut similitudo
quat tuor animalium. & vultus eorum facies hominis. &
facies leonis. & facies vituli. & facies aquilae. Prima hominis
facies. mat theum significat. qui quasi de homine. & orsus e
scribere. liber generationis ihū xpi filii david filii abrahā.
Secunda matheum. in quo vox leonis in heremo rugientis
audiatur. Vox clamantis in deserto parate viam dñi rec
tas facite semitas eius. Tertia vituli quae evangelistam
lucam zacharia sacerdote sumpsisse in ictum prefigurat.
Quarta iohannem evangelistam quia de sumpta pennis
aquilae. & ad alta ora festinans. de verbo dī disputat. cetera
quae sequuntur in eundē sensum proficiunt. Crura eorum
recta & pennata pedes. & equo cumq; ipse ibat ibant. & non
revertebantur. & dorsa eorum plena oculis. & sicut lam
pades in medio discurrentes. & rota in rota.
& singulis quattuor facies. Unde & apocalipsis iohannis

15-74

Bln. ~~lat. fol. 759~~

emeritaſ. obſequium ſeruituſ eſt.

Ecclesia aũt quę ſupra petram dñi uoce fundata eſt. quã introduxit ꝛ ex incubiculum ſuum. ex aduersam ꝑ foramen deſcensionis occulte miſit manũ ſuam ſimiles dam mulcbin naloq; ceruorum. Quatuor flumina paradiſi inſtar euã
viii. uangeliorum. Quatuor ex angulos ex animos habet. ꝑ quos qua 7
driga ueſtamenti ex cuſtos legis dñi lignis mobilibus uehit;

Primus omniũ matheus eſt publicanus cognomento leui. qui euangelium in iudea hebraeo ſermone edidit. ob eorum uel maxime cauſam quibus credituri erant ex uideri. ex nequaquã legis umbra ſuccedente euangelii ueritatem ſeruabant;

Secundus marcus inter pres apoſtolos petri. ex alexandrinę ecclesię primus epiſ. quidam quidem ſaluatorem ipſe nonuidit ſed ea quę magiſtrum audierat predicantem iuxta fidem magis gestorum narrauit. quam ordinem; Tertius lucas medicus natione ſyrus. arte cenſis. cuius laus in euangelio. qui ex ipſe diſcipulus apoſtoli pauli in achaię bithiniæ q; partibus uolumen condidit. quędam citius repetens. ex ea ipſe in prohemio confitetur audita magis quã uiſa deſcribens. Ultimus iohannes apoſtolus ex euangeliſta quę ihũ amauit plurimum. qui ſup pectus dñi recumbens. pu riſſima doctrinarum fluenta potauit. ex qui ſolus deitatem meruit audire. Ecce mater tua;

Iſcam eſſe ex maſia. ex cum tuno hereticoꝝ ſemina pululare. ceretu inhebionis. ex ceteroꝝ qui negant xpm incarnatum eſſe. quos ex ipſo in epiſtola ſua ante chriſtus uocat. ex apoſtolus paulus frequenter ꝑ tacit. coactus eſt

1579

Bln. ~~Lat. fol. 754~~

post expositionem virginum quatuor seniores coronas ephalas adorant agnum dī. Introducta fulgora
et tonitrua et septem spūs discurrentes et maiore utrum.
Et quatuor animalia plena oculis dicens. Animal primū
simile leoni. et secundum simile uitulo. et tertium simile homi
ni. et quartum simile aquile uolanti. Et post paululū
plena inquid erant oculis. et requiem non habebant die ac
nocte dicentia sce. sce. sce. dns ds omps qui erat et qui
et qui venturus est.

Quibus auctis p species ostenditur quas uos debere
tantum euangelia suscipi. et oms apocrifos. et omnes
mortuos magis hereticos. quam ecclesiasticos uiros amendas.

Ad febrib. Aliud tres homines

Illumina ad reuelationem gentium et gloriam plebis tue israel. Nunc dimittis.
Lux enim plena dī genetrix virgo.
Illumina qs dne populum tuum. et splendore gle tue
cor eius semper accende. ut saluatorem suum. et incessanter
agnoscat. et ueraciter adprehendat. p

Re adorna thalamum tuum sion [illegible]
Re postquam impleti sunt dies. Vi obtinet
Aqs dne populo tuo immobilem fidei firmitatem. ut qui
unigenitum tuum immaculatum regem sequitur in uictoriam
corporis tui demittere ut[illegible] confidenter occurrere
liberentur aduersis et mansuris gaudiis inferantur p

1574

Bln. lat. fol. 754

conscriptione signatur inueniet. atq; eucinio ceterorum ta
mabus inspecta quos numeros ergone habeant adnotabis.
& cum scieris recurres aduolumina singulorum. & sine mora
reperis numeris quos ante signaueras reperies. & loca inqb;
uel eadem uel uicina dixerunt.

O pro uo inxpo uales. & memineris mei papa beatissime.
ora pro me.

iiii. vngle.

Lucas fuisse qui euangelia scripserunt. & lucas euange
lista testatur dicens. Quo quidē multa conatasunt ordi
nare narrationē rerum que innobis completa sunt sicut
tradiderunt nobis qui ab initio ipsi uiderunt sermonem.
& ministrauerunt ei. & ego secutus ab usq; ad presens tēpus
monimenta deligam. Que aduersis auctoribus edita
aduersarum hereticum fuere principia. Ut ē illud uxta
egyptios & thomum & matthiam & bartholomeum.

Quodecim quoq; apostolorū & basilidis atq; appellis.
& reliquorū. quos enumerare longissimum est. Cum hoc
tantum inpresentiarum necesse sit dicere. & tasse
quosdam qui sine spū & gratia adi conatasunt magis or
dinare narrationem. quā historiae texere ueritatem.
quibus ure potest illud pphecium coptari;
Hae quippheant decorde suo. qui ambulant post spiri
tum suum. quidicunt dicit dns. & dns non misit eos.
De quibus & saluator in euangelio iohannis loquitur.
Omnes qui ante me uenerunt fures fuerunt & latrones.
Qui uenerunt. non qui miserunt; ipse enim atq; ueniebat
& ego non mittebam eos. Inuenientibus praesumptio

1574

Ben. Lat fol. 754

Bln. theol. lat. qu. 78, Spiegel von
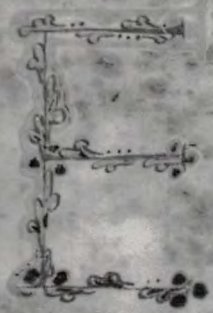
leant se ppria responsione decepturū & qđ causa insidiarū eī
2 fm̄ mon̄ libros
inuidia trag: ne contra suā legē faceret uideretur. non
auctoritate regia. sed ratione atq: consilio uult danihelē
de discrimine liberare. & in tantū nititur & laborat. ut re
potentissimus. usq: ad solis occasū cibū nō capiat. & illis tant
Sermocb Johamb & Ernl prib
in malo ptinacia ē. ut nec uoluntate regis moueant. nec inuy
Cum autē illi intelligentes regem dixerunt ei Scitu rex. quia
lex medorū ē atq: psarū. ut oīe decretū qđ constituit rex. nō
liceat mutari Sicut rex intelligebat principes accusare
pp̄ē inuidiā. sic & illi intelligebant regis animū qđ uellet
danihel de p̄senti morte eruere unde. iuxta legem medorū atq: psarū. di
cunt regis iussa nō posse irrita fieri Dixitq: rex danihelī D̄s
tuus quē colis sēp. ipse liberabit te Cedit multitudini. & consen
tientib. adūsariis mortē amici nō audet negare. qdq: ipse opti
nere nō potuit. dī tradit potentię. nec ambigue loquit. ut dica
si potuerit liberare te. sed audacter & confidenter. d̄s inquit tu
us quē colis semp. ipse liberabit te Audierat enī tres pueros
qui inferioris a danihele gradus erant. flāmas uicisse babelo
nias. & danihelī multa mysteria reuelata. unde & diligebat
eū hominē. quē captiuū tenebat in honore maximo Allatusq:
ē lapis unus. & positus sup os laci. quē obsignauit rex anulo suo
& anulo optimatū suorū Obsignat anulo suo lapidē. quo os laci
claudebat. ne quid contra danihelē moliant inimici. credit ē
nī eū dī potentię. & qui de leonib. securus ē. de hominib. ptime

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Ms. theol. lat. qu. 78

(Vorderer Spiegel)

Zakładka
Czytelnia Specjalistyczna

tuam: qui preparabit uiam tuam. Vox clamantis in deserto: parate uiam dni rectas facite semitas eius. Fuit iohannes in deserto baptizans: et predicans baptismum penitencie in remissionem peccatorum.
Et egrediebatur ad illum omnis iudee regio et hierosolimite universi: et baptizabantur ab illo in iordane flumine: confitentes peccata sua. Erat iohannes uestitus pilis camelli: et zona pellicia circa lumbos eius: et locustas et mel silvestre edebat: et predicabat dicens: Venit fortior me post me: cuius non sum dignus procumbens: solvere corrigiam calciamentorum eius.
Ego baptizavi uos aqua: ille vero baptizabit uos spu sco. Et factum est in diebus illis:

Bibl. Theol. Lat. 9°. 198

Bln. theol. lat. qu. 198

mentum · panni rudis assuit uestimento ue-
teri · alioquin aufert supplementum nouum
a uestimento; et malior scissura fit. Et nemo mittit
uinum nouum in utres ueteres · alioquin
disrumpit uinum utres et uinum effundetur
et utres perdentur. Sed uinum nouum in u-
tres nouos mittendum est, Et factum est iterum
cum sabbatis ambularet per sata · & discipuli
eius coeperunt prece dere & uellere spicas.
Pharisei autem dicebant ei · Ecce quid fa-
ciunt sabbatis quod non licet · Et ait illis;
Numquam legistis quid fecerit dauid quan-
do necessitatem habuit · & esurit ipse &
qui cum eo erant quomodo intr. uit in do-
mum dei sub abuthar principe sacerdotum
& panes propositionis manducauit · quos
non licebat manducare nisi sacerdotibus;
& dedit eis qui cum eo erant · Et dicebat eis;
Sabbatum propter hominem factum est et
non homo propter sabbatum; Itaque dominus
filius hominis etiam sabbati; Et iterum in
synagogam · et erat ibi homo habens

Bln. Theol. lat. qu. 198

Bln. theol. lat. qu. 198

Zakładka
Czytelnia Specjalistyczna

Quid existis in desertum uidere harundi
nem uento motam? Sed quid existis uidere
hominem mollibus uestimentis indutum?
Ecce qui mollibus ueste preciosa sunt et delicijs in dom
ibus regum sunt; Sed quid existis uidere ppheta?
Utique dico uobis et plus quam prophetā. hic
est de quo scriptum est. Ecce mitto angelum
meum ante faciem tuam qui preparabit uiā
tuam ante te; Dico enim uobis maior inter
natos mulierum propheta iohanne baptista
non est. Qui autem minor est in regno dei ma
ior est illo. Et omnis populus audiens et publicani
iustificauerunt deū. Baptizati baptismo iohan
nis; Pharisei autem et legis periti consilium
dei spreuerunt in semetipsos non baptizati
ab eo; Cui ergo similes dicam homines gene
racionis huius et cui similes sunt? Similes
sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus
ad inuicem et dicentibus. Cantauimus uobis
tibus et non saltastis. lamentauimus et non
plorastis. Uenit enim iohannes baptista
neque manducans panē neq bibens uinum.

Ecl. lxx. m. cxii. mī. i.

Ecl. lxxi. m. cxii.

Ecl. lxxii. Sol?

Ecl. lxxiii. m. cvii.

Bibl. theol. lat. qu. 198

Ben. Theol. Lat. q=. 198

Zakładka

uideant et audientes non intellegant;
Est autem ista parabola. Semen est uerbum dei.
Qui autem secus uiam sunt: hi sunt qui audi
unt; Deinde uenit diabolus. et tollit uerbū
de cordecorum: ne credentes saui fiant.
Nam qui supra petram. qui cum audierint
cum gaudio suscipiunt uerbum; Et hi ra
dices non habent. qui ad tempus credunt.
et in tempore temptacionis recedunt;
Qd autem in spinis cecidit. hi sunt qui audi
erunt. et a sollicitudinibus et diuiciis et uo
luptatibus uite euntes suffocantur et non
referunt fructum; Quod autem in bo
nam terram. hi sunt qui in corde bono et op
timo audientes uerbum retinent. et fruc
tum afferunt in patientia;
Nemo autem lucernam accendens operit
eam uase aut subtus lectum ponit. sed sup
ra candelabrum ponit ut intrantes uideant
lumen; Non est enim occultum quod
non manifestetur. nec absconditum
qd non cognoscatur et in palam ueniat;

Bln. theol. lat. qu. 198, p. 147

Bln. theol. lat. qu. 198
p. 147

mus testimonium. Ipsi enim audiuimus
de ore eius. Et surgens omnis multitudo
eorum. duxerunt illum ad pilatum;
Ceperunt autem illum accusare. dicentes;
Hunc inuenimus subuertentem gentem
nram. et prohibentem tributa dari
cesari et dicentem se xpm regem esse.
Pilatus autem. interrogauit eum dicens.
Tu es rex iudeorum. At ille respondens.
ait; Tu dicis. Ait autem pilatus. ad princi
pes sacerdotum et ad turbas. Nihil inue
nio cause in hoc homine;
At illi. inualescebant dicentes. Commo
uet populum docens per uniuersam iude
am. incipiens a galilea usq huc. Pilatus
autem audiens galileam. interrogauit
si homo galileus esset. Et ut cognouit qd
de herodis potestate esset. remisit eum
ad herodem. qui et ipse hyerosolimis erat
illis diebus. Herodes autem uisis ihu. ga
uisus est ualde. Erat enim ex multo te
pore cupiens uidere eum. eo quod

Bln. theol. lat. qu. 198

Ben. — 21 —
theol lat. q. 198

uirtute excelso. Eduxit autem eos foras
in bethaniam. et eleuatis manibus suis.
benedixit eis. Et factum est cum benedice
ret illis. recessit ab eis. et ferebatur in celum.
Et ipsi ad orantes. regressi sunt in hierusalem
cum gaudio magno. Et erant semper in
templo laudantes. et benedicentes dñm.
A M E N.

EXPLICIT EVANGELIUM
SECUNDUM LUCAM.

De ligno dñi. De sepulcro dñi. De purpura dñi.
De uirga aaron. De uestimento sce marie. De ppria dñi
De spongia dñi. De cruce sci petri apli et eorum sci andree
sci philippi apli. Sci bartholomei apli. Sci iohannis bapte
Sci sebastiani martiris. Sorum cantatorum. Sci ustini mart
Sci gregorii pape. Sci leonis pape. De lapide sci stephani
sce walburgis virg. + De sanguine sci iohannis baptiste
De uestimento sci iohannis euuangeliste. Sce cecilie virginis
Sci albani mart

Bln. theol. lat. qu. 198

Ber. theol. lat. 9=. 198

usq. supōna bona sua construere eum;
Hoc̄ dñr sed luc̄ cap̄ iij. Post quā consumma
tus sunt dies octo usq. gtiam plebis suę usrt.
Hepha theophaniæ. mæcta scip̄etri
sed math. cap̄ ii. Defuncto autem herode
usq. quō nazareus uocabitur.
Hepha sed math. cap̄. iij. Cum natus esset
ihs. usq. reuersi sunt in regionem suam
Hoc̄ epha. sed math. cap̄ xiii. Iuuit uīc
agalilee usq. mihi complacui.
Post nat̄ dñi. Incepta. sc̄i iohis eopauli. sed luc̄
cap̄ iii. Cum factus esset ihs annorū duodecim
usq. apuddm et hominem.
Dec xiiii
Het sc̄i forlicii impinensis. sed luc̄ cap̄ exii.
Dixit uīc discipulis. qui uos audit meum dit
usq. nomina urā scripta sunt in cęlis.
Fer. iiii. Post epha sed iob. cap̄ xiii. Iudit
iohīm unumquemq. adse. usq. quia hic est filius dei.
Fa. u. Epha adsem petrū adunenda. sed mr
cap̄ iii. Tunc ihs uenit a galilea ad iohem usq. ut baptizaret
[illegible] sed mcheū. cap̄ iii. Venit iohs bapt.

Bln. theol. lat. qu. 198

Bles. theol. lat. qt. 198

adem · usq· dixit uob· FR· II· Adsem petrū sct luc
cap· ccc xxx viii· Duo exdiscipulis mū· usq· infractio
ne panis· FR· III· Adsem paulū· scam luc· cap· ccc xli·
Stans ihc· in medio discipulor suor· usq· in omis gentes·
FR· IIII· Adsem Laurentē· sct ioh· cap· ccxviii· Mari
stetauit ad mē· usq· resurrexisse amortuis· FR· V·
Ad apostolos sct ioh· cap· ccxi· Maria stabat· usq· hec
dixit mihi· FR· VI· Adsam mariā· sct math· cap·
ccclv· Undecī discipuli· usq· ad consūmationē scī·
hec alia sct ioh· cap· ccviiij· Una sabbati· usq· amortuis
resurgere· Sabb· ad Laudē sct ioh cap· ccxiii· Cum
sero die illo una sabbatorū· usq· recepta sunt·

DIE DOM Octb pasche· sct ioh· ccxvi· Thomas
autē unus ex duodecī· usq· in nomine eius·

MENSE APRL DIE XIIII Hec sancte tiburti
martiris· cum sociis suis· sct ioh· cap· cxxxiii· Dixit
ihc discip· Hoc ē preceptū meū· usq· in nomine
meo det uob· In pascha annotina· sct ioh· cap· xciij·
Erat homo exphariseis· usq· uitam eternam·
Die xv· m· sup scrip· Hec sca georgii· sct luc· cap
xiiii· Dixit ihc discip· Ponite ergo in cordibus uris·
[illegible] unimus uras·

Bln. theol. lat. qu. 198

Ber. theol. lat. nr. 198

Exierunt pharisei · usq· in domū suam ·
Post hec apīs· scd marcū· cap· lxxvi· Cū turbe mul
te esscē cum ihū· usq· dimisit eos· Die· x· mīnut· Hec
vii frēs: scd math· cap· xcviii· Videns hec turbas· usq·
copiosa ÷ mcclxi· Ad scām alexandrū scd luc· cap· cxxxvii·
Dixit ihc discip· Nemo accendit lucernā· usq· illa
minabit· hec· ad scām felicitatē scd mat· cap· cxx·
Loquente ihū ad turbas· usq· soror eius mater est·
FR· vi· scd luc· cap· xcviii· Descendente ihū de
monte· usq· reddet illū matri sue· Sabb scd math
cap· cxcvii· Ascendens quidā ad ihm· usq· sequere me·
EBD· iii· Post hec apīs scd mat· cap· lvi· Dixit
ihc discip· Adeuntes apostoli ypocrē· usq· in regnū
celoz· Die xv· mīnut· Hec sci quirici· Die xvi·
mīnut· Hec scē praxedis· scdm mat· cap· cxl· Dixit
ihc discip· parabolā hanc· Simile ÷ regnū celorū
thesauro· usq· nova veteria· Die xvii· mīnut
hec sci apollinaris· scdm luc· cap· cclxc· Factu est
cū turbe· usq· turbas ihū· FR· iii· Scd luc· cap· lxxxvii·
Cū orasset alie denuo· usq· quanto illi scē ihc·
cap· cxcix· Dixit ihc discip· s· para
bolam quidā cepe ihc· usq· credent

Bln. theol. lat. qu. 198

Bln. theol. lat. qu. 198

Et quomodo possumus uiā scire. Dicit eis ihs.
Ego sū uia. ueritas et uita. Nemo uenit ad patrē.
nisi per me. Si cognouissetis me. et patrē meum
utiq; cognouissetis. et amodo cognoscetis eum.
et uidistis eū. Dicit ei philippus. Dne. ostende
nobis patrē. et sufficit nobis. Dicit ei ihs. Tanto
tē pore uobiscū sū. et non cognouistis me philippe.
Qui uidet me. uidet et patrē. Quomodo tu dicis.
ostende nobis patrē. Non credis quia ego in patre
et pat in me est. Uerba quę ego loquor uobis. a me
ipso non loquor. Pat autē in me manens. ipse facit opera.
Non creditis quia ego in patre et pat in me est. Alioquin
ppter opera ipsa credite. Am am dico uobis. qui credit
in me. opera quę ego facio. et ipse faciet. et maiora
horū faciet. quia ego ad patrē uado. Et quodcūq;
petieritis in nomine meo hoc faciā. ut glorificetur
pat in filio. Si quid petieritis me in nomine meo hoc
faciam. Si diligitis me. mandata mea seruate. q iiii lcxxviii
Et ego rogabo patrē. et aliū paraclitū dabit uobis.
ut maneat uobiscū in ęternū. Spm ueritatis. quē
mundus non potest accipere. quia non uidet.
eū nec scit eū. Uos autē cognoscetis eū. quia apud uos

Bln. theol. lat. qu. 198

Bln. theol. lat. qu. 198
p. 293

sed meh cap el uu Egressus ihs secessit in partes tirii et sidonis. usq. ecce mulier chananea filia illius exulla hora. Ave maria dicit pu. Nat scī gregorii conf. sed meh. cap celxuj. dixit iste discipulis suis. nigl acce qui a[illegible] diem. usq. constituet eum. die xxu. m sup. semp adnuncia eis dñm. sed luc cap iij. missus est gabriel angls. usq. sed uerbū eius. Incipiunt lectiones sepuāg usq. in pascha. Lsepuāg dāma d̄

Sed meh cc. dixit ihs discipulis suis parabolam hanc. simile est regnū celorum homi patrifamilias. qui exiit usq. pauci uero electi. Insexagesima die dom̄e adsem paulū. sed luc cap lxxuj. Cum turba plurima conuenire usq. fructū afferunt in patientia. Inquinquagesima die dom̄e adsem petri sed luc. cap ccxu. Adsūpsit ihs duodecim discipulos suos. usq. et omnis plebs ut uidit dedit laudem deo. fē uj. adsem̄ sauuiam. sed meh cap xlu. Dixit ihs discipulis suis. Cum uenerit. usq. ibi erit fletus et stridor dentium. fē u. Adsem̄ge sūm. sed meh. cap lxuu Cum introisset ihs in capharnaū. usq. et sanatus est puer ex illa hora. fē uj. [illegible] sed meh cap lx. Audistis quia dictū [illegible] usq. qui

Bln. theol. lat. qo. 424 198

P. 318

omnus sanctissimus. nr̃m̃ro uiẽ archiepō ead
algaro abb. rathramnus. in xpō salutem.
D̃ē propinquorum coniugiis undere sponderi uobis
quid sentiamus postulastis. nihil uobis scribere possum
quod non sciatis. Attamen ut uobis satis facere. referendo nondifferamus. dicã ipse quid sentiam. maiorum
sequens auctoritatem. nr̃ēq. regionis consuetudinem.
Ecclę inquã nr̃ę sacerdotes. omnis huiusmodi nuptias condemnant. nec sanguineos inuicem sibi coniugii fœdere
sociari penitus concedunt. Quia uero frequenter nr̃ã
regione tales contingunt nuptię. ut ex hoc ut uidetur
differantur non semp̃ eádem. Siquidem quos primus. secundus. tertiusq. gradus sociat. omnino dissociant. Inquarto uero
gradu coniunctos quã uis huiusmodi coniugium incertã
uocitent. non semper diuidunt. intercedente uel rationabili peticione. uel necessitatis cuiusquã consideratione.
Quos uero reliqui gradus. quintus uidelicet. sextus. & septimus coniungunt. quãuis non approbent. non tamen
dissociant. SECVLARES LEGES
Secundo dicamus secularis leges quid ex hoc præcipiant. In libro theodosii codice ita legitur. His quæ inter se quarto gradu

Adsom apollinarē · scām luc̄ · cp̄ lxxmy · Rogabat
quidā pharisc̄us · usq; dilexte mutuū · fr̄ · vii · Adsom
steph̄ · scī ioh · cp̄ xcmy · Collegerunt pontifices · usq;
cū discipulis suis · Sabb · Datur sermonū in ascensio
ne · scām ioh · cap̄ · clii · Sublevatis ihc̄ oculis in cēlū ·
usq; ego in ipsis · Sāb aliud · scī ioh · cp̄ lxxxi · Cū audis
sent turbe sermones ihū · usq; in domū suum ·
Die dom̄ ad Laudes · Legitur passio dn̄i · scī matth · cap̄
cc lxxiiii · Dixit ihc̄ discip̄ Scitis q; post biduū · usq; cum
custodibus · fr̄ · ii · Adscos nerui et achillei · scī ioh · cap̄
xcviii · Ante sex dies pasche · usq; absconditus est abeis ·
fr̄ · iii · Adscam priscam · scī ioh · cap̄ cxviii · Am̄ am̄ dico
uob̄ non ē seruus maior domino suo · usq; clarificabit
fr̄ · iiii · Adscam muri · legitur passio dn̄i · scām luc̄ · cap̄
cc lx · Appropinquabat dies festus · usq; posuit fructū ·
fr̄ · v · Ad Laudes · confitentur celsu · scī ioh · cap̄ cxii ·
Scims ihc̄ quia uenit ei hora · usq; ita eius facitis ·
fr̄ · vi · Legit passio dn̄i scī ioh · cap̄ clvi · Egressus est
ihc̄ · usq; ubi posuerunt eum · Sabb scō ad Laud̄ scām
matth · cap̄ ccc lii · Vespere sabbati · usq; accedentes ad

In PASCHA DOM. SCĀ

Ad scam mariam
maior in presepe · scī matth · cap̄ [illegible]

Bln. theol. lat. qu. 148

Audisti quid dicā ifte · usq; reddere tibi · fr̄m · sat luc · c
xl · Docebat in templo · usq; hic finem · dic
xviii · m sept · nat sc̄e cornelii centurionis · sat luc · cap xl
Dicebat ihc turbis pharisęorū et principib; sacerdotū
uob qui edificatis · usq; accusaremini eum · Die sup scrip
Exaltatio sc̄e crucis · sat iob · cap xxiii · Erat homo ex
pharisęis · usq; una cum · ℣ D · V · P nat
sc̄i laurentii sat luc · cap lxvii · Ibat ihc in auru · usq;
plebem suū · Die xv · m sup scrip · nat sc̄i nicomedis · sat
luc · cap xcvi · Dixit ihc discipulis suis · Si quis ut post
me uenire · usq; regnū dei · Die xvii · m sup scrip · nat
sancti luciae · accipiter · sat in nat · cap cxl · Dixit ihc
discip · Simile est regnū thesauro · usq; nouissimum
fr̄m · sat luc cap xxxviii · Videte ihc publicanū primū · usq;
usq; in pęnitentiam · ℣ D · PRIMA · Postquā ihc ingressus
sat luc · cap · clxvi · Cū morare cum · usq; in
milite exaltabitur · Fr̄m · m sept · ad ſ̄n mi
maiore · sat marc · cap xci · Respondens ei
usq; in ortione eorum · ihc
clxxvii · Sedebat ihc docens · u
ad ſ̄n pcessū nat luc sat
ihc docens · usq;

Ben. Hevel
Lat. qu. 198
Lutz Sch

Exierunt pharisei · usq · in domū suam · ff ·
Postnatē aplq; sat marcū · cap · lxxvi · Cū turba mul
ta esset cum ihū · usq · dimisit eos · Die · x · mnut · Hat
uit frm: sat math cap xxiiii · Videns ihē turbas · usq ·
copiosa ÷ incubs · Ad sam alexandrū sat luc · cap cxxxiii ·
Dixit ihē discip · Nemo accendit lucernā · usq · illa
minabit · Hē ad sam felicitatē sat mat · cap · cxx ·
Loquente ihū ad turbas · usq · soror tua mater est ·
fr · vi · sat luc · cap · xcviii · Descendente ihū de
monte · usq · reddē illū matri suę · Sabb sat math
cap · cxciii · Ascendens quidā ad ihm · usq · sequere me ·
Die · xi · Post nat aplq sat mat · cap · lvi · Dixit
ihē discip · Adtendite a falsis pphetis · usq · in regnū
celoz · Die xi · mnut · Hat sci quintini · Die xxi ·
mnut · Hat scē praxedis · sat mat · cap · cxl · Dixit
ihē discip · parabolā hanc · Simile ÷ regnū celorū
thesauro · usq · in eam turrim · Die xxii · mnut
Anat sci apollinaris · sat luc · cap · cclxx · Fluctuat
nauicula · usq · turbas ista · fr · iiii · Sat luc · cap lxxxvi ·
Cū turbas ascenderunt · usq · quanto illi estis ihē ·
cap cxcvi · Dixit ihē discip · para
[illegible] · usq · eadem

Ther. Lat. 90. 198

Cuntaquaerat prcanctus. Uenit ergo adsm̃onem
petrū. dicit eipetrus. dn̄e. tumihilauaspedes.
Respondit ih̄s. dicit ei. Quaegofacio. tunescismoda.
Modosaut postea. Dicit eipetrus. Nonlauabismihipedes
in ētnū. Respondit ih̄s. Sinanlauerote. nhabebis
partē mecū. Dicit eisimonpetrus. dn̄e. nontantum
pedesmeos. sedetmanuset caput. Dicit ih̄s. Qui
Lotusest. nonindiget nisiut pedeslaue sedest
mundustotus. Etuosmundiestis. sednonomnes.
Scibatenī quisnā essit quitraderet eū. ppteadix
nestis mundinōs. Lost quaergolauit pedeseorū
et accepituestimentasua. cūrecubuisset iterum
dixit eis. Scitisquid fecerī uobis. Uosuocatismē
magist et dn̄e. et bene dicitis sū etenī. Si ergo
ego lauipedesuros dns et magister. et uos debetis
alt alterus lauare pedes. Exemplūenī dedi uobis
ut quēadmodū ego feciuobis ita et uos faciatis.
Am̄ am̄dico uobis non est seruus maior dominosua.
neq; apostolus maior est quimisit illū. Si hec scitis.
beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus uobis
dico. ego scio quos elegerim. Sed ut adimpleatur
scriptura. Qui manducat mecū panē leuabit

Ms
Theol. lat. qu.
198

Ben. Theol. lat. qu. 198

eſ ligauerũt eũ linteis cũ aromatibus ſicut mos iudeis
eſt ſepelire. Erat aũt in loco ubi crucifixus eſt
hortus. et in horto monumẽtũ nouũ. In quo nũdũ
quisquã positus erat. Ibi ergo ꝓpter parasceuen
iudeorũ. quia uicina erat monumẽtũ. posuerũt
ibi. Una aũt sabbati. Maria magdalena.
uenit mane cũ adhuc tenebre essent ad monumẽtũ.
et uidit lapidẽ sublatũ a monumẽto. Cucurrit
ergo. et uenit ad simonẽ petrũ. et ad alterũ discipu
lũ quẽ amabat ihs et dicit eis. Tulerũt ꝺn̄m
de monumẽto. et nescimus ubi posuerũt eũ. Exiit
ergo petrus. et ille alius discipulus. et uenerũt ad monu
mẽtũ. Currebant aũt duo simul. et ille alius discipu
lus precucurrit citius petro. et uenit primus ad monu
mẽtũ. Et cũ se inclinasset. uidit posita linteamina
ntã intrauit. Uenit ergo simon petrus sequens
eũ. et intrauit in monumẽtũ. et uidit linteamina
posita. et sudariũ quod fuerat super caput eius.
nõ cũ linteaminibus positũ. sed seorsum involutũ
in uno locũ. Tunc ergo intrauit et ille discipu
lus qui uenerat prim̃ ad monumẽtũ. et uidit et credi
dit. Nondũ enim sciebant scripturã. quia

Ioannis 6

Blu. theol. lat. qu. 336, Vordunspiegel, Vorderseite

ut non possit ouis audita eius nomine non conturbari; Nam cum dns
ille idem a nania nuntiasset saulum uenisse. iam ut crederet ad
eum a nania ire deberet. aut a nania; dne audiui de isto homine qd
multa mala operatus est in sctos tuos; Et nunc hic literas accepit a prin
cipibus sacerdotum. ut ubicumq. inuenerit nomini tuo inuocatores
ptrahat; dns autem ad illum; Vade. ego ei ostendam quanta illum opor
teat pati pro nomine meo, magna res geritur. lupo securitas imper-
citur. lupus ad ouem captiuus ducitur; tanta autem processerat fama
ut pro tanto. ut eius nomine audito tremeret ouis. etiam submanu
pastoris; consortatur ne iam putet securitatem. neomnes timentes;
abegno pomibus mortuus. sit ouis secura de lupo; ego mea illi ostenda.
quantum oporteat pati pro nomine meo; ubi [illegible] ibi [illegible] facies
contra nomen [illegible] pro [illegible] illum
pparare ferrum [illegible] ut est non [illegible] curabit [illegible]

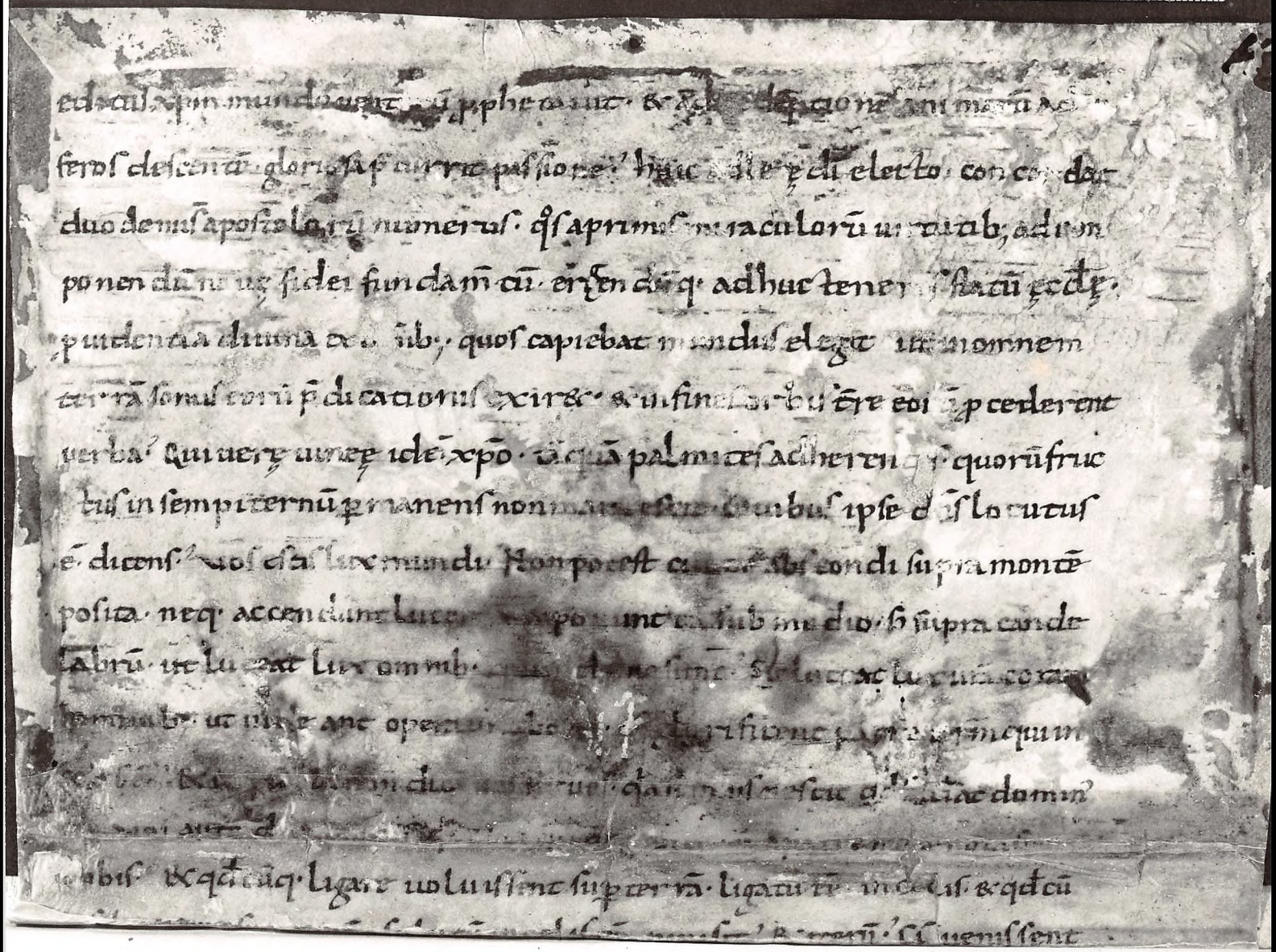
STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms theol. lat. 4° 336
Vondelspiegel, Vadesc

Va

Ber. theol. lat. qu. 336, vord. Spiegel, Rückseite

deficeret nua · nisi adtenderet quid acceptur⁹ esset. cū autem ad
1718 Nō ī pascali. ī ḡsimo sce ste vlge de sco euangelio de ligno dñi de s. margareta de sepulc dñi 2 ī ilga =
tenderet quid sibi acceptur⁹ omnia tribuerunt nulla que pars fuit. sme sme sme
ste dñi ag⁹ di magnū vt ī ḡsimo pascali
Hec digna esti mabis p quibus illud accipias · omnia beris tantum da ri p
Nō ī dedicato cū beruillo 3 sōlū ag⁹ di
tanto illo labore. Vulnera xp̄i est; adtendite; patuerunt, sed
1718 Nō ī magno pascali dñi abbat ag⁹ di magnū de s. laurētio / s. tyna / iocodo kūrtz / s. mi[illegible] / s. barbara / appo =
glorificari · contemni · sed etiam exaltari · mori · sed etiam resurgere.
loui & s. bernigna
Sta cogitantes fili carissimi nō desperemus · qui & si peccatores sumus ·
in pascali in ymagine ste katherine ag⁹ di nouum de pcessu dñi de luc + de nocte calixti de loco nat dñi de se =
1718 magnum medicum habemus, ipsum medicū audite, nonne in quit
vulg⁹ ste katherine de s. petro apto 1. sme sme
uocare iustos sed peccatores ad penitentiā, Vultis aut emere gratis
huius hec est. quā aptus ipse commemorat in epistolis suis; dicit enī ad hoc si
bi ueniam dari a omnium peccatorū suorum · ut nemo de se desperet
qui fuerit magnis peccatis inuolutus. & magnis sceleribus irretitus ·
quasi ueniam non sit acceptur⁹. Si conuersus fuerit ad eum qui pen
dens in cruce pro peccatoribus orauit dicens; pater ignosce illis. qm nesciunt quid
fatiunt; sactus ille expsecutor · p̄dicator · & doctor gentium · qui pri

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. theol. oct. 40 336,
Vorderspiegel Rückseite

Ber. theol. lat. qo. 336, hinteren Spiegel Rückseite

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. Hamilton lat. 4° 336
Bl.

Hinterer Spiegel, Rückseite

ni b; siue ceteris membris celi. spectacula cū tumelie in populis. nu
di p̄per nom̄ dn̄i por tant es.' hi sunt triumphatores & amici dī. qui con
tēpnent es scelerato rū iussa principū. modo coronantur. & accipiunt
palmas laborū. q̄s fundati erant supra firmā petrā. id ē. xp̄m.' De ali
b; huiusmodi aptissime conpunctus. ingemiscens ait.' Scī lucibri
a & uerbera expti. in sup & uncula & carceres.' Lapidati sunt. sectisunt.
tēptati sunt. in occisione gladi mortui sunt.' Circuierunt in melotis
in pellib; caprinis.' Egentes. angustiati. afflicti. quib; dignus non erat mun
dus.' Et cetera.' Et beatus gregorius papa in exposicione cuiusdā euangeliu
de isciusmo dibellatoribus. querimonia faciendo.' Ecce in quit electi dī
carnē domant. sp̄m roborant.' Demonib; imperant. ut̄ cū tabus coruscant.
p̄sentia despiciunt. & ęternā patriam uocibus moribus q. p̄dicant tam
briam moriendo diligunt. ac q. ad illā [illegible] anguntur.' Occidi possunt
& flectere nequeunt.' Et si con[illegible] sunt. spes illorum
in mortali tepienarē.' in pauperes uerati. in mulas bene disponentur. qui

Lat. qu. 336.

Ms. theol. lat. qu. 336 Inst. Spiegel, Vorbesitz

Hinter den Spiegeln

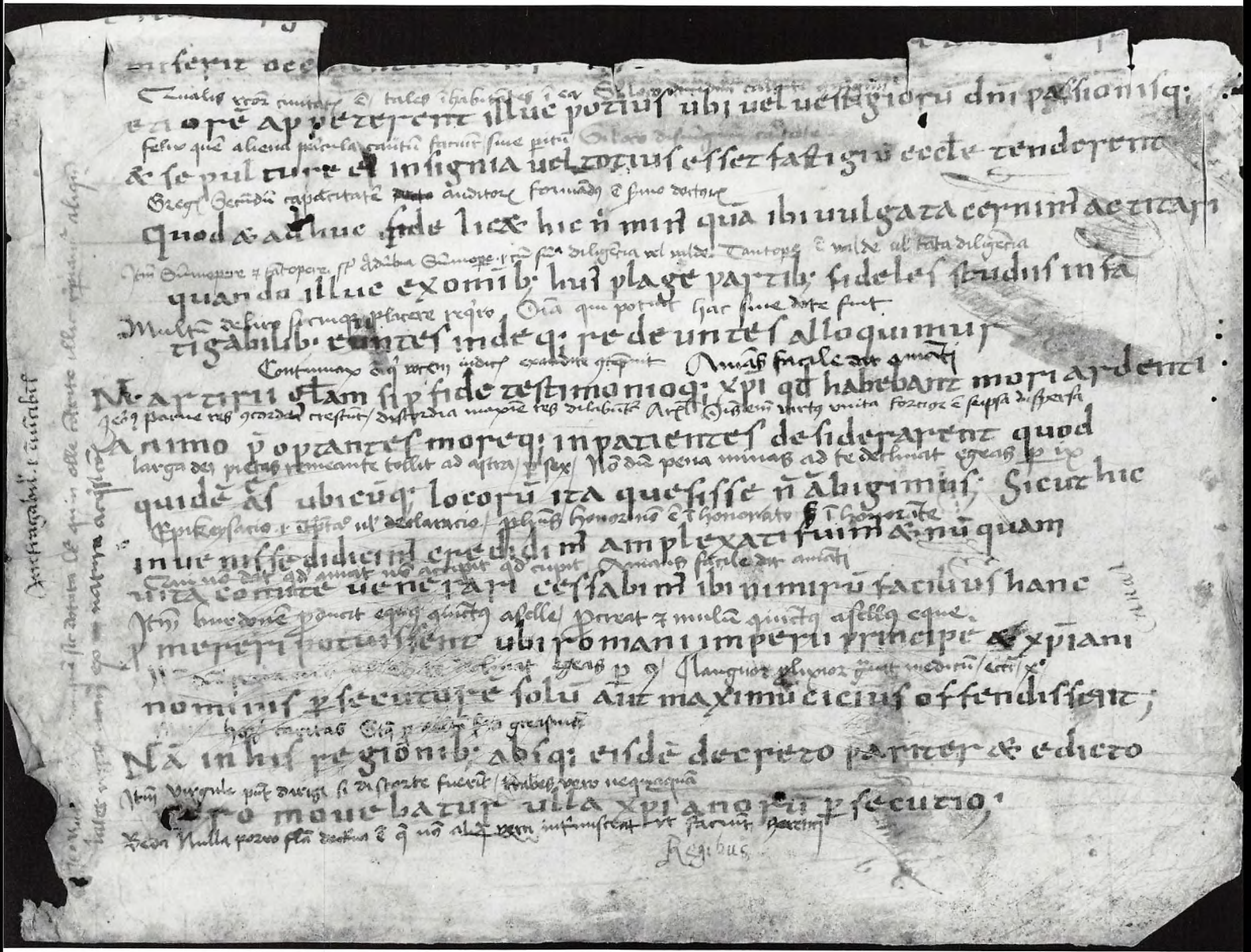
ob hoc stilla uo cant · & uitreum uas de receptus pectu argentea penda
catena suspensu · Morisq; est populo communicato · singulos ad hoc uas
cu sua ascendere permisit · donu q; celestis degustare liquoris ·
Nam & gustu suauis est · & tactu salubris · Denq; non nulli post longas febri
um flammas · hac haurista stilla · celeri consecutim refrigerio potiuntur
salutis · Innumeris quoq; & aliis modis ibi & crebro sanantur egroti ·
& multa quæ angelica tantu illic potestate geri miracula comprobantur ·
Maxime tam eius de die natalis · cu & de puncus circu positis plus
solita confluatur barbe curru · & angelice uirtutis maiestate quodam modo
creditur ui deatur · quia angelis sunt ammistratorii spūs · imminis
trium missi propter eos qui hereditate capiunt salutis · in xpo ihu
dño nro · qui uiuit & regnat in secula seculoru · AMEN ·

Bln. StB. Fragm var. 104, fol. 1v

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt;
Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline: **Berlin, Staatsbibliothek zu Berlin -**
Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung

Signatur: Fragm. varia 104
Blatt: 1v

Bln. StB. Fragm. var. 104, fol. 2v

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline: **Berlin, Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung**

Signatur: Fragm. varia 104

Blatt: 2v

apostolis apparuit. Sed & memoriā ueneramus.
Hanc igit̄ oblationē seruitutis nr̄ę. sed & cunctę
familię tuę. quā tibi offerimus. p̄his quoq; quos
regenerare dignatus es exaqua & sp̄u sc̄o tribu
ens eis remissionē omniū peccatorū. Qs dn̄e ut. p̄.
Communicantes & memoriā ueneramus. In pri
mis gloriosę semp uirginis Marię. genitricis dī
& dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. Sed & beatorū apostolorū ac
martyrū tuorū Petri. Pauli. Andreę. Iacobi. Jo
hannis. Thomę. Iacobi. Phylippi. Bartholomei.
Mathei. Symonis & Taddei. Lyni. Cleti. Clemen
tis. Sixti. Cornelii. Cypriani. Laurentii. Cri
sogoni. Johannis & Pauli. Cosmę & Damiani.
& sc̄orum quorū sollempnitas hodie in con
spectu tuę maiestatis celebrat̄ dn̄e ds nr̄. & om
niū sc̄orum tuorū. Quorū meritis precibusq;
concedas. ut in omnibus protectionis tuę muni
amur auxilio. Per xp̄m dn̄m nr̄m. Hanc igi
tur oblationē seruitutis nr̄ę. sed & cunctę familię
tuę. qs dn̄e ut placatus accipias. Diesq; nr̄os in
tua pace disponas. atq; ab ęterna dampnatio
ne nos eripi. & in electorū tuorū iubeas grege
numerari. Per xp̄m dn̄m nr̄m. Quā oblationē
tu ds in omnib; qs. benedictā. ✠ ascriptā. ✠ ratā.
rationabilē. acceptabilemq; facere digneris. ut
nobis ✠ corpus. & ✠ sanguis fiat dilectissimi

Bln. theol. lat. qo. 192, f. 2r

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Ms. Hamel. lat. qu. 192,
fol. 2r

dicet dominus in ea omnis qui petit accipit & qui
querit invenit & pulsanti aperietur. De s. apliis.

℣ Ioses
Ave via.
tis lux mundi mundi qui impatiens ei a vestra
bitus ani mas
possidebitis.

℣ Hermanus autem
Ave via.
apostolorum fiebant signa & prodigia.
multa in plebe Ave via.

℣ Iam non
illimis bonora ti sunt amici tui de tus nimis
confortatum. tus est principatus eo

℣ Iam non
Ave via.
estis hospites & aduenae sed
estis ciues sanctorum & domestici dei.

℣ Inomnem
Ave via.
terram exibit sonus eorum & in fines orbis terre verba
eorum. Ave via.

℣ Non uos me elegistis sed ego uos elegi
& posui uos ut ea tis & fructum
affera tis & fructus ue ster maneat.

℣ Cum sederit filius ho
Ave via.
minis in sede maiestatis sue tunc dicet illis qui a dextris
eius erunt uenite benedicti patris mei percipite
regnum cum gaudio magno. De Vno mr.

℣ Beatus uir qui
Ave via.
timet dominum in mandatis eius cupit

Bln. theol. lat. qu. 192, f. 112ra

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Mss. theol. lat. qu. 192,

fol. 112r

dū nobis exemplum cupisti cōmendare subisti remediū pollu
tis statuū matrib;. A dtemplū deduliſti tecum mundandum
qui tibi integritatis decus deus homo genitus adauxit in
tacta genitrix. L etare quā scrutator cordis & renū pbat ha
bitatu ppio singulariter dignā scam mariā. L xulta cui
paruus arrisit tunc maria qui letari omnib;. & consistere
suo nutu tribuit. E rgo quiq; colimus festa paruuli xpi pp
ter nos facti cuiusq; pie matris marie. S i non dei possumus
tantā exequi tardi humilitate. forma sit nobis eius genitrix.
L aus patri gle qui suū filiū gentib; & populus reuelans israhel
nos sociat. L aus eius filio. qui sio sanguine nos patri concili
ans supnis sociauit ciuib;. L aus quoq; sco spū sit p cuum
pascha lis
GNI
elu. potuq; dignas. oribus sin
ceris prebeant omis se xpiane anime. ro quib;
se do hostia optulit ipse summus pontifex.
Quarū frons impostis est modu. cuius illita sacro seo cruore. & tuta
clade canopica. Quarū crudeles hostes inmani rubro sunt obru
ti. enes constringant adpudicicia. edes tutent aduersus
uperas. aculosq; spirtales contra canes iugiter mami baulent
t pascha ihu mereamur sequi quo debarauro uictor redit.
n reduuuus mundus ornatib;. po consurgens fideles ad
monet. ost morte melius cum eo uicturos.
audes saluatori. uoce modulemur supplici. t deuo
tis melodiis celesti dño iubilemus messie. ui se ipsu exina
nuit ut nos pditos liberaret homines. arne glam dentatis

Blu. Hevl. lat. q°. 192, f. 117a

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Mss. Hist. lat. qu. 192,
fol. 147r

Victime paschali laudes immolent
xpiani. Agnus redemit oues. xpc innocens patri.
reconciliauit peccatores. Mors & uita duello conflixe
re mirando. dux uite mortuus regnat uiuus. Die
nobis maria quid uidisti in uia. Sepulchrum xpi u
uentis. & gloriam uidi resurgentis. Angelicos testes
sudarium & uestes surrexit xpc spes mea precedet
suos in galileam. Credendum est magis soli marie
ueraci. quam iudeorum turbe fallaci. Scimus xpm
surrexisse a mortuis uere tu nobis uictor rex
miserere.

Datum per copiam [illegible] sancte [illegible] Gardolfus dei g.
halb[illegible] ecce cpt omnibz in pactum deliciu in dno sempiternum. Quam rite gestu
monstrato esse placet ut priscam testimonia uetustatis seruare et cogit eam octa
uianis subiacere. Hinc [illegible] esse uolens p[illegible] [illegible]
hatdorp cui[illegible] ad nos et ab urbe sancte [illegible] [illegible] Expos alteri do
minico spiritu[illegible] ad honorem dei et gaude mater ecclesie et beate
marie cosme et dem. et ad precedes mei appellam ich [illegible] dotis ibidem memoriale
bonis dei expelle in scribi iussim[illegible] hinc urne tres sigillates. Hec sunt bona quatuor
mansi decimales aprepera uno iugo in perbio et due uiduales et scuta oder
quod vulgariter holt nuncupatur et ortus cum fundus in quo casa stehelenbach
quondam stetisse fertur et due piscine existentes usque ad locum qui grach dicitur
et dimidia nouale de angulus quod in uia [illegible] strugeus in sua [illegible]
adiacens et spectat ad bonum [illegible] et locus piscatorius terra quam circumiacens
ad fusum pilgrim ad ouchaltem se extendit. Preterea ad occidentem aquam
ouchare habens ad longitudinem fundi cassati. usque ad dezindam et duas decimas
ad ouchare sursum ascendens usque ad pratum mildigmis ad mansum dos et appellatas
[illegible] nouale. Quia vero decimam appellam in bonis predictis studui [illegible]
alienauit ab eisdem [illegible]dam mi dignitatem dei omnipotentis et [illegible] indulgentia
cosme et damiani et mam se nouit [illegible] et turpiter [illegible] huius rei testium
[illegible] nam nide[illegible] mei sigilli robore munimen [illegible] signat valeat et [illegible]
[illegible] Datum stehelenborch anno dm m. c. [illegible] [illegible] indictione [illegible]
[illegible]dus maii pontificante [illegible] papa [illegible] Celestino regnante [illegible]
[illegible] anno ordinationis mee tricesimo [illegible]

Bln. Theol. lat. qu. 192, f. 129r

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Ms. theol. lat. qu. 192

fol. 129r

cob peccata eorū. Ipse enim de die in diē querunt. & scī
re uias meas uolunt quasi gens que iusticiā fecerit. &
q̄ iudicia dei sui n̄ dereliquerit. Rogant me iudicia iu
sticie. adppinquare do uolunt dicentes. Quare ieuna
uimus & n̄ aspexisti. humiliauimus animas n̄ras & nes
cisti. Ecce in die ieunii ur̄i inuenit uoluntas ur̄a. &
om̄s debitores ur̄os repetitis. Ecce ad lites & contentio
nes ieunatis. & percutitis pugno impie. Nolite ieuna
re sicut usq; ad hanc diē. ut audiat in excelso clamo
ur̄. Numquid tale est ieunium q̄d elegi. p̄ diem affli
ge re hominē animā suā. Numq̄d contorquere quasi
circulū caput suū. & saccū & cinerē sternere. Num
q̄d istud uocabu ieunium & diem acceptabilē dño.
Nonne hoc est magis ieunium quod elegi. Dissolue
colligationes impietatis. solue fascicolos deprimentes.
Dimitte eos qui confracti sunt liberos. & omne onus
dirumpe. Frange esurienti panē tuū. & egenos va
gos q̄: induc in domū tuā. Cū uideris nudū operi
ui. & carnē tuā non despexeris. Tunc erumpet quasi
mane lum̄ tuū. & sanitas tua cito orietur. Et ante
ibit faciē tuā iusticia tua. & gloria dñi colliget te.
Tunc inuocabis & dñs exaudiet. clamabis & dicet
ecce adsum. Qua misericors sum dñs ds tuus.
nullo tempore dixit ihē discipulis
Audistis q̄a dictū est. diliges proxi
& odio habebis inimicū tuū. Ego autē dico uobis

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Ms. theol. lat. qu. 192

fol. 143v

refertus adeos. Cuq; ascendisset moy'ses. operuit nubes mont̄. & habitauit gl̄a
dn̄i sup sy'nai tegens illū nube sex dieb; Septimo aute die. uocauit illū de
medio caligīs. Erat aūt spēs gl̄ie dn̄i quasi ignis ardens sup uertice mon
tis. in cōspectu filioꝝ isr̄l. Ingressusq; moy'ses medium nebule ascendit in mont̄.
& fuit ibi quadraginta dieb; & quadraginta noctib;
xl diebus illic. Venit helias in bersabee iuda. & dimisit ibi puerū suū. & pro
fect in desertū uiā unius diei. Cuq; uenisset & sederet subter unā rumpe
tem aīme sue ut moreret. & ait Sufficit m dn̄e. tolle queso
animā meā. Haq; enī melior sū q̄m patres mei. Precitq; se. & obdormiuit
umbra rumpen. Et ecce angl's dn̄i tetigit eū. dixitq; ei Surge comede.
Et respexit. & ecce ad caput suū subcinericī panis. & uas aque. Comedit ergo
& bibit. & rursū obdormiuit. Reuersusq; ē angl's dn̄i secūdo & tetigit eū. dixq;
illi Surge comede. grandis enī t restat uia. Qui surrexit. comedit & bibit.
Et ambulauit in fortitudine cibi illi q̄dragīta dieb; & xl noctib; usq; ad mont̄
Illo t. Accesserūt ad ih̄m scribe & pharisei dicentes. Magister uolum⁹ a te signū uidere. Qui respondens ait illis. Generatio mala & adultera sig
nū querit. & signū non dabit ei. nisi signū ione pphete. Sicut fuit io
nas in uentre ceti trib; dieb; & trib; noctib; sic erit filius hominis in cor
de terre trib; dieb; & trib; noctib;. Uiri ninuite surgent in iudicio cū
generatione ista. & condēpnabūt eā. quia penitentiā egerunt in pdicatio
ne ione. Et ecce plus quā iona hic. Regina austri surget in iudicio cū ge
neratione ista. & condēpnabit eā. quia uenit a finib; terre audire sapien
tiā salemonis. Et ecce plus quā salemon hic. Cū autē immundus spūs exie
rit de homine. ambulat p loca arida. quarens requiē & n̄ inuenit. Tunc
dicit. Reuertar in domū meā. unde exiui. Et uenies. inuenit scopis mun
datā & ornatā. Tunc uadit & assumit septē alios spūs nequiores se. & intrantes
habitant ibi. Et fiūt nouissima hominis illius. peiora priorib;. Sic erit & ge
nerationi huic pessime. Adhuc eo loquente ad turbas. ecce mat̄ eius & frēs
stabant foris. querentes loqui ei. Dixit aut̄ ei quidā. Ecce mat̄ tua & frēs
tui foris stant. querentes te. At ipse respondens. dicenti sibi aut. Que est
mat̄ mea. & qui sūt frēs mei. Et extendēs manū in discipulos suos. dixit.
Ecce mat̄ mea. & frēs mei. Quicūq; enī fecerit uoluntatē patris mei qui
in celis est. ipse meus frat̄ & soror & mater est.
H dieb; illis factus est sermo dn̄i ad me dicens. Quid est q̄d inter uos pu
rabolā uertitis in puerbiū istud in terra isr̄l. dicentes. patres nī comede
rūt uuā acerbā. & dentes filioꝝ obstupescunt. Quo ego dicat dn̄s. si erit

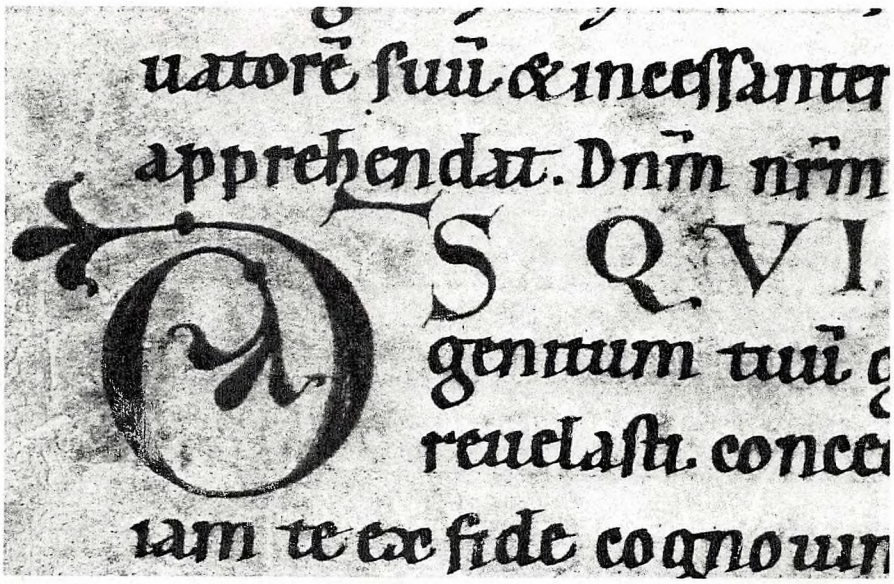
Bln. theol. lat. qu. 192, f. 146v

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Ms. theol. lat. qu. 192
fol. 146v

THEOL. LAT. QU. 192 Norddeutschland, Helmarshausen um 1170

Blu.

zu groß!

6v

zu groß!

115a

THEOL. LAT. QU. 192

Norddeutschland, Helmarshausen
um 1170

Blu.

uatorē suū & incessanter
apprehendat. Dnm nrm

QS QVI.
gentium tuū
reuelasti. conce
iam te ex fide cognoun

6v

laus est eterna In Sco. Mi.

QATVS
ante secula dei
filius inuisibili
interminus. Per quē fit ma

115r

Bk.. Lat. fol. 592, f. 1v (...)

habentes supba ifacunde incontentione descendut: et hoc
non tantū uerbis sed etiam uerberibus ulciscunt, & cum in
uriosius sermo apia matre dictus uix sustinere potuerit.
Pugni unte durissimis ictibus uincti calcium ingeruntur sed
esto neq luxuriosius sit neque zelotipius sed pocius pbetur
lenis et blandius uideamus nunc que pcerto mulierem in
commoda subsequantur. Concepto enim in utero pondus
die noctuq portabit inuita que depondere efficitur
Et gravumens pallida uix suis pedib incedere pualens et cibo
rum utilium pferens fastidia cuius noxius delectatur, non
numquā etiam sinos ipse interior aut abundancia sangui
nis inflammat. aut humoris numietate algescis. Aut sicci
tatis macie confringit. aut pinguidine coartatur. ex q
bus causis intra uteri secreta concepto hominu morbi nas
cuntur. ex quib solent debiles nascier curvi, plerumq etiā
in hortu suo positi. aut nore recto uersantur. ut nonsolām
mulier oculis femun arum occulta manifestant. sed etiam
uiroru ignotorum p arte medicine nudant. Ita ut soleant
partibus pferri membra concepti. qui matrem suā ante
quā nascatur interfecit. cui ipse prius inciput occidi quā
nasci. Solet etiā aut strab. aut mutus. aut plenus uulne
ribus. aut etiā cum demonio pcreari ut prius queretur
exoriis tam necesse sit quā matricem. Respondens quoq
nereneus dixit. O quā beata est sca uirginitas quae ab
his omnib est necessitatib aliena. et est dō amabilis et omib

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin ~~(West)~~, Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Nr. cat. fol. 892
Bl 1 v

Bkn. lat. fol. 892. f. 2.ª (122)

discipuli sermonis unus exeis uocabatur furtus. alius priscus. Cap. III
hii ergo duo pene insule fallendo magicis signis fecerunt
sermonem magum p dñi filium uenerari et credi. Petrū
uero inimicum et sine causa fuisse. Cumq; obsisterent
eis nereus et achileus essetq; copiosa multitudo que eos
defenderet. Dixerunt populis nereus et achileus marcel
linum presbitem. Responderunt. Quis hunc nesciat; eis
nereus et achileus huius testimoniū admittimus de simo
ne petro. Responderunt. grandis stultus est qui tali p
sone non credit. Qui responderunt. Prestari ergo salutē
uīre. et quousque litteras nras accipiat et rescribat nob
tam de beato petro apto. quā etiam de sermone magi.
tollere uos a doctrina eorum. factam autē epistolā nrām
eligere tecum ex uobis qui ad eum deferat quā nos incon
spectu uro cupimus recitari ut tum ille rescripserit in
uro conspectu nihilominus recitetur. Placuit autē omnib.
hoc dictum et cum litteris scorum nerei et achilei suū
hominem dixerunt textu epistole referente

Marcellus

MARCELLVS seruus xpi sciis nereo et achileo. lectis
litteris uris gaudio sum repletus. cognoui enī uos
constantes ee & fide et corpore. et sollicite p ueritate
pugnare. et qm memorastis obtectum uobis. hoc quod
simon innocens fuerit. retexam ex parte aliqua utta
eius ut ex paucis cuncta noscantur. Ego enim cum eius

fr Henricus Schuckarnā procurator in Marmēsleue āno 32

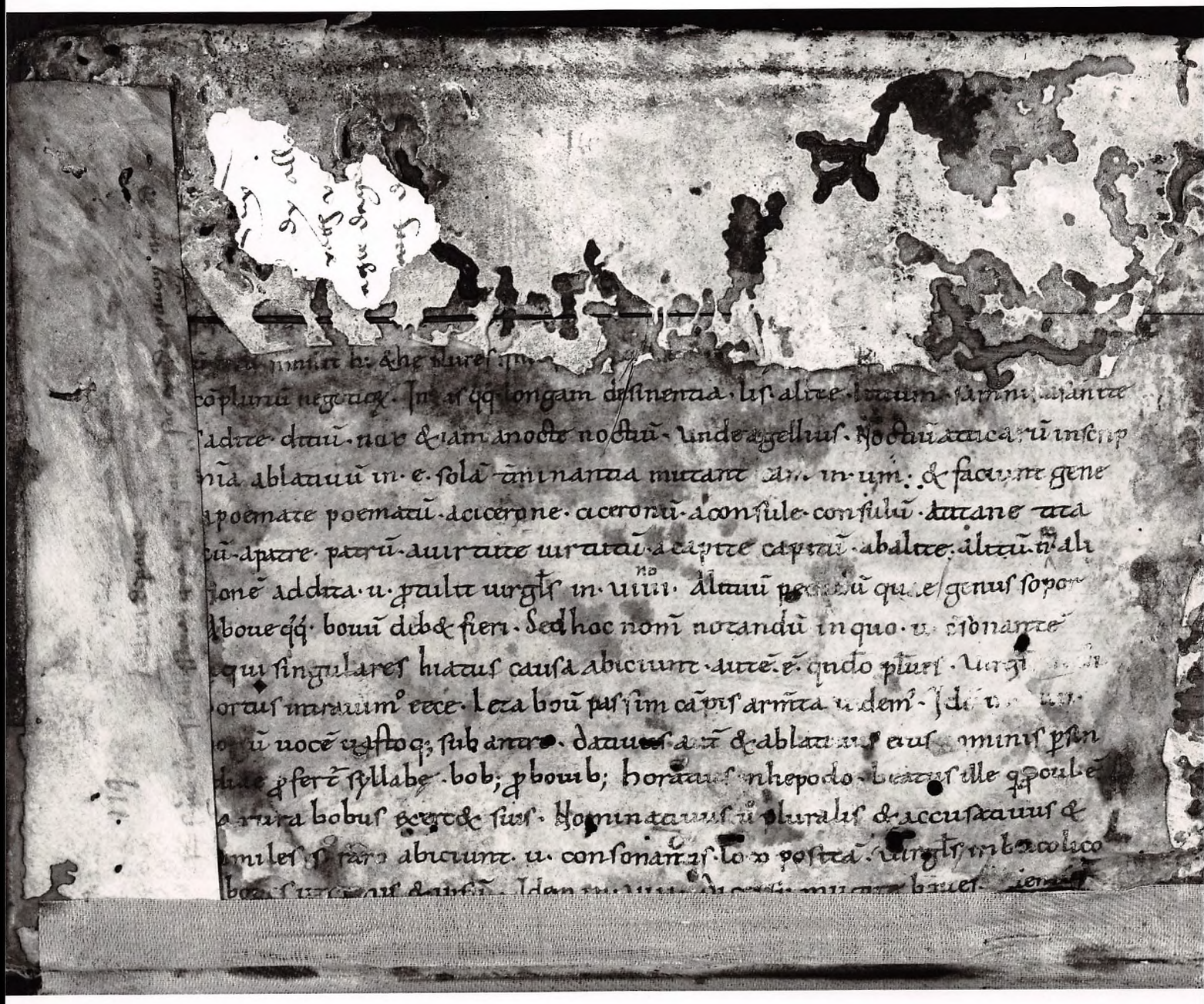
Acc. mus. 1922. 100. 2.

PR. ST. BIBLIOTHEK BERLIN

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin ~~(West)~~, Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Mn. lat. fol. 892
Bl 2r

Bln. lat. qu. 476, Spiegel hinten

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. lat. 4° 476

Speculum

Nachl. Grimm 132,3

quam multa hominū secta teneant. Namq; ut olim deficere sol homi
nib⁹ extinguiq; uisus e. cū romuli annū hec ipsa uis empi[illegible] prostrauit
quandoq; ab eadē parte sol eodēq; tempore iterū defecerit. tunc sig
nis omnib⁹ ad idem principiū stellisq; reuocatis explet⁹ annū habet⁹
Cui quidem anni nondum uicesimā partē si nos ee conuersam
idem agere p̄seuerat. instans dissuasioni gte desiderande. Quam
eū loc⁹ is arta nec inp̄sis angustius actā supra[illegible] cussa. nunc non
solū p̄petuitatis expertem. s; nec ad unius anni metas posse
ppagari docet. Cui assertionis que sit ratio discam. Annus non is
solus e. qui nunc communis omniū usus approbat. s; singulę seu lu
minū seu [illegible]rū. emenso omni celi circulo. ad certo loco in eundem
locū redit. [illegible]se. Sic mensis lune anne. intra que celi ambi
tū lustrat. Nā et luna mensis dr. quia greco nomine luna mene
uocat. Virgili denique ad uisercionē lunaris anni qui breuis e an
nū. qui cursu solis conficit significare uolens ait. Interea magni
sol circū uolui annū. magnū uocans solis comparatione lunaris.
Nā cursus quide ueneris atq; mercurii pene par soli e. Martis
ū ann fere biennū tenet. tantū eni tempore celi circuit. Iouis
au stella xii. & saturni xxx annos. in eade circuitione ēsumit.
Hec de luminib⁹ ac uagis ut sepe relata ia nota sunt. Annū q
mundan uocat. qui uere uertens e. quia conuersione plene u
niuersitatis efficit. largissimis scīis explicat. Cui talis ratio e.
Stelle oms sydera que infixa celo uident. quoru ppriu mo

STAATS-BIBLIOTHEK PREUSSISCHER KULTURBESITZ BERLIN

Bln.
Nachl. Grimm 132,3

PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Nachl. Stimmer
132,3 Bl 1-

tam nūquā uisus humanꝰ sentire & dephendere poteſt · mouent tam·
& ꝑter cęli uolubilitatē quā semper trahunt · suo quoq; acceſſu
tam sero ꝓmouent · ut nullꝰ hominꝫ tam longa sit uita · quę obſer
uatione continua facta de loco permutationē in quo eas primū ui
derat dephendat · Mundani ꝙ anni finiſ · cū ſtellę omſ · omiq;
ſydera quę aplaneſ habet acerto loco adeundē locū ita remea
uerint · ut ne una quidē cęli ſtella in alio loco ſit · quā inꝙ fuit ·
cū omſ alię exeo loco motę ſint · adque reuerſę anno ſuo fine de
derunt · ita · ut lumina quoq; cū erratici ſquinq; ineisdē locis ·
& paribꝰ ſint · inquibꝰ incipiente mundano anno fuerunt · Hoc
aiūt ut phyſici uolunt · ꝓ annorū quindecī milia ꝑacta comin
git · Inquo · ſicut annꝰ lunę menſis · annꝰ ſolis · seu menſes · & alia
rū ſtellarū · hi ſunt · anni quos ſupra retulimꝰ · ita mundani an
ni quindecī milia annorū qualeſ nunc cōputamꝰ efficiunt ·
hīc ꝙ uere uertens annꝰ mundani ſit · quē in ſolis · i · unū absoluere
dicta mensimꝰ · ſi quę ſtellarū omnium quę in hoc uniuerſi cęlo ſunt ·
adeundē locū redire ſub eadē cęli uocabulorū deſcriptione cū natū
Vnde ꝓmundi oīm · quia mundus ꝓprie cęlū uocat · Inquo · ſicut
annꝰ ſolis non ſolū a Kalendis ianuariis uſq; ad easdē uocabu·
la ſequentē ꝓ Kalendas proximas · uſq; adeundē diē · & aquecunq;
cōſtituet menſis die · uſq; in diē eundē redit annꝰ uocat · ita hui
mundani anni inicium ſibi quiſq; facit · quodcunq; decreuerit ·
ut ecce nunc exceꝑto adefectu ſolis · qui ſub romuli fine extinxit ·

Incun. 132,3

les homines meant· ille p calidā trāq; cingens· rursus utrusq; regionis extrema finib⁹ suis ambiens· binas insuperiore atq; inferiore ēre supficie insulas facit· Vnde nulli hoc intelligi uolens· n dixit· omnis terra que oā parua ē insula· s; omnis terra que colit̄ a nobis quedā ē insula· quia et singule de nr̄is habitationib⁹ parue quedā efficiunt insule· oceano bis eas ut dixim⁹ ambiente· Omnia hec ante oculos locare potest de scripto subsidiario· ex qua nr̄i origine maris que tocius una ē· & rubri· atq; indici ortū undebis· caspiq; mare unde oriat· inuenies licet non ignorē ee nonnullos qui ei de oceano ingressū negent· Nec dubiū ē in illā quoq; australis generis temperatā mare de oceano simili influere· s; describi hoc· nra attestatione non debuit· cui sinus nob incognit pseuerat· Quod aut nr̄am habitabilē dixit· angustā uersicib⁹ lateri b⁹ latiorē· in eade descriptione p bare potuim· Na quanto longior est tropic⁹ septentrionali circulo· tanto zona uersicib⁹ qua lateribus angustior ē· quia summitas ei⁹ in arui extremi anguli breuitate contrahitur· Deductio aut laterū cū longitudine tropici ab utraq; parte distendit· Deniq; uetere s omnē habitabilē nr̄am extente clamidi simile ee dixerunt· Ignē· quia omnis terra in qua ⁊ ocean⁹ ē adqueuis celestē circulū quasi centron puncti obtinet locū· necessario de oceano adiecit· qui tamen tanto nomine qua sit paruus undes· Nam

2v

Bln. (Lesesaal) Staatsbibl., Nachl. Grimm 132,3

intellectus sup ambus punter ambas mere ipsius poete dictu ex
istem. Nobis aliud addefensionē ultra hec que dixim non occurrit.
Verū quo inmedio posuim quos fines numquā uia solis excedat. ma
nifestū ē aut omnib quid dixerit maro. que constat erroris ignarū
erit ingemo singulę inuenire. quid possit amplius pabsoluenda
hac questione eferri. His quoq; ut arbitror nociosa inspectione trac
tatis. Nunc de oceano qd primis im astruam. nunos; gemino ambitu
ei tre corpome circuiuit. Cui ueruś primmeat ē qabindocto hominū
genere nescit. Isenī que solū oceanū plurę opinant. de finib abillo
origina li refusis sedin ex necessitate ambitū fecit. Ceterū prior ei
corona p zonā tre calidā meat. superiora triarū, inferiora cingens.
flexum circi aq nocialis imitata. A boriente ū duos sin refundit.
unu ad eam tratē septentrionis. ad australis alterū. Rursq; aboc
eadem ū parte enascunt sin. qui usq; ad ambas quas sup dixim ex
tremitates refusi occurrunt. aborientē demissis. Et dū in summa. im
petu immaniore insecant. inuicēq; se ferium. ex ipsa aquarū collisi
one nascit illa famosa oceani accessio partē, recessio. Et ubicumq;
inmo mari cingit. i. et in angustis freus. Et in planis forte litorib ex ipsis
oceani finib quos oceanū nunc uocam euenium. qua nrum mare exil
lis influit. Ceterū uenor ut ita dicā ei alueus tenet zonā p ustam.
& tā ipse qui equinoctiale quā sine exo nati. q horizontē circulū am
bitu sue flectionis imitant. omnē trā quadrisidā diuidunt. 7 singu
las ut sup dixim habitationes insulas faciunt. Nam inter nos & austra

2r

Berlin (West), Staatsbibl.
Nachl. Grimm 132,3

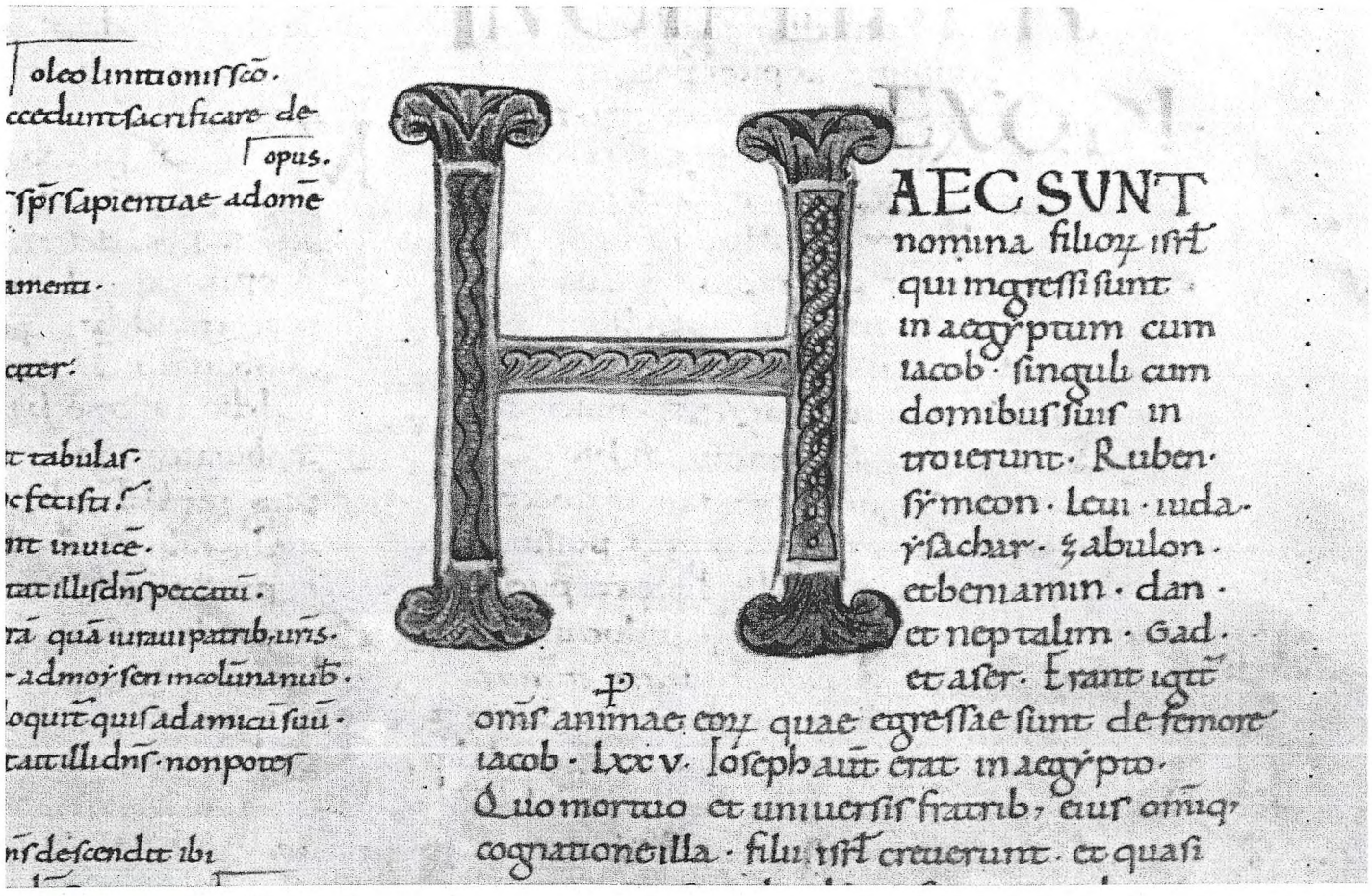
NPRINCIPIO
Eautē dr̄ caelum et terrā, terra autē
erat inanis et uacua. Et tenebr̄ e
erant sup faciem abyss̄i. et sp̄s dī
ferebatur sup aquas. Dixitq; dr̄.
fiat lux. Et facta est lux. Et
uidit dr̄ lucem quod esset bona.
et diuisit lucem a tenebr̄is. Appel
lauitq; lucem diem. et tenebras
noctem. factumq; est uespere et
mane dies unus.
Dixit quoq; dr̄. Fiat firmamentū
in medio aquarū. et diuidat aquas
ab aquis. Et fecit dr̄ firmamentū
diuisitq; aquas quae erant sub fir
mamento. ab his quae erant sup
firmamentū. Et factum est ita.
Vocauitq; dr̄ firmamentū cēlum.
et factum est uespere et mane dies
secundus.
Dixit uero dr̄. Congregentur
aquae quae sub cēlo sunt in locū
unum. et appareat arida. factūq;
est ita. Et uocauit dr̄ aridam terrā
congregationesq; aquarū appel
lauit maria. Et uidit dr̄ quod
esset bonū. et ait. Germinet terra
herbam uirentē et facientē semen.
et lignum pomiferum faciens fructū
iuxta genus suū. cuius semen in
semet ipso sit sup terrā. Et factū
est ita. Et protulit terra herbam
uirentē et afferentē semen iuxta
genus suū. Lignumq; faciens
fructum. et habens unūquodq; se
mentē secundum speciem suā. Et uidit
dr̄ quod esset bonū. factumq; est
uespere et mane dies tertius.
Dixit autem dr̄. Fiant luminaria in firmamēto
cēli et diuidant diem et noctē. et sint in signa

35 Theol.lat.fol.59, 4v (90%)
Mittelitalien (Toskana ?), 11. Jh, 2. Hälfte

Kat. 14

Bln. StB.

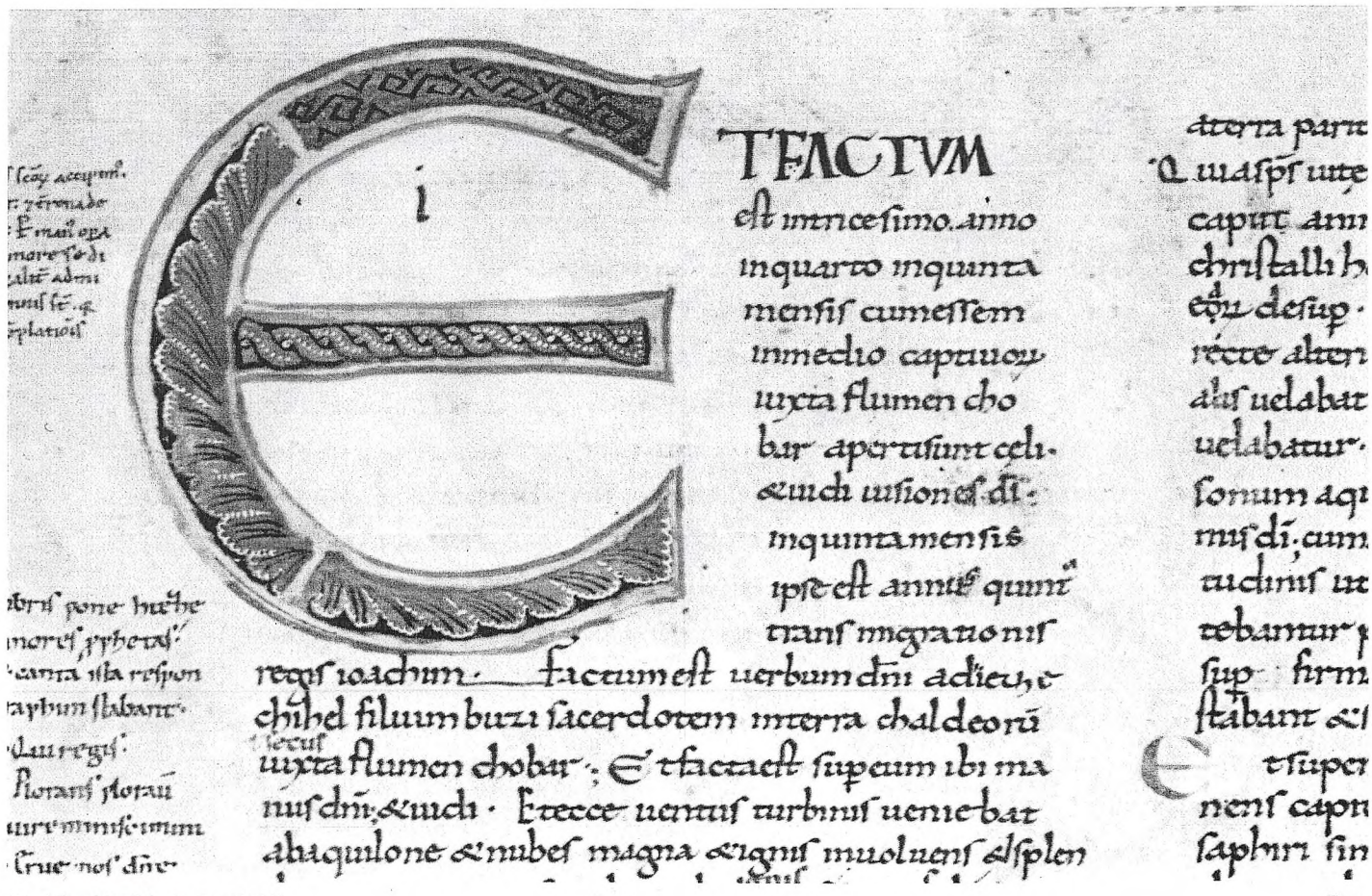
Fingernagel, Hss. süd- u. europ. Prov. 2

HAEC SUNT
nomina filiorum isrl
qui ingressi sunt
in aegyptum cum
iacob · singuli cum
domibus suis in
troierunt · Ruben ·
symeon · leui · iuda ·
yssachar · zabulon ·
et beniamin · dan ·
et neptalim · Gad ·
et aser · Erant igit
omes animae eorum quae egressae sunt de femore
iacob · lxxv · Ioseph autem erat in aegypto ·
Quo mortuo et uniuersis fratribus eius omique
cognatione illa · filii isrl creuerunt · et quasi

36 Theol.lat.fol.59, 20r (90%)
Mittelitalien (Toskana ?), 11. Jh, 2. Hälfte

Kat.

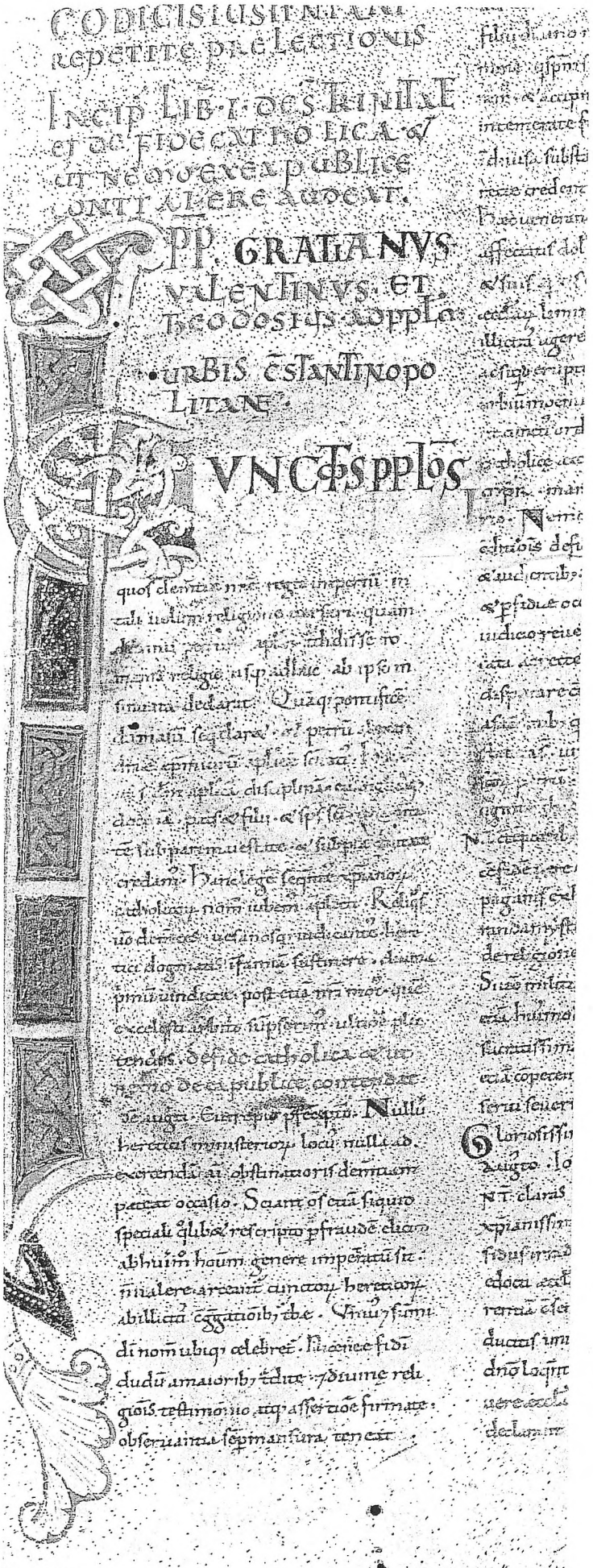
FACTVM
est in nonagesimo anno
in quarto in quinta
mensis cum essem
in medio captiuo
rum iuxta flumen cho
bar aperti sunt cae-
li · et uidi uisiones dei ·
in quinta mensis
ipse est annus quin-
tus transmigrationis
regis ioachim · Factum est uerbum dni ad iezechihel filium buzi sacerdotem in terra chaldeorum
iuxta flumen chobar · et facta est super eum ibi manus dni · et uidi · Et ecce uentus turbinis ueniebat
ab aquilone et nubes magna et ignis inuoluens et splen

37 Theol.lat.fol.59, 156v (90%)
Mittelitalien (Toskana ?), 11. Jh, 2. Hälfte

Kat.

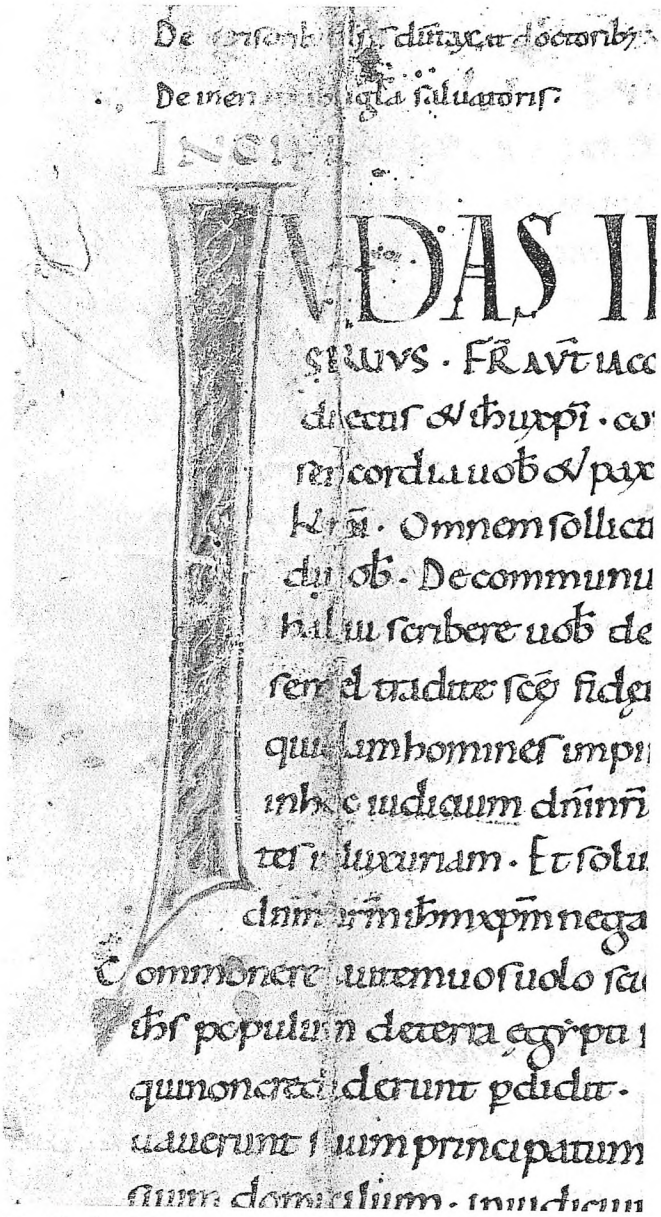
Bln. StB.

Fingernagel, Hn. nöd- ... ecrop. Prov. 2

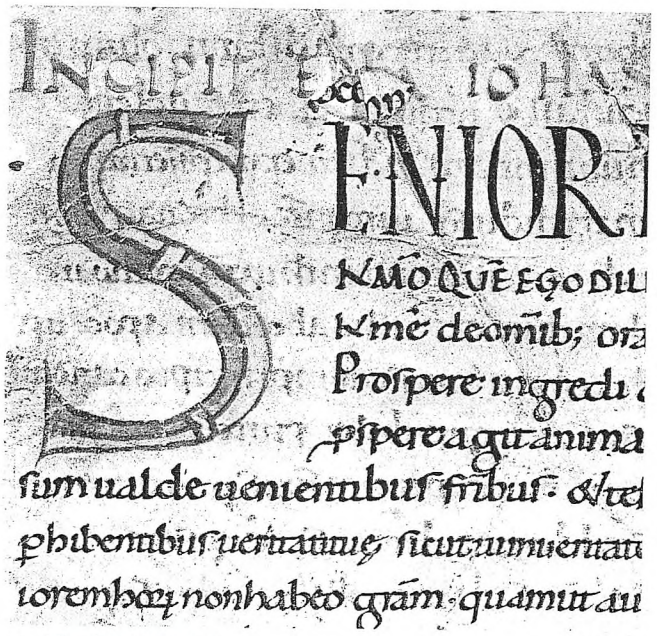
Lat.fol.273, 1r
Mittelitalien, 11./12. Jh

Kat. 16

39 Theol.lat.fol.519, 1r
Mittelitalien (?), 11./12. Jh

Kat. 15

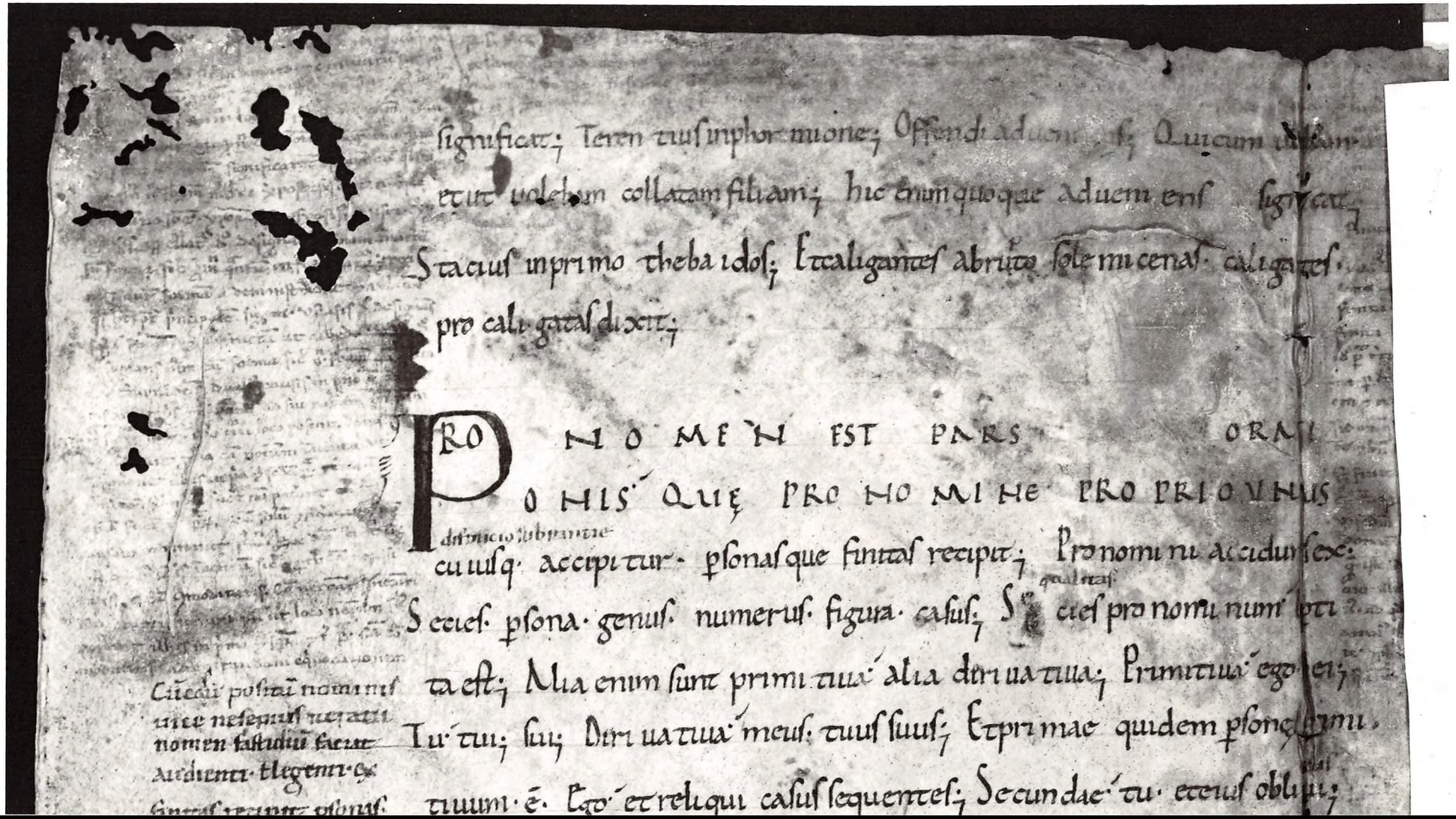
40 Theol.lat.fol.519, 1r
Mittelitalien (?), 11./12. Jh

Kat. 15

Bln. St.B.

Ingermagel, Hss. süd- ... europ. Prov. 2, S. 44

Blu. StB. lat. fol. 444. fol. 1v

significat; Teren tius inphor mione; Offendi aduem ens; Quicam ille amaret uolebam collatam filiam; hic enim quoque aduem ens significat; Stacius in primo thebaidos; Et caligantes abrito sole micenas. caligantes. pro caligatas dixit;

PRONOMEN EST PARS ORATIONIS QUE PRO NOMINE PROPRIO VNIUS

cuiusq. accipitur. psonasque finitas recipit; Pronomini accidunt exc: Secies. psona. genus. numerus. figura. casus; Species pronominum octo est; Mia enim sunt primitiua alia diriuatiua; Primitiua ego tu; sui; Diriuatiua meus. tuus suus; Et primae quidem psonae nu. Cicero. positi nominis uice nesemus necatii nomen fastidii fecit Aediensi. legemi. ex tiuum. e. Ego. et reliqui casus sequentes; Secundae tu. ecetus obliqui;

Ter ciae uero ille. ipse. iste. hic. isius; Quod nomi nà tuo carẽ qmo
do eayτoy apud grecos; Ptea quidem viiir pronomina sunt prima
uel sim plicia; Deriua tiua uero sunt vii; meus. tuus. suus. nr. urr nãs.
uãs; In his igitur xv pronomu nibus nulla fit contio uersia quin ẽs
fateantur ea ee pnomina; Quaeritur tam. cur prima quidem ꝑsona secun
da singula habeant pronomina; Terciam uero gḷis nã ui. diuersae indi
uocis; Adquod respon dendum quodprima quidem et secda ꝑsona uoo non
egent diuersis uocibus quia semp ꝑsentes inter se sunt. et demonstratiue;
Tercia uero ꝑsona modo demonstratiua est. ut hic. iste; modo relatiuã
ut is. ipse; Modo ꝑsens uocata ut iste; modo absens. uel longe posita ut ille;
Si enim supõs partes aliasoationes finit ꝑsonas pronoñ rectissime ter
ciarum quoq. ꝑsonarum differentia. distinc te profertur. quae plurimas
habet diuersitates; Unde non ũma cionabiliter terciasuerborum ꝑsonas

Bln StB. lat. fol. 444. f. 1v

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

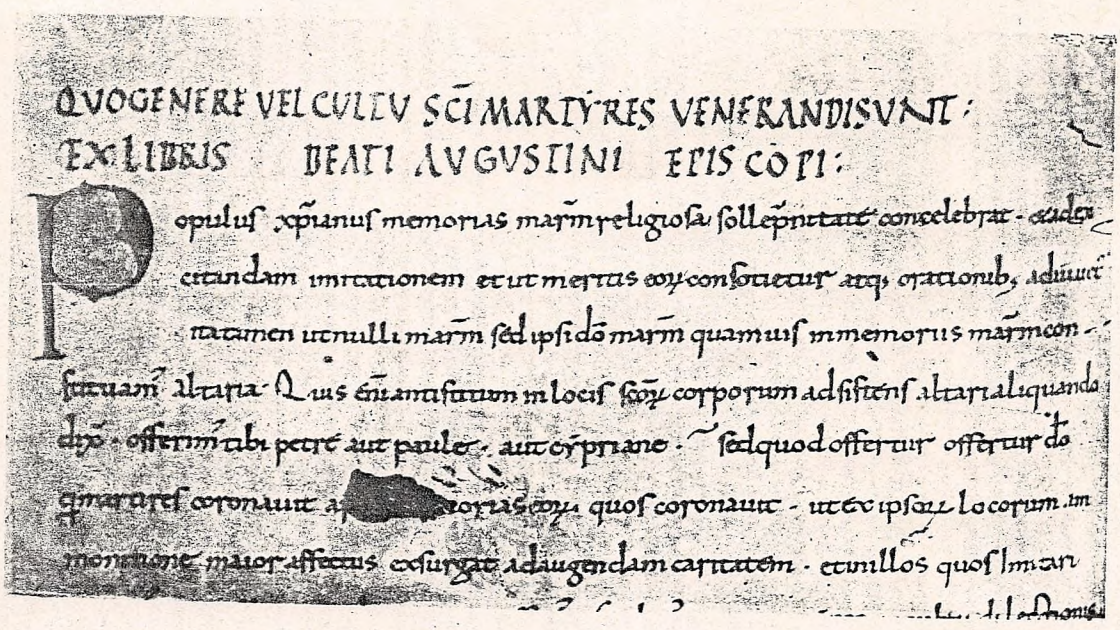
Creditline:
Berlin ~~(West)~~, Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. lat. fol. 444
Bl 1v

Novalesa

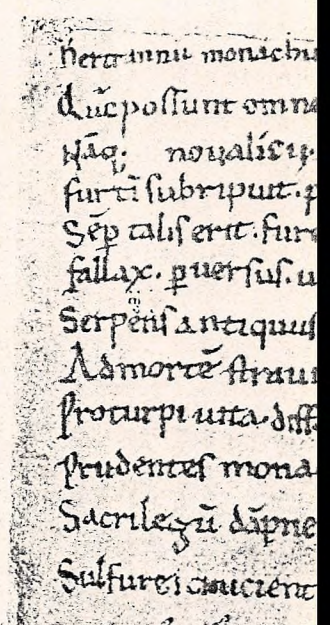
Bib. StPKB, Hamilton 4

Tav. I

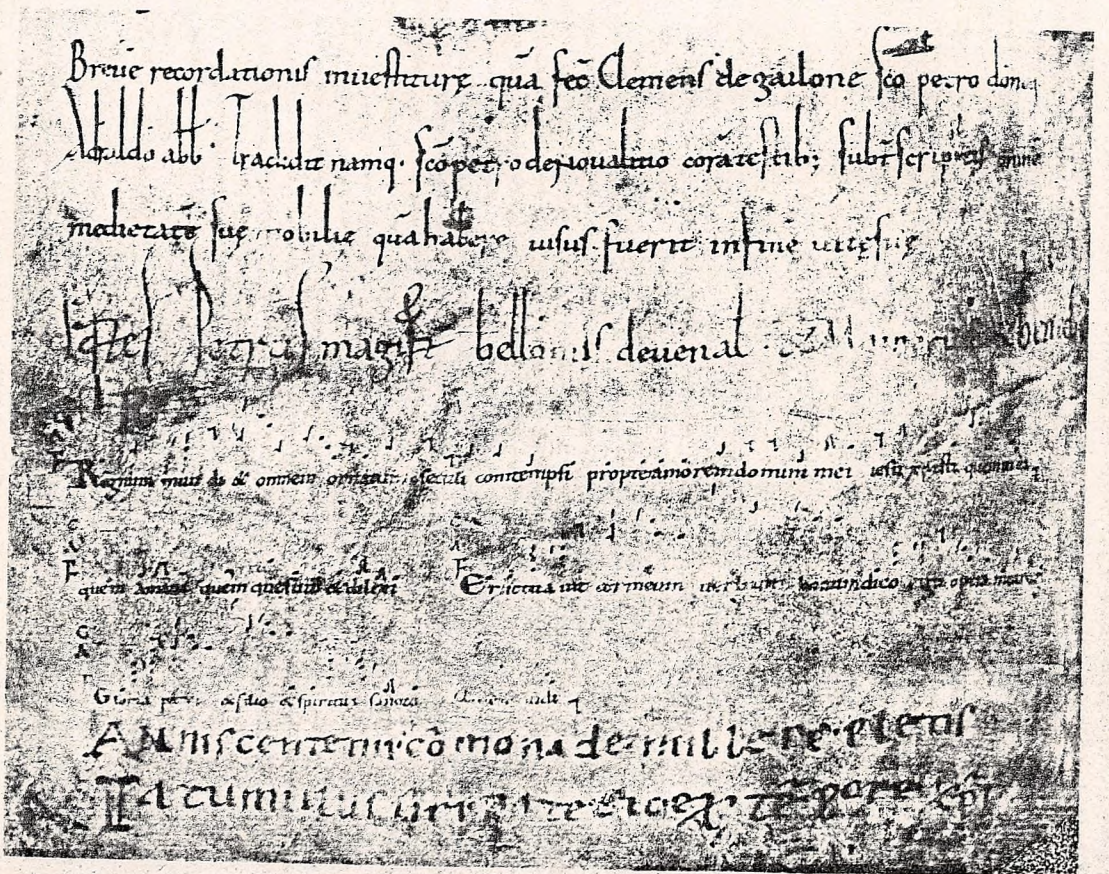

QVOGENERE VEL CVLTV SCI MARTYRES VENERANDI SVNT:
EX LIBRIS BEATI AVGVSTINI EPISCOPI:

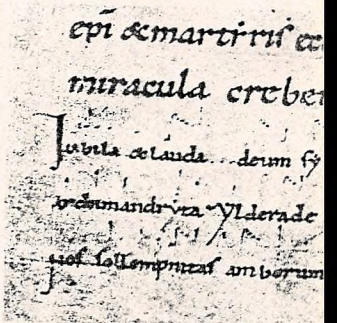
Populus xpianus memorias martyrum religiosa sollepnitate concelebrat - eudem
etiandam imitationem et ut meritis eorum consocietur atq; orationib; adiuuet
tamen ut nulli martyr sed ipsi domino martyr quamuis in memoriis martyrum con-
struam altaria. Quis enim antistitum in locis sanctorum corporum adsistens altari aliquando
dixit: offerimus tibi petre aut paule. aut cypriane. sed quod offertur offertur do
mino martyres coronauit a[illegible] coronas eorum quos coronauit. ut ex ipsarum locorum im
positione maior affectus exsurgat ad augendam caritatem. et illos quos imitari

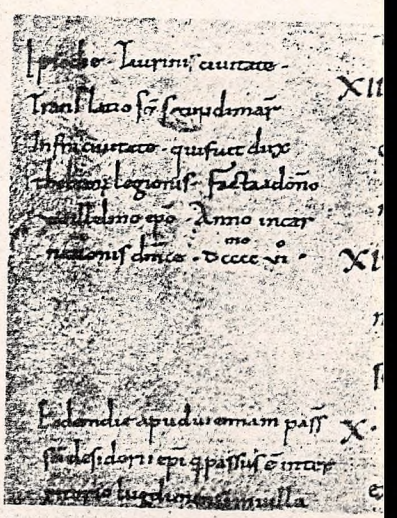
herum inui monachu
Quę possunt omn
hąq; nouali
furti subripuit.
Sęp talis erat fur
fallax. quersus.
Serpens antiquus
A morte strau
protursi uita dis
prudentes mona
Sacrilegii dąpne
sulfurei cruciat

Breue recordationis huiusmodi quę fco Clemens de gaulone sco petro dom
Ubaldo abb tradidit nam q sco petro de gualano coram testib; subscripsit omne
medietate sue rotulus qua habere usus fuerit in fine uite sue
[illegible] magist bellamus deuenit
Regnum mundi & omnem ornatum seculi contempsi propter amorem domini mei ihesu xpisti quem
quem amaui quem quesiui & ubi
Erectus sit cornu meum in deum meum exaltabitur in me os meum
Gloria patri & filio & spiritui sancto
Amen
Accumulus

epi & martiris
miracula crebe
Iubila & laude deum
& mandra ut de
uos sollempnitas amborum

Ipsius Laurini cuitate
Translatio sci Secundini mar
Infra cuitate quę fuit dux
Theodemi legionis. Fabiano do
Maximiliano epo. Anno incar
nationis dnice. DCCCC. XI
Eadem die apud uernam pas
sio sidonii epi q passus est inter
fectus fuit domini nonilla

APPUNTI

DAL

CODICE NOVALICIENSE

DEL

" MARTYROLOGIUM ADONIS „

MEMORIA

del Socio

CARLO CIPOLLA

Approvata nell'Adunanza del 4 Marzo 1894.

I.

L'illustre Guglielmo Wattenbach (1) segnalava parecchi anni or sono quei codici della raccolta Hamilton, passata alla biblioteca di Corte di Berlino, i quali hanno interesse storico. Fra questi indicò, sotto il n. IV, un *Martyrologium Adonis*, ch'egli attribuì al sec. XI. Così comportandolo la natura delle sue note, egli registrava seccamente quel manoscritto, senza ulteriori osservazioni.

Più tardi Carlo Müller (2), persona ben conosciuta per le sue ricerche sulla storia ecclesiastica medioevale, parlò con qualche maggiore larghezza di questo medesimo manoscritto, del quale egli diede una descrizione un po' meno sommaria, e determinò ch' esso proviene dalla Novalesa. Avendo egli segnalato un cenno biografico intorno a S. Eldrado, datoci da una postilla marginale del codice, questa circostanza offrì materia ad una brevissima nota del ch. prof. E. Bresslau (3), il quale consigliò di confrontarla colla *vita* che di quel santo fu pubblicata negli *Acta Sanctorum*.

Era naturale che, occupato da parecchi anni nella ricerca delle più antiche notizie del monastero Novaliciense, desiderassi di vedere quel manoscritto. Per somma cortesia dell'illustre dott. R. Wilmans, prefetto della reale biblioteca berlinese, il codice mi fu trasmesso a Torino, e quivi depositato nella biblioteca nazionale-universitaria. Le più vive grazie debbo al Wilmans per tanta larghezza. Ed obbligatissimo mi dico ancora al dott. A. Frassati il quale, nel suo soggiorno a Berlino, trattò di questo

(1) *Neues Archiv*, VIII, 329.

(2) *Kirchengeschichtische Handschriften in der Hamilton Sammlung*, in *Zeit. für Kirchengesch.*, VI, 2, 253-6.

(3) *Neues Archiv*, IX, 244.

Mem. Reale Accad. delle scienze di Torino, ser. 2ª t. XLIV (1894)

I risultati, ai quali siamo giunti sono i seguenti: abbiamo preso in considerazione un codice del Martirologio Adoniano in uso nella regione piemontese fino dal cadere del sec. X, se non forse dal principio del secolo XI, e scritto appunto in quel periodo di tempo (1); questo potè benissimo dipendere da un altro codice, che già conteneva la commemorazione di S. Massimo e che quindi avesse relazione esso pure colla diocesi di Torino. La stessa postilla su S. Eldrado può giudicarsi non posteriore alla Cronaca. Il nostro ms. può riguardarsi presso a poco contemporaneo alla riedificazione del monastero della Novalesa, dovuta all'abate Gezone. Il ms. medesimo, se non nella sua prima origine, almeno assai presto fu adoperato dai monaci Novaliciensi (2). Esso ci offerse l'opportunità di assaggiare lo studio della paleografia locale durante la seconda trasformazione della scrittura minuscola carolina. Oltracciò, ed è cosa assai più notevole, ci dimostrò l'uso della musica sacra nel monastero Novaliciense prima e dopo l'introduzione della riforma guidoniana (3). In fine, da questo codice ricavammo le basi più antiche di alcune notizie storiche, come la *translatio* di S. Secondo, e il cenno biografico su S. Eldrado, che noi conoscevamo soltanto imperfettamente. Nè va qui dimenticata anche la postilla del sec. XIII riguardante la dedicazione della chiesa di S. Maria a pie' del monte (Cenisio) (4).

---

(1) Come vedemmo, il De Levis attribuì il nostro codice al secolo X.

(2) Nella loro biblioteca rimase troppo trascurato, come gran parte dei codici della medesima. A dimostrare in qual misero conto si tenevano i codici negli ultimi secoli del monastero voglio qui citare un opuscoletto ms. del 1651 (*Archivio della Novalesa*, parte non ordinata, busta LXVI; *Arch. di Stato di Torino*), contenente un " Inventario dei mobili della sacristia di S. Pietro di Novalesa „. Vi si ricordano le reliquie, gli oggetti di chiesa, i paramenti, le mobilie delle stanze, le vesti, e persino gli oggetti di cucina. De' libri, pochissime parole appena, dove si tocca di quanto si trovava " nella stanza del Rettore „, dove stavano " alcuni puochi libri „. E qui si ricordano alcuni volumi del Bonacina, di " Paulo Aretio „, del p. Coana, ecc. " et altri molti libri di stampa vechia senza titolo dell'autore „. Di codici ms., neppure una parola.

(3) Per mezzo del mio amico prof. Giuseppe Roberti inviai qualche facsimile a mano di alcune note musicali, tratte dal nostro ms., all'illustre p. Ambrogio Amelli, Cassinese, il quale ne rilevò l'importanza, e m'incoraggiò a ricavare i relativi facsimili fotografici.

(4) M'affretto a correggere due sviste occorse nella mia Memoria *L'antica bibliot. Novalic.* A p. 7 in luogo di " Amedeo (IX) „, leggasi " Amedeo (VIII) „, e a p. 11 si corregga " Chigimno „ in " Chignino „, poichè qui si allude all'illustre famiglia savoiarda di quel cognome, come mi fece cortesemente notare il ch. barone Domenico Carutti.

DESCRIZIONE DELLE TAVOLE

Tav. I, fig. 1 (dal fol. 3 *v*); fig. 2 (dal fol. 127 *v*); fig. 3 (dal fol. 127 *r*); fig. 4 (dal fol. 126 *v*); fig. 5 (dal fol. 50 *v*); fig. 6 (dal fol. 127 *r*).

Tav. II, fig. 1 (dal fol. 104 *r*); fig. 2 (dal fol. 95 *r*); fig. 3 (dal fol. 2 *r*); fig. 4 (dal fol. 1 *v*); fig. 5 (dal fol. 34 *r*).

Novalesa

NT:

mcelebrat - eccles
orationib, adiuuat
opus mārmoreū -
altaria aliquando
ur offeratur de
sacr. locorum .im
os quos Imper

Hera monachi fuere nequeo reticere.
Quę possunt omnes deprodicione notare.
Hāc; novalicy pastoralē speciosū.
furti subripuit. pro quo describo perosū.
Sēp talis erit. fures similes sibi querit.
fallax. puersus. uiciorū gurgite mersus. Nigra
Serpens antiquus. fallit. uenator iniquus.
Admortē strauit. radicitus adnichilauit.
Protulpi uita. diffamauit bremetenses.
Prudentes monachos. discretos atq; ualentes.
Sacrilegū dāpnes. ihū sacrista iohs.
Sulfureis cruciēt ętnis ignib; amnes.

pe.ro dom
rio regis anne

epi & martiris ecclā. ubi ob cōmendandā eius
miracula creberrime fiunt. EXPLICIT
Jubila & laudā ... deum sy on cum mul eu eam gr organa sanctorum
p̄cinunandr ta Ylde rade cum concorditer ym num inem Salem
uoc sollempniter amborum ibi & uoc

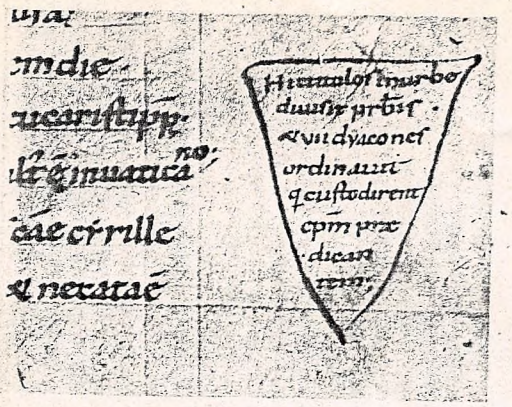
Ipsius Laurini cuitate
Translatio sc̄i sancti damar
In hac cuitate quę fuit duce
theb̄eor legionis. facta dono
Willelmo epo. Anno incar
nationis dnice. DCCC. VI.

Ladamdie apud uiennam pass
sc̄de sidonii epi q passus e imare
ctorie lugdunensi mulla

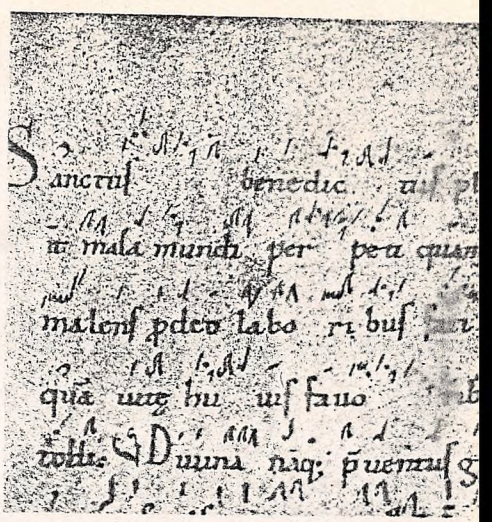
XII. K
dia
me
XI. K
ma
sede
X. K

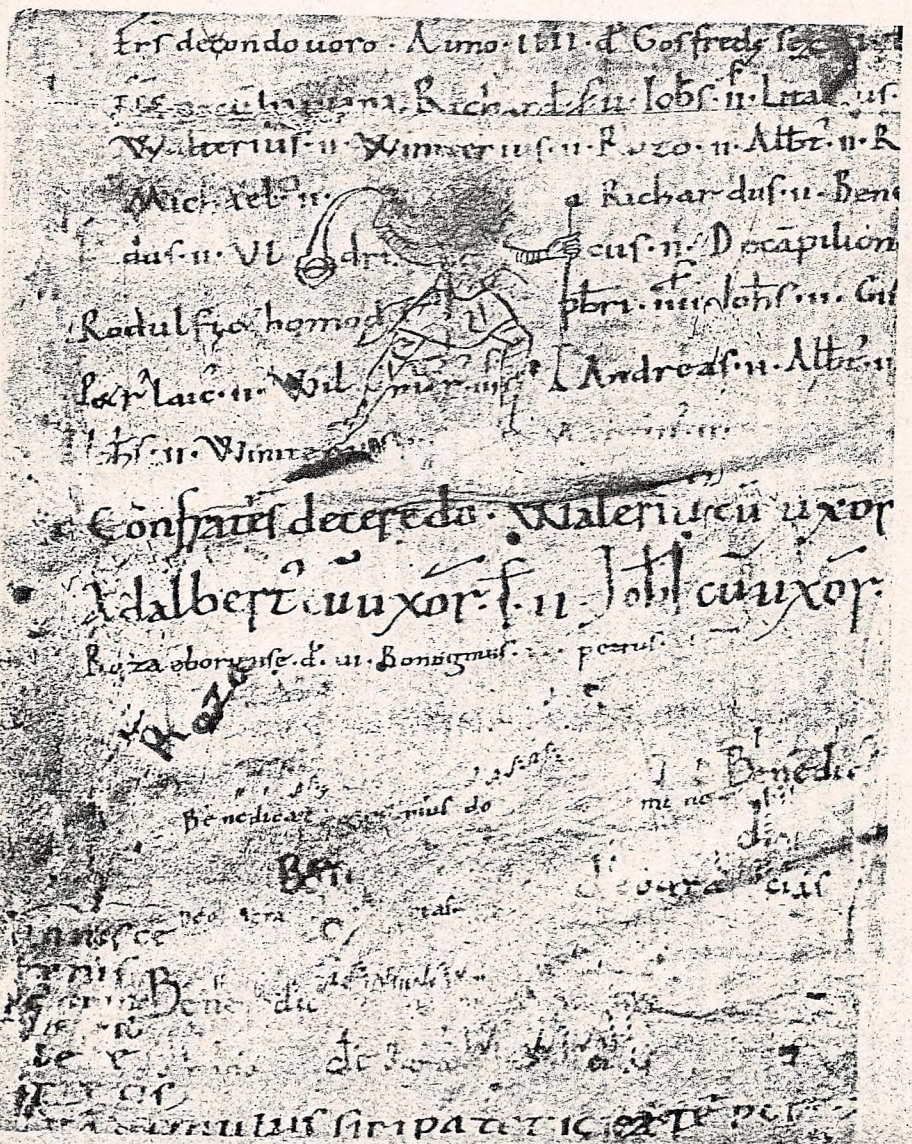
Bibl. SBPLCB, Hamilton 4

Berlin StBPkB, Hamilton 4 — Novalesa — Tav. II

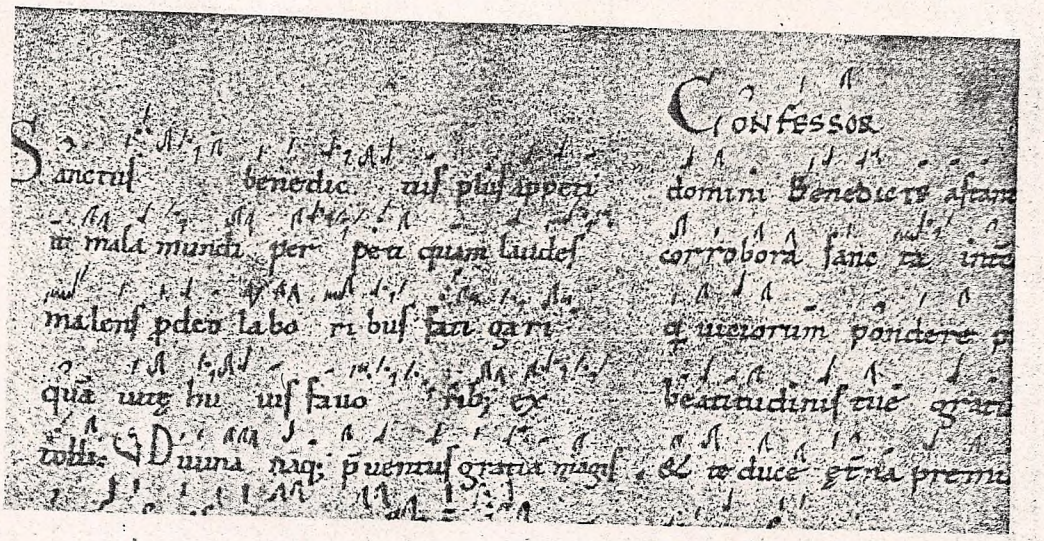

III

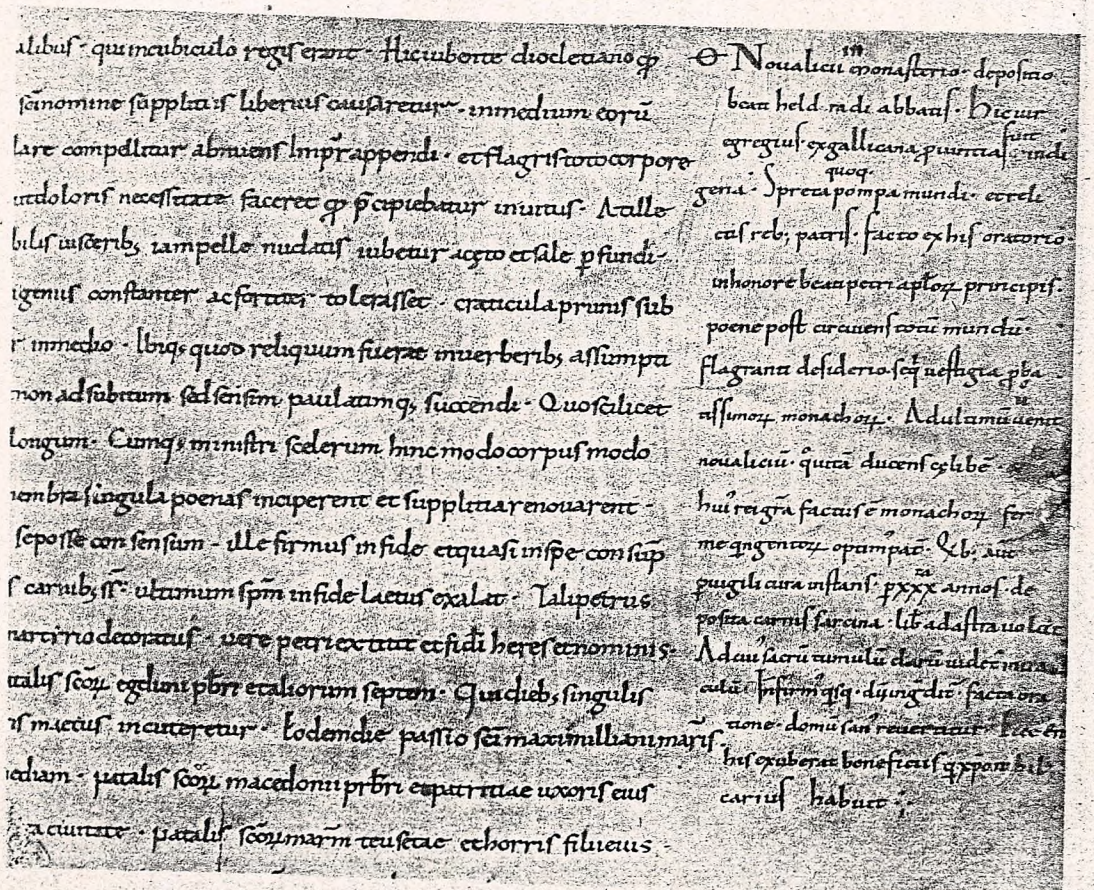

Novalesa

5

Ber SBPKB, Hamilton 4

Blu. Ham 441 26 x 16,5 cm

a euia. V Ui deo cęlos aptos & ihm stantē ad extris uir tutis dei.

IN illo tpe. Dicebat dns ihc tbis iudęis MAT. & pncipib; sacerdotū. Ecce ego mitto ad uos pphas & sapientes. & scribas. & ex illis occidetis & crucifigetis. & ex illis flagellabitis in synagogis uris. & psequemini de ciuitate in ciuitatē. ut ueniat sup uos omis sanguis iust. q effusus ē sup tra. A sanguine abel iusti usq; ad sanguinē zacharię filii barachię. quē occidistis int templū & altare. Am dico uob. uenient hęc oia sup generationē istā. Jerm iterm quę occidis pphas. & lapidas eos qui ad te missi sūt. Quoties uolui cōgregare filios tuos. quē admodū gallina cōgregat pullos suos sub alis. & noluisti. Ecce relinquet uob dom ura deserta. Dico enī uobis. nō me uidebitis amodo donec dicatis. Benedict qui uenit in nōe dni. OF Elegerūt apli stephanū leuitā plenū fide & spūsco quē lapidauerūt iudęi orantē & dicentē dne ihu accipe spm meū a euia. CO Vi deo cęlos aptos & ihm stantē ad extris uir tutis di dne ihu accipe spm meū & ne statuas illis hoc peccatū qa nesciunt qd faciunt. IHHAT. S. Johis. EUG. IN medio ecclesię aperuit os ei & implebit eū

Ber. SB. Ham. 441

OR ANTE CELEBRATIONEM MISSARUM.

SUMME sacerdos & pontifex qui obtulisti deo patri hostiam puram & immaculatam manibus indignis, pro innumeris peccatoribus: quid dignatus es nos carnem tuam ad manducandum & sanguinem tuum adbibendum. & posuisti misterium istud in nostre sacre tue dignationis. hec quotiens cunque feceritis in mei memoriam facietis. Rogo te sanguine tuo pretioso. magnum salutis nostre precium. rogo te hanc meam & indignam tabernaculum dignatus es. ut lauares nos a peccatis nostris in sanguine tuo. doce me indignum seruum tuum. quem in tot ceteris donatiuis tuis. ad officium sacerdotale uocare dignatus es. nullis meis meritis. sed sola dignatione misericordie tue. Doce me quesumus te spiritum sanctum tuum tractare misterium. cum tremore & honore. cum deuotione & timore. quemadmodum oportet & decet. Fac me tuam gratiam tuam sapere illud de tanto misterio credere & intellegere. sentire & firmiter retinere. dicere & cogitare. quod tibi placet. & expedit anime mee. Inspira spiritus bonus in cor meum. ut sonet ubi sine sono. & sine strepitu uerborum loquatur omnem ueritatem tantorum misteriorum. Profunda quippe sunt

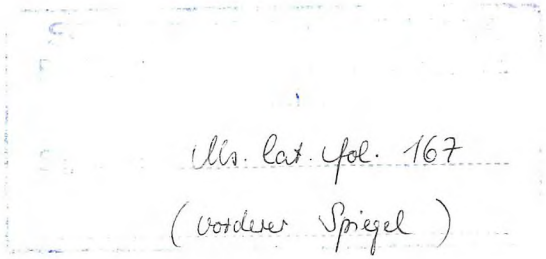
istud mẽspectu tuo odorẽ suauitatis· inremissionẽ
omiũ peccatoꝝ nroꝝ. ℣. QUANDO ODORATUR INCENSU·
Accendat innob dns ignẽ sui amoris· ⁊ flamã ẽtne
karitatis. SUPPLICATIO GENERALIS ꝑ OMIBUS·
Suscipe scã trinitas hanc oblationẽ quã tibi offero inme
moriã incarnationis· natiuitatis· apparitionis· passi
onis· resurrectionis· ⁊ascensionis dñi nri ihu xpi· ⁊in
honore beate marie ꝑpetue urginis ⁊omiũ scoꝝ tuoꝝ
quit placuer abinicio mundi· ⁊eoꝝ quoꝝ hodie fe
stiuitas celebrat· ⁊quoꝝ noa ⁊reliq hic habentur·
ꝓme peccatore ⁊pomib; fidelib; uiuis atq; defunctis·
⁊ꝓna uthec oblatio sciꝭ tuis adhonorẽ· nob aũt ꝓsit ad
salutẽ· ⁊illi omes ꝓnob intercedere dignent in celis· quoꝝ
memoriã facim in terris· Per te gl̃osa ⁊admirabilis trinitas
ds· qui uiuis ⁊regnas ꝑ omnia secla seculoꝝ· ãm· AL'·
Suscipe scã trinitas hanc oblationẽ quã tibi offero inho
nore dñi nri ihu xpi· ⁊incomemoratione beate marie
semp urginis ⁊omiũ scoꝝ atq; scarũ di· ꝓme misero
peccatore· ⁊pomib; fidelib; uiuis ⁊defunctis· ut me
reamur habere partẽ cũeisdẽ sciis tuis in uita ẽtna· ãm·
Suscipe scã trinitas hanc oblationẽ AL'· ⁊ DEFUNCTIS·
quã tibi offero ꝓanimab; ⁊spiritib; omiũ fideliũ defunctoꝝ·
ut ꝑ hoc salutare sacrificiũ expiate· scoꝝ tuoꝝ ẽsortio

Berlin SB. Ham. 441

https://vs.exc.top.gwdg.de/...t_xF8FF_4_Ham%20441:3.jpg/C58EA28C-18C0-4a97-9AF2-036E93DDAFB3/Ham%20441_3.jpg?attach=1[10.05.2012 11:42:19]

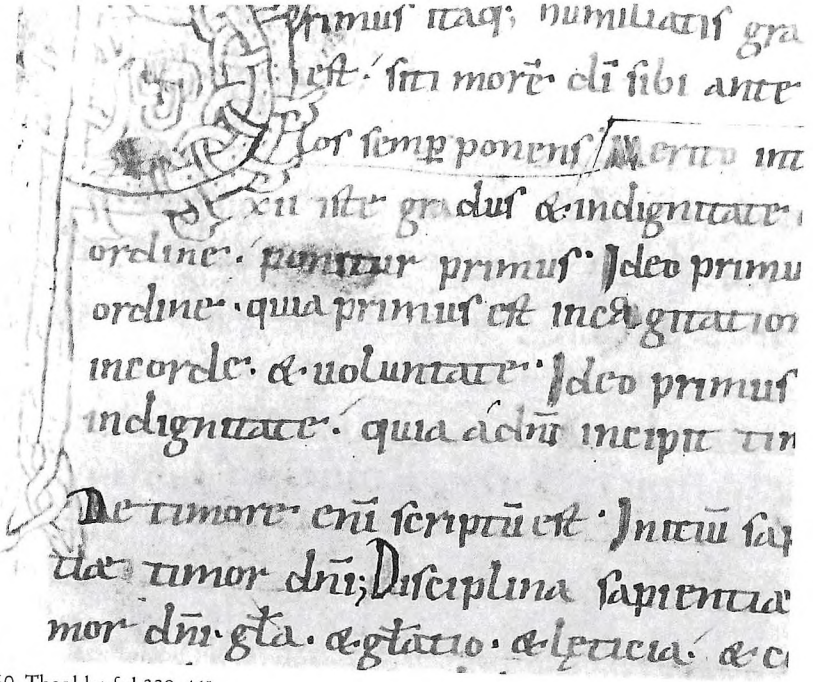
Blu. lat. fol. 167. Spiegel vorn

uſto diebant teſtimonia eius. et preceptum quod dedit illis.
ne dſ nr tu exaudiebas eos. dſ tu propicius fuiſti eis. et ultus es in om
ad inuentiones eorum. exaltate dnm dm nrm et adorate in
monte ſancto eius. qm ſcs dns dſ nr.
ubilate dno omnis terra. ſeruite dno in leticia. introite in conſpectu
eius. in exultatione. cognoscite qm dns ipſe eſt dſ. ipſe fecit nos
et non ipſi nos. populus eius et oues pascue eius. introite portas eius
in confeſſione. atria eius in ymnis confitemini illi. laudate nomen
eius qm ſuauis eſt dns. in eternum misericordia eius. et usque
in generatione et generationem ueritas eius.
misericordiam et iudicium cantabo tibi dne. psallam et intelli
gam in via immaculata. quando uenies ad me. ambulabam
in innocencia cordis mei. in medio domus mee. non proponebam
ante oculos meos rem iniustam. facientes preuaricationis odiui.
non adhesit mihi cor prauum. declinante a me malignum non cognos
cebam. detrahentem proximo suo ſecreto. hunc persequebar.
superbo oculo et insaciabili corde. cum hoc non edebam. oculi mei
ad fideles terre. ut ſedeant mecum ambulans in via immaculata
hic mihi ministrabat. non habitabit in medio domus mee.
qui facit superbiam. qui loquitur iniqua non diriget in conſpectu
oculorum meorum. in matutino interficiebam omnes peccatores
terre. ut disperderem de ciuitate dni. omnes operantes
iniquitatem.
ne exaudi orationem meam. et clamor meus ad te ueniat.
non auertas faciem tuam a me. in quacumque die tri
bulor inclina ad me aurem tuam. in quacumque die in
uocauero te. uelociter exaudi me. quia defecerunt sicut
fumus dies mei. et ossa mea sicut cremium arruerunt.
et cor percussum est ut fenum et aruit cor meum. quia obliuiſ
cendum est panem meum. a uoce gemitus mei. adhesit
os meum carni mee. similis factus sum pellicano
solitudinis. factus sum sicut passer solitarius in domo tecto

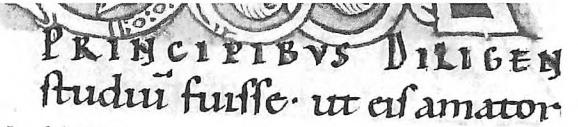

Ms. lat. fol. 167
(vorderer Spiegel)

Fiesch vgl. Brüssel BR.

1052-1053

60 Theol.lat.fol.339, 46r
Köln, Groß St. Martin (?), 10. Jh, 2. Hälfte
Kat. 24

61 Lat.fol.901, 2r
Köln, St. Pantaleon, 12. Jh, 2. Viertel
Kat. 25

62 Lat.fol.901, 20v
Köln, St. Pantaleon, 12. Jh, 2. Viertel
Kat. 25

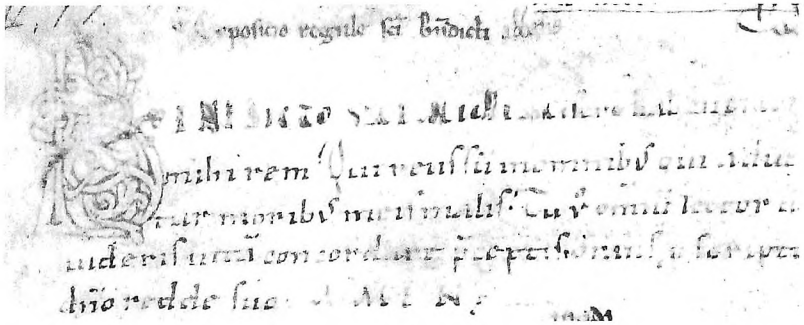
65 Lat.fol.901, 1v
Köln, St. Pantaleon, 12. Jh, 2. Viertel
Kat. 25

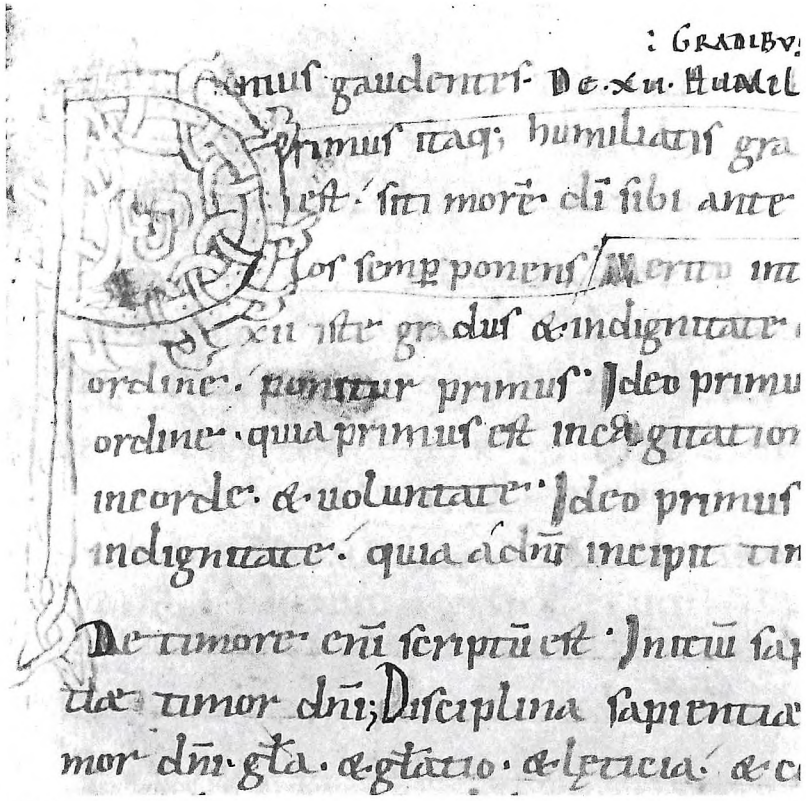
64 Lat.fol.901, 100r
Köln, St. Pantaleon, 12. Jh, 2. Viertel
Kat. 25

63 Lat.fol.901, 83r
Köln, St. Pantaleon, 12. Jh, 2. Viertel
Kat. 25

59 Theol.lat.fol.339, 1r Kat. 24
Köln, Groß St. Martin (?), 10. Jh, 2. Hälfte

60 Theol.lat.fol.339, 46r Kat. 24
Köln, Groß St. Martin (?), 10. Jh, 2. Hälfte

61 Lat.fol.901, 2r Kat. 25
Köln, St. Pantaleon, 12. Jh, 2. Viertel

62 Lat.fol.901, 20v Kat. 25
Köln, St. Pantaleon, 12. Jh, 2. Viertel

Bln. lat. qu. 939

Debitor habens unde soluerat debitum. coactus est accusare socium. & pulsus dr. Mor animo pcitus.
Stupefactus. Admiratione mor. Intelligi dat qd tor senat ispirarat theodorico apud imperatorem
accusare. Si exipso senatu aliquos ipsius theodrici amicos ee quihoc illi cilium denudarent. pcui nuntii. i. dela
tores quibus theodrico pferrat mitterent. hunc ipsum delatorem Boetius impedire uelle criminat. Nepso documento.
accusationes illius senatus intheodricum adimperatorem regi deferrat.

Theodorico Uectigal
ratione suscepit. rege cognoscente crendi & nec emptio exigeretur
opes. H queman. cupiditate.
euca. Paulum cisulare unum cui pulatum canes ias pro atq; abunone
deuo passent. ab ipsis hanum fanum braxi. Nealbinum cisulare unum
i. Innisse que adiudicium uenit. Si i. accusatoris.
pudicatę accusationis poena corripere. o dusme cipanu delatoris
sibi. i. Congregasse. accumulasse. terra
i. terra posuu. oppositui. Satisne inme magna sudeor exicer uasse discordias. gales.
esse i. defensis. ppt. i. Palatinos inaula
ses. aput ceteros tumor debuit qm amore inicie nichil apt aulicos q
Apud eos quib auxilium fui. i. reseruavi. amicitia ei. i. quasi lactiosis. Ammirando die.
apud meos ecuer & non fui. aulicis. ipd. enib. accusatoribus. exquib. au
magis enim uicior referri aui. Quib aut deferemus pculsisum quo
unus. pinderna. i. Amoris. accusatione. i. pecunie.
basilius olim regio nomine ministrio depulsus fide latione nri nominis alieni
q phibus nec imperat alienu pecuniu. Ut ut indulgere pecuniu aquadebebat. Corrupte pecunia inmea accusa
munere. carrocius esset.
aeris necessitate o pulsus? Opinione uo atq; gaudemus cuobi numeros
tione abhis quoy de nequimus. Imposituras. regale iudicium. Delinunt Delinauit Statuit.
breuiter erunt.
multiplice sq; fraude sire exiliu regia censura decreuisse. Cuq; illi regi.
tepleq; uelum inasylo cognitu seruu.
parere nolentes sacrarum sese aedium defensione tuerent. Coptuq; id
Precepit si rex. si pscriptu. psignatu. pnatu. i. deruaenna. discedere non Figuras. t
regi forte edyctum nisi pscriptu die rauenna urbe decederent notas
car actam. urbe. Werudelitati. opponi. assimilari.
insignium fronti pellerent. Quid huic seueritati posse atq; uidereti
dissimilia deportatis. nuntiatis. pdatio factorum. pnam accusatione.
reconciliati sunt. l. Quib. aliosq; labore liberum ms. pudicata.
Atq; eo die deferentib. eis de nominus nri delatio suscepta. Quidigit dica
nrene ante stameruerunt. Anillos accusatores nos fecit pmissa
qua debuer iuriarii. facti erubuit qi sic esset. nonpuduit.
dapnatio hanc nichil fortuna pudum. simin accusate inocentie.
i. pudori ee debuit. si pudor erat. Sed. obqua culpa culpam. capitis. interrogas.
at accusantiu ultus? At ei crimina sargumenta sumaq; ri. Senatu
i. crimina mur. i. qualitate accusationis. pditore. magnus fatione. pba
dum saluu uoluisse. Modu desiderat delatore nedocumentis. nos.
pderat. documentis. tardare.
deferret qb senatu maiestatis reu faceret impedisse crimina.
philosophia. iudicat. negamus. ee vendendo t falsi. non Sed.
Quidigit o magistra censes. ifinabim crimen me t pudoris sim Atq; uo
senatu saluu. ta uoluisse u Senatu saluu ee. p studiu.
luu nec uquà uelle desista. farebim si impediendi delatoris opera
nec uoluu. me senatus. esse. pecatu senat
cessau. Anoptasse illius ordinis salute nefas uocabo. ille qde suis
i. iudiciis. denudatione? Ulcisu. ppatrauerat. x i. mala
deme decreuisu nihoc nefas ee effecerat. Si sibi sep mcien sipra
uoluntas. i. hominis uobonitate. si. turdiscipulu. iudicio.
denna rerum meritanpotest immutare. Hecm socratico decreto
i. occultasse. ta ceca i. censisse. quo
fassis arbitror. t occultasse uerum t cessisse mdanu. Uerum q
ad modu meadunano. co ninsipientiu. iudicandum.
q modo sit uo sapientiq; iudicio cfumandure linqsci ra serie
sequentes successores. Latae me illarius. s. Sequemum.
atq; ueritate nelatere pgo si qui sulo tua memoria q mandau
imperatorem. restauratam. s. liberum posse. pest.
Sa deco posuisse falso crimini qb libuit atq; io speratsse romanu q
Qd prima dicere decet mdacius quefinxer litteris. Est effectione id qd effi
Quasfalso crimina copositisse. & hec e altera ratio. Na superis alteris criminis arguit. i. delatore
impedire uelle.

h Quid potest simile ex
cogitari q exilio ad
iudicatoru testimonia
accipi debuerunt supme

l Notas die y. litteras
que erat nota reorum.
ppt hyga t hyrgi. a hyr
greorum nominu habentiy.
i. quo frontib insignuri de
bebant. l Hoc ena
erudito. Aut studiu digni
fuit accusationis.

L Utqui pulsus culpis ante
iudicati s supme modo iu
dicare debuerint.

l. i. Sinpuduit qd in
nocens sui. pudat tam
uultu accusantium.

m Criminis. i. qualitatis
illud erim committere.
na aliud e ipsu crim.
Aliud e modi criminis.
i. quomodo committat.

Ypal
lagie.
felip
lis.

n Delator dr. Utile actor.
i. Diabolus. criminator.
eo qd peregit qd latebat.

3 Illos die qui comuni e
filio infuer. sed illud
cla theodrico pandebant.

v Nom e utrimpedire de
lator. na impedire eu
volui.

o Quimdatu esentit.
similr fac. meastudiu
cessauit utillu impedire
qui accusatione ferebat.

x Nomusto iudicio q
bona illius & spes pera
sep tribui.

† Quracat uerisimile. Alius
nesciens b. mutu. & qm
datu esonat Simile & fac.

& Compositu e. ace
nominativo quis quis.

Abeo loco ubi aut usq; huc lege
re pscriptura ephendisse de
signat.

Et effectione id qd effi

Qd prima dicere decet mdacius quefinxer litteris.

Quasfalso crimina copositisse. & hec e altera ratio. Na superis alteris criminis arguit. i. delatore
impedire uelle.

a. l. Ne
cogerent
punctu
les pro
priadu
re.

u. Aulicos ipp
e insimabi
le auaritia
canes s
uocatu.

y Quia
pnsns
none
rat.

o Ut ne de
nexiliu
mitten
erant.
Sorta
tudini
uehem
te. Ul
timis.
ludicio.
Distric
tioni.

l Uehe
mens. e.
tor
tuna
nullu
habuit
pudore.

σ Rei ma
teria
us e qui
eo arcige
t impe
rialis
aliquid
malu
machi
naretur.

τ Inficia
tor.
u negoti
atoris. qui
ninuit.
si etia
uera
te mda
cium.

co Qm
senatu
dr
salua
re uo
luisse.

Blu. theol. lat. fol. 25

cum· iacentē inlecto· Et uidens ihc fidem 28.
illoꝝ· dix̄ paralytico· Confide fili· remittunt᷑
tibi peccata tua· Et ecce quidā describis·
dixer᷑ intra se· Hic blasphemat· Et cū uidis
set ihc cogitationes eoꝝ· dix̄· Ut quid cogi
tatis mala in cordibus uris·? quid est fa
cilius dicere· dimittunt᷑ tibi peccata· an
dicere surge & ambula·? Ut sciatis aut̄·
quia filius hominis habet potestatē in
terra dimittendi peccata· tunc ait pa
ralytico· Surge tolle lectū tuū· & uade
in domū tuā· Et surrexit· & abiit in do
mū suā· Uidentes aut̄ turbe· timuerunt·
Et glorificauer᷑ dm̄· qui dedit potestatē
talem hominibus·

T̄ on· Lxxi·
M̄R· xxi·
L̄· xxx·viii·

Et cū transiret inde ihc· uidit hominem
sedentē in teloneo matheū nomine· & ait
illi· Sequere me; Et surgens· secutus ē eū·

T̄ on· Lxxii·
M̄R· xxii·
L̄· xxxviii·
ī· c lxxxvii·

Et factū ē discūbente eo in domo· ecce
multi publicani & peccatores uenientes
discūbebant cū ihū· & discptis eius· Et ui
dentes pharisei· dicebant discptis ei᷑· Quare
cū publicanis & peccatorib; manducat ma

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: n.4.1.f.25
29r

Theol. lat. fol. 25

BERLIN theol. lat. 2°25 | fol 222

INCIPIT CAPITVLARE EVANGELIORVM PER CIRCVLVM ANNI

In nuptiis dñi. scdm matheū. cap. m. Cū esset desponsata mat̄ ei⁹ maria ioseph. Vsq; apeccatis eorum.

In natale dñi adscam mariā maiorē. scdm lucā. cap. m. Exiit edictū a cesare august. Vsq; pax hominib. bone uoluntatis.

In octab adscam anastasiā scdm lucā. cap. m. Pastores loq̄ bantur adinuicem. Vsq; sicut dictū est ad illos.

In octab adscm pueri scdm iohannē. cap. i. In principio erat uerbū. Vsq; plenū grāe & ueritatis.

In natal scī stephani scdm matheū. cap. cc xl. Dicebat ihc turbis iudeorum. Vsq; benedictus qui uenit in nomine dñi.

In natal scī iohannis euangeliste. scdm iohan. cap. cc xxx ii. Dixit ihc puero. Sequere me. Vsq; quia ueru ē testimoniū eius.

In natal innocentū scdm matheū. cap. vi. Ecce angls dñi apparuit insomnis ioseph; Vsq; qm̄ nazareus uocabitur.

Dominica. i. post natal dñi. scdm lucā. cap. m. Erat ioseph & maria mat̄ ihu Vsq; & grā dī erat cū illo.

In natal scī siluestri. scdm math. cap. cc lx m. Dix ihc discipulis suis. Vigilate ergo quia nescitis. Vsq; sup̄ oīa bona sua. constituet eum.

In octab dñi adscam mariā admartyres. scdm lucā. cap. m. Post quā consūmati sunt dies octo. Vsq; & gl̄am plebis tue israhel.

In nuptiis theophanie. In necta scī pueri. scdm matheum cap. vi. In illo tep. Defuncto herode. Vsq; quoniā nazareus uocabitur.

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: LA 2226/9

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

BERLIN theol. lat. 2°25 | fol 113v

Lucas. 1.
sōl

multi conati sunt
ordinare narratio
nē quę in nobis
cōpletę sunt rerum.
sicut tradiderunt nob
qui ab initio ipsi uiderunt. & mi.
nistri fuerunt ser monis. uisum est
& mihi assecuto a principio omīb;
diligenter exordine tibi scribere optime
theophile. ut cognoscas eox uerborū de
quibus eruditus es ueritatem.
Fuit in diebus herodis regis iudeę sacerdos
quidā nomine zacharias de uice abia. &
uxor illi de filiabus aaron. & nomen eius
elisabeth; Erant autē iusti ambo ante dm̄.
incedentes in omnibus mandatis & iustifica
tionibus dnī. sine querela. Et non erat illis
filius. eo qđ esset elisabeth sterilis. & ambo
p̄cessissent in diebus suis. Factū est autem
cū sacerdotio fungeretur zacharias in ordi

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 250.500

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

tium bonor̄ pfectione sufficiant. Qđ si cui au
dienti respondeas ego dicor tibi dī. Quid sit dī.
Dī hoc est qđ nulla attingit opinio; plus est enī
quā qđ dici potest aut cogitari; Nā una quęq;
natura, pcapacitate sua suspicatur deō. Et
quantū natura distat a natura tantū sententia
distat a sententia; Quia enī sup oīa est necesse
est ut oīum mentes excedat; Homines enī quan
tū possunt acrem mentis extendere aspiciunt
quid dī sit opinione non definitione; Angeli au
tē qui superiores sunt hominib; sunt quia plus aliqđ
de deo sentiunt non est dubiū; Archangeli ue
ro eo ipso amplius; Cherubin autē & seraphin
q; potentiæ iuxta dm esse dicuntur maiora de
dō sentiunt nontamen comprehendunt pen
tus quid dī sit quia nemo nouit patrē nisi fi
lius nec filiū quis nouit nisi pater; Igitur est dī
sicut hominib; uidetur spūs natura simplex lux
inaccessibilis inuisibilis inaestimabilis infinitus
pfectus nullius egens aeternus immortalis oīn
modo a quo inteū oīa consecuta sunt uene
randus diligendus metuendus extra quē ni
hil est; Immo inquo sunt oīa quęq; sunt sursū

lętatur semp fęcunda; Dehinc beatus augusti
nus in expositione euuangelii ait; Duas
naq; uitas sibi diuinitus prædicatas nouit ec
clesia; Quarū una est in fide altera in specie;
Una in peregrinatione altera in aeternitate;
Una in labore altera in requie; Una in uia
altera in patria; Una cū hoste pugnat altera
sine hoste regnat; Ergo una bona est sed adhuc
misera; altera melior & beata; Ad quā qui
felix uenerit felici gaudio aeterno pfruetur
regno. Prohibe lingua tua a malo; prohibe dicit
idest abstine coibe cohercе uel cōprime; A malo
subaudiur oīa; Uidelicet detractionis male
dictionis murmurationis irrisionis uituperā
tionis inuisę increpationis auerbis men
dacib; & sermonib; otiosis & similia; Scriptum
est enī; Detrahentē secreto proximo suo hunc
psequebar & neq; maledici regnū dī possi de
bunt; Etiqui mur murauerunt a serpentib; pe
rierunt; & os qđ mentitur occidit animā; & pdes
oīs qui loquuntur mendacium & his similia; Ecce
monache cur dicitur, pibe lingua tua a malo.
Sicut detrahentē dīs pseqūtur & maledici

Bln. theol. lat. fol. 339, fol. 7v

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. theol. lat. 2° 339,

7v

Bln. theol. lat. fol. 339, fol. 62r

Decaluatusq; turpiter obprobrio pateat. Omnibusq;
spurcis infacie pbraq; acq; suscipiat. uinculisq; ar
tatus ferreis carceribus sex mensibus angustia
maceretur. & triduana pebdomadas sin
gulas singulas refectione panis exigui odea
cu uespertino tepr̃e sublevetur. Post deinde
expletis mensibus his aliis sex mensibus succe
dentib; subseniorus spiritalis custodia se
gregata incuriacula degens. operib; ma
nuum & oratione continua sit contentꝰ.
ungluis & fletib: & humilitate subiectꝰ.
& poenitentiae lamentis uenia ꝓcapiat.
& sub custodia semp & sollicitudine duoꝝ
spiritalium fratrum in monasterio ambulet.
nulla priuata locutione t consilio dean
ceps iuuenib; conungendus. Scienꝰ illã
terribilẽ apti sententiam dicentis. Tradi
tũ huiusmodi homine. satane ut spiritus
ut spiritus saluus sit in die dñi. De hac
sententia hieronimus ait. Tradere hui;
modi satanae inlnterimũ carnis. ut arri
pienda illa corporalit̃ habeat potestatẽ
quod dũ uiderit se. nec carnis hic. nec
infuturo requiẽ habiturũ spm̃. de facto
siderare enim debes puerile t senectute infir
mam t delicatũ corpus. forte t imbecille. &
secm unuscuiusq; qualitatẽ sic debes poenu
tentiae modum inferre. & disciplinae pond
imponere. ut medicane cũ disciplina sana
ñ opprimat. unalit̃ eius. & ñ mortaliter
graue. Hec aquoquã benedicat̃ transe
unte. nec eis: qui ei datur. De hac senten
tia sic alii patres dixer̃. Nullus eũ ẽloqo
consoletur. tacito omnium ꝓtranseatur
aspectu. Sententi benedictionẽ nullus respon
deat. dñs. Quicquid ei porrigitur. a nullo
signet̃. Quicquid ũ extra opus adsignatũ
peculialit̃ tulerit effecerit. dispgatur t
dissipetur. Sit ubiq; solus. & sibi ei solus solatiũ.

XXVI DE HIS QUI SINE IUSSIONE ABBATIS IUNGUNTUR EXCOMMUNICATIS.

Siquis fr̃ sine iussione abbatis praesumpserit frī excõmunicato quolibet modo se iungere. aut loqui cum eo. t mandatũ ei dirigere. simile̅ sortiat excõmunicationis uindictam.
Hinc beatꝰ ysidor̃ ait. Ad excõmunicatum nulli liceat ingredi citra imperiũ seniois.
Cũ excõmunicato neq; orare. neq; loqui cuiquã

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. theol. lat. 2° 339,

66r

selabore mmuu suarū uuuuꝯ. sicut &patres nr̄i &apti.
Scriptū est enī. Labores manuū tuarū q manducab. beat⁹
es &benetabi tibi; Ergo monachū utbeat⁹ feriolus aut.
absq. certis sollēpnitatib; tmanifesta ægritudine diē
sine operatione transeuntē. aconuuuo decernimus
excludendū subente apto. qn̄ laborat. nē manducet;
Omia tam̄ mēsurate fiant ꝓpt̄ pusillanimes. Pusillanimis
dr̄ pusillū animū habens. paruulū tmodicū autcerte
desperatū; Hinc beat⁹ pachomius aut. Neplus operis
fr̄is cōpellant̄ facere. sedmoderat⁹ labor oms adope
randū, puocet. Sitq. inter eos pax atq. ēcordia. &libenē
maiorib; subiciant̄. sedentes &ambulantes. aestantes
inordine suo. &inmuicē dehumilitate certantes;
Alt autē octob usq. caput xl. usq. inhorā sēdā plenā
lectioni uacent; Hora sexta agat⁹ tcu. &usq. nonā
oms op⁹ suū laborent. qd eis inungit̄; Facto aut⁹ pmo
sono nonę horę disiungant̄ abopere suo singuli. &
sint parati dū sedm signū pulsauerit; Post refectionē
autē uacent lectionib; suis aut psalmis; Operis di
recordatio teneatur. id est dū exterius ꝓtēporalē
oportunitatē manus operib; occupant̄. interius
mens cōtinue meditatione psalmor. &scriptura
corripiatur semel &secto. Sin̄ em̄ dauerit. cor
reptioni regulari subiacear. talē utceteri
timeant; Accidiosus dr̄ tedios⁹. anxius. uentate
mitis tanimo leuis. qtedio mitas cōmot⁹ tleui
tate animi sublenatis. nec se sinit legere
nec alios lectioni sinit uacare. Qui &sibi ua
gando inutilis. &alius legentib; inuenit̄ esse
cōtrarius; Oculū rei &fabulas diligit. &ideo &se
&alios a sacra lectione distollit. id segregat &distur
bat; Quitalē corripiendus. ē. utceteri ꝙuidentes
acerrimā correptionē. talē ulterius nō audeant
cōmittere disturbationē. neq. adtalē audeat
fr̄ fr̄i sehoris incōpetentib; uingere confabula
tionē; Vnde &subaudit̄. Neq. fr̄ adfratrē uin
gat̄ horis incōpetentib; Ille enī st̄ horę incō
petentes fabulis uanis. quęst̄ cōpetentes lectio
nib; sacris; Qd aut̄ die neq. fr̄ adfratrē ungat̄
horis incōpetentib; nō ꝓficuā tscām int̄ scos
phibet cōunctionē. sednocuā nocauisq. fabulis
plenā cōunctionē int̄ ociosos a ccidiosos q. uetat;
Dominico ute die lectioni uacent oms. exceptis
his quarū officia deputant̄; Hi negantes

Bln. theol. lat. fol. 339, fol. 73v

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. theol. lat. 2° 339,

73v

illis necesse fuerit. Aduenientib; diuersis frib; escas parabit. Hec erit cura custodis celle rarii senior recurrens sep adconsiliu & requirens deomib; t pcipue debis quae p̃ po sse intellectu nonpotuerit adimplere.,

Humilitate ante omā habeat. & cui substantia none que tribuatur: sermo responsionis porrigat bon. ut scriptu e. Sermo bonus sup datu optimu. Sine dubio aute quu uera humilitate habuerit incorde. sermone bonu pfert exhibere. Si forsitan siue desit qd tribuat. sermone dulce omib; porrigit atq. bonu. Nonne arbore refrigerabit ros. sic & uerbu melius qua datu. Nonne ecce uerbu bonu sup datu. Oma que eius nunc erit abbas. ipsa habeat sub cura sua. Aliq; eu p hibuerit non p̃sumat. Hinc ostenditur: quia si alia iuri suo subtrahuerit. qua ea que ab abbate suo iniuncta susceperit. aut debis quae illi p hibita sunt p̃ supserit. non ei merces de obedientia. sed in obedientie deputabitur culpa. Si eni in monasteriu nuenit sua facere uoluntate. querelli non

tumor typhus uocatur. Memor duum eloquii quid mereatur qui scandalizauerit unu de pusillis. Scriptu est in euangelio. Quicunq; scandalizauerit unu de pusillis istis q̃ in me credunt. expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ej. & demergatur in profundu maris. Quidem p̃ mola asinaria. nisi circuitu cure p̃sentis seculi. et qd p̃ mare. nisi idem p̃sens seculum designat. Si unus eni fuerat monacho qlibet in ministerio positus scandalizat. ut mola asinaria collo suo ligata in mare huius seculi pectus. id est in cura seculi implicatus secularia negotia & circuitu terrene cure pageret. qua in portu monasterii & spiritalis scandalizando p̃imeret. Hinc beatus gregorius aut. p̃ mola asinaria secularis uite circuitus aclabor exprimitur. & p̃ profundu maris extrema dapnatio designatur. Quisquis uero adscitatis speciem deductus uerbo ceteros destruit ut exemplo. melius p̃fecto erat ut hunc ad morte sub exteriori habitu terrena acta constringerent. qua sacra officia in culpa ceteris imitabile demonstrarent. Qua

Bln. theol. lat. fol. 339, fol. 66r

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. theol. lat. 2° 339,
GGr
obere Hälfte

monasterii congregatione. Unde & alibi monachos patres dixerit. Si aliquā nouitius in cellulā uoluerit inferre substantiā. immensa ponatur coram omnib, fratrib. hinc & quidā monachorū magist. ait. Unā cum anima sua do & oratorio monasterii p donationē offerat totum. subscribentib, religiosis testib, epo. pbro. & diacono. t ipsius territorii clero. & in ipsa cautione taxans hoc. quod si aliquando de monasterio discedere uoluerit. sine reb, suis de monasterio t sine indulgentia peccatos ad o dispedat; Mox ergo in oratorio exuatur reb, ppriis quib, uestitus e. & induat reb, monasterii; Hic autē & mihi uidet. sim laicali habitu e. prius tondeat. & sic uestib, monasterii induatur; hinc & quidā monachos magist ait. Cum ergo cēteris fratribus. inculpabiliter in monasterio integrū annum impleuerit. tunc demum si ea aliqua dubitatione tondeat. t sc̄i ppositi uestes mutentur; hinc & cassian dic. Cum uero receptus quis in monasterio fuerit. ita fidelit omī pristina facultate nudetur. ut nec indumentū ipsum quo ascto uenit indutus habere amplius p

quae appositio conseruantur. foras expellat. quia non est fas cum uestimentis monasterii quae accepit abscedere; hinc quidam monachos magister ait. Uestes uero saeculares quas dum mutat exuitis fuerit. cum diligentia repositę conseruentur. tam de laicis. quod iam defirmato conuerso. Ne forte qd non inconuersis contingat. cum ad sua sordes uomitus redire uoluerit. & sibi elegerit iterato repedare tinea. & nullis scripturarum t ammonitionū potenti uincat retineri. reddat xpō quod suum e. id exuitis scīs uestib, t habitu sacro. suis quib, uenerat uestitous uestib, resimilans rētm. ad suasorē diabolum reuertat. & a xpī prēdat. habitu polluat insto fugaci; Illam tamen petitionē eius quā desup altare abbas tulit nō recipiat. sed in monasterio conseruetur; Ideo illam petitionem in monasterio iubet reseruari. ut peccam etiā illo nolente si uoluerit abbas possit eum iterum in monasterii reducere. ibiq. subiectum tenere. Aut forte si dixerit. se e n monachum. ab illa petitione uinct?

Bln. theol. lat. fol. 339, fol. 80v

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. theol. lat. 2° 339,
80v

tatem galileę cuinomen nazareth · aduirg
desponsatā uiro · cui nomen erat ioseph dc
dauid · & nomen uirginis marię · Et ingressus
adeam · dixit · Aue gratia plena · dns tecum ·
nedicta tu inmulieribus · Quę cum audisset
bata est insermone eius · & cogitabat qualis
ista salutatio · Et ait angelus · Ne timeas mar
inuenisti enim gratiā apud dm · Ecce concip
inutero & paries filium · & uocabis nomen eius
bicetit magnus · & filius altissimi uocabitur ·
dabit illi dns ds sedem dauid patris eius · et
nabit indomo iacob ineternum · regni eius
erit finis · Dixit autē maria ad angelum · Quo
fietistud quoniā uirū non cognosco · respo

Bln. Frazos. var. 8, 2v

BERLIN

Signatur: Fragm. var. 8,2

Ego sum dñs abraham · et dñs ysaac · et dñs
iacob · non est dñs mortuorum sed uiuen
tium; Et audientes turbę · mirabant
in doctrina eius; Pharisęi aũt audien
tes quod silentium imposuisset sadducęis
conuenerunt in unum · et interrogauit
eum unus ex eis legis doctor temptans
eum; Magister · quod est mandatum
magnum in lege · ait illi ihs: Diliges
dñm dm̃ tuum ex toto corde tuo · et
ex tota anima tua · et in tota mente
tua; Hoc est est maximum · et primum
mandatum; Secundum autem · simile est
huic; Diliges proximum tuum · sicut te
ipsum; In his duobus mandatis · uniuersa
lex pendet et pphetę; Congregatis autẽ
pharisęis · interrogauit eos ihs dicens;
Quid uobis uidetur de xpo · cuius filius
est · Dicunt ei · dauid · Ait illis · Quomodo
ergo dauid · in spũ uocat eum dñm di

Blu. Kupferstichkab. 78 A 3, f. 65v

JÖRG P. ANDERS
D-1 BERLIN 33
FABECKSTR. 20
PHOTOATELIER

COPYRIGHT RESERVED
REPRODUKTION

qui cū illo erant. Et cū inuenissent [illegible] eū dixerūt
ei. Quia oēs quærunt te. Et ait [illegible]obus
illis. Eamus in proximos uicos. et ciuitates
et ubi ibi p̄dicē. ad hoc enī uenī. Et erat
p̄dicans in synagogis eor. et omī galilea.
et dæmonia eiciens. Et uenit ad eū leprosus
M. R. XVIII
M. L. XIII
Lv XXXII
deprecans eū. et genuflexo dixit. Si uis. po
tes me mundare. Ihc aut misertus eius.
extendit manum suā. et tetigit eum.
Ait illi. Volo. mundare. Et cum dixisset.
statim discessit abeo lepra. et mundatus
est. Et comminatus est ei. Statimq; eiecit
illū. et dicit ei. Vide nemini dixeris. sed
uade ostende te principi sacerdotū. et
offer pro emundatione tua quæ præcepit
M. R. XVIIII
X Sol
moyses in testimoniū illis. At ille egressus.
cœpit prædicare et diffamare sermonē ita ut
iā nō posset manifeste in ciuitatē introire
sed foris in desertis locis erat. et conuenibant
M. R. XX
M. L. XX
Lv XXX-III. 2 capit
Io XXX VIII
ad eū undiq. Et iterū introiit capharnaū

Bln. Kupferstichkab. 78 A 3, f. 90v

JÖRG P. ANDERS
D-1 BERLIN 33
FABECKSTR. 20
PHOTOATELIER

COPYRIGHT RESERVED

diuisit omnib; Et manducauerunt
omñs. et saturati sunt. Et sustulerunt re
liquias fragmentorum. duodecim cophi
nos plenos. et de piscib; Erant autē qui man
ducauerunt. quinq. milia uirorum. Et
statim coegit discipulos suos. ascendere naui.
ut p̄cederent eum trans fretum ad bethsai
dam. dum ipse dimitteret̄ populum. Et cum
dimisisset̄ eos. abiit in montem orare. Et cum
sero esset. erat nauis in medio mari. et ipse solus
in terra. Et uidens eos laborantes in remigando.
erat enim uentus contrarius eis. Et circa
quartam uigiliam noctis. uenit ad eos am
bulans sup mare. et uolebat preterire eos.
At illi ut uiderunt eum ambulantē sup
mare. putauerunt phantasma esse. Et
clamauerunt. Omñs enim eum uiderunt.
et conturbati sunt. Et statim locutus ē.
cum eis. et dixit illis. Confidite. ego sum.

R
M LXV
Mt XLVIII

R
M LXVI
Mt CXLVIIII
Lv XLIII. LXXXV.

Mr LXVII
Mt CLI
Io Li

Bln. Kupferstichkab. 78 A 3, f. 102r

85

JÖRG P. ANDERS
D-1 BERLIN 33
FABECKSTR. 20
PHOTOATELIER

COPYRIGHT RESERVED
REPRODUKTION

fugerunt et nunciauerunt in ciuitatē.
et inuillas exierunt aut̄ uidere qd̄ factū
est. et uenerunt ad ihm̄. et inuenerunt
hominē sedentē aquo dęmonia exierant.
uestitū acsana mentē. ad pedes ei. et timu
erunt. Nunciauerunt aut̄ illis et qui u
derant quomodo sanus factus eēt alegio
ne. et rogauit eū omis multitudo regio
nis gerasenoꝝ ut discederet ab ipsis. quia
timore magno tenebant. Ipse aut̄ ascen
dens nauim reuersus ē. et rogabat illū
uir aquo dęmonia exierant. ut cū eo eēt.
Dimisit aut̄ illū dns. dicens. Redi domū
tuā. et narra quanta tibi fecisset ds. Et
abiit p̄ uniuersā ciuitatem. p̄dicans
quanta illi fecisset ihs. factum: autē
cum rediisset ihs. excepit illum turba.
Erant omnes expectantes eum. Et ecce
uir uenit cui nomen iairus. et ipse
princeps synagogę erat. Et cecidit adpedes

Lv Lxxxiiii
Mr xLviii

Lv Lxxxv
Mr Lxxiiii
Mr xLviii

Bln. Kupferstichkab. 78 A 3, f. 155v

83

JÖRG P. ANDERS
D-1 BERLIN 33
FABECKSTR. 20
PHOTOATELIER

COPYRIGHT RESERVED
REPRODUKTION

filius dī · ues rex isr̄l · Respondit ih̄c · et dix̄ ei ·
Q uia dixi tibi uidisti subficu credis · maius
his uidebis · Et dicit ei · Amen am̄ dico uobis ·
uidebitis caelum ap̄tū · et anglōs dī ascen den
tes et descendentes · supra filiū hominis ·
C t die tertio · Nupciae factae sunt incha na galileę · et erat mater ih̄u ibi · Uocatus ē aut̄ et ih̄c · et discipli eius ad nuptias · Et de ficiente uino · dicit mater ih̄u ad eū · Uinū non habent · Et dicit ei ih̄c · Quid mihi et tibi ē mulier · non dū uenit hora mea · Dicit mater eius ministris · Quod cūq; dixerit uobis · fa cite · Erant aut̄ ibi lapideę hydriae sex posi tae sec̄m purificationē iudeoꝝ · capientes singulae · metretas binas · uel ternas · Dicit eis ih̄c ·
I mplete hidrias aqua · Et impleuerunt eas · usq; ad sūmū · Et dicit eis ih̄c · Haurite nunc · et ferte archimelino · Et tulerunt · Ut aut̄ gustauit archimelinus aqua uinū factū · et non sciebat unde ēet · ministri autem

Bln. Kupferstichkab. 78 A 3, f. 210a

COPYRIGHT RESERVED
REPRODUKTION

Incip capitularia euangel de anni circulo.

Inuigilia natl dñi. Scdm math. Cap. i. Cum eet desponſ.
Uſq; a peccatis eoꝝ. In prima missa. in nocte. Scdm luc.
Cap. ii. Exiit edictum. Uſq; bone uoluntatis. In mane p̄m.
Scdm lucā. Cap. ii. Pastores loquebantur. Uſq; dictū ē ad illos.
In die scō. Scdm iohannē. Cap. i. In principio. uſq; plenū grāe
et ueritatis. In natl sancti Stephani. Scdm math cap.
xxt. Dicebat ihc turbis iudeorū. Ecce ego mitto. uſq; bene
dictus qui uenit in nomine dñi. In natale scī Iohan
nis. Scdm Iohannem. Cap. xxxxii. Dixit ihc Petro.
Uſq; quia uerū ē testimoniū eius. In natal innocentium.
Scdm math. Cap. vi. Angls dñi. dicit nazareus uocab.
In natl scī Siluestri. Scdm math. Cap cc lxiii.
Dixit ihc discipls suis. Uigilate sup omnia bona constituerē.
In octabas dñi. Scdm Luc. Cap ii. Post quam consum
mati sunt dies viii. Uſq; quam cōciperetur in utero.
In dominica. i. post natal dñi. Scdm Lucā. Cap
ii. Erat ioseph. Uſq; grā dei erat in illo. In uigilia
epiphaniae. Scdm matheum. Cap. vii. Defuncto
Herode. Uſq; nazareus uocabitur. In epiphania.

Bln. Kupferstichkab. 78 A 3, f. 254r

JÖRG P. ANDERS
D-1 BERLIN 33
FABECKSTR. 20
PHOTOATELIER

COPYRIGHT RESERVED
REPRODUKTION

F 28
13

Bene

Eructauit ... terram ... Tribulatio ... aeuia ...
in gaudium ... aeuia aeuia ... Mundus ... gaudebunt ... nos
...ristabimini ... tristitia ... Conuertam ... Preciosa in
...do mini aeuia ... in conspectu
...uli eius in atrijs domus domini in medio tui ...
...uia lucebit tibi domine ... temporum ...
... Iustus autem in perpetuum uiuet ... ad dominum ...
... in tabernaculis ... aeuia aeuia ...
... RESPONS ...
... sanctorum ...
... uia
... uidebunt ... uidebo ... hominem ...
... Lux perpetua ... tibi
... temporum aeuia ... confugiamus ... tibi
... regnum ... populi ... Et ...
... in dilectione mea ... dilectos ...
... In omnem ... tibi ...
... nobis ...

Bes. lat. fol. 36. f. 1 v°

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Mus. Ms. fol. 36

Bl. 1v

mei si non meminero tui aeuia aeuia Super flumina babylonis ui
fleuimus dum recordaremur tui sion. Adh. Viderunt te aque de
te aquae & timuerunt multitudo sonitus aquarum uocem dederunt
aeuia de uia. Illuxerunt coruscationes tue orbi terre comm
contremuit terra. Oultitudo. Narrabo nomen tuum fratribus me
in medio ecclesie laudabo te aeuia de uia. Qui timetis d
date eum uniuersum semen iacob magnificate eum. In med. In
meo aeuia exquisiui te aeuia ne repellas me a mandatis tuis aeuia
uia. Vide humilitatem meam & eripe me quia legem tuam non
Ne rep. In eccles benedicite deum aeuia domino de fontibus
aeuia de uia. Cantate domino canticum nouum cant
terra Domino. Hymnum canta te nobis de uia quomod
canticum domini in terra aliena aeuia aeuia Super flumina bab
dimus & fleumus dum rec. Quomodo Ds canticum nouum can
uia in psalterio decem cordarum psallam tibi aeuia aeuia Q
salutem regibus qui redemisti dauid seruum tuum de gladio maligno eripe
Aeuia audiuimus ea in eufrata inuenimus eum in campis silue in
in tabernaculum eius adorabimus in loco ubi steterunt pedes eius a
uia. Surge domine in requiem tuam tu & arca sanctificationis
Deduc me in semitam mandatorum tuorum aeuia quoniam in
Inclina

Bla.. Lat. fol. 36. f. 2ro

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. Lat. fol. 36
2r

fons a que uius in cuius transitu sol obscuratus est nam & ille capt

tene bat primum homi nē hodie portas mortis & seras pariter sa

rupit. Nme cuius conspectū mors fugit ad cuius uocē mortui

aute eum porte mortis confracte sunt. Et seras. Quos omn

uam adtendite & uidete si est dolor sicut dolor meus. Adtendit

uidete. Si ē. Ecce quomodo moritur iustus & nemo percipit co

luntur & nemo considerat a facie iniquitatis oblatus est iustus &

ius eius. In pace factus est locus eius & in sion habitatio eius. Et

S adiuua me dns susceptor est anime mee. Ds in nomine. L

locus eius & in tyon habitacio eius. Notus in iudea ds. Factus si

adiutorio inter mortuos liber. Dne ds salutis. Collocaun m

numeratus sum cū descendentibus in lacū factus sum sicut homo sin

mortuos liber. Et sicut uulnerati dormientes in monum

memor amplius & ipsi de manu tua expulsi sunt. Factus sum. N

immolatus est p salute mundi nā de parentis proto plasti fraude

rent noxia dū morsu in morte corruit ipse lignū tē notauit dam

Xpc factus ē p nobis obediens usq ad morte mortē aute cruci. Ipse.

me ductus est & dū male tractaretur non aperuit os suū tradidit ē a

populum. suum. In pace factus ē locus eius & in syon habitatio eius

mors tua mors inferne. Misere. Mangere

Bln. Lat. fol. 36. f. 100r

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. lat. fol. 36,
fol. 100r

Bln. lat. fol. 389

Ex Bibl. Regia Berolin.

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
Signatur: n.l.f. 389

Bln. lat. fol. 389

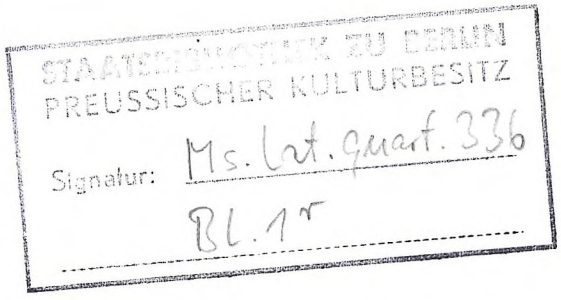
Ms. lat. qu. 336

quod corrigerat ad cuius [illegible] collaudatū. In
troni cor. presideo. agenda inchoare satago. in expeditionē
iiii. ricos aduersū regis ne ei illi condignū non exhibere
famulatū. mea cū milicia proficiscor. reuertor. ordinato
rē meū domi. recipio. affamulor. munero. sospitē. mihiq;
placatissimū intueor. abeuntē tractū usq; famulantis
sime prosequor. uale dulcissime cui ssorior suauio. redeo.
episcopatū obambulo. cū prestantioribz ecclesiȳ. tā clericis
quā laicis. agenda ptracto. sua cuiq; attribuere dispono.
p fore plurimis. ob fore nulle leuare multos. opprimere
nemine. do suffragante [illegible] forte pau
lo inconsultior alicuibus. nemini deferenda
rā. tamen manere unquā olibrius.

[illegible] omā [illegible] que ei ferre et agere instituo. ut nullū cauilla
[illegible] turā quorū nondubitauerā copiā. calūpni
andi linquere locū. Nā nec defuit qui puerso iudicio p
[illegible] ordinatione. ore suo precipue cōmendata
accusare. [illegible] [illegible] ueniā. a uolo nolo. nolo
uolo rursus. puer [illegible] autem cū pinaciter eccle
siastici uulte [illegible] libertū. indubius contra inter dictū
canonū certā [illegible] ceius ferre sententiā n intelligens
nemo absens [illegible] mur dubitet. qd ei ide quoq; parter

Bln. StB. lat. qu. 336, f. 1r

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
Preußischer Kulturbesitz
HANDSCHRIFTENABTEILUNG
Besucheranschrift: D-10772 Berlin
Lieferanschrift: Tiergarten
Potsdamer Straße 33
D-10785 Berlin

contra dicatur.

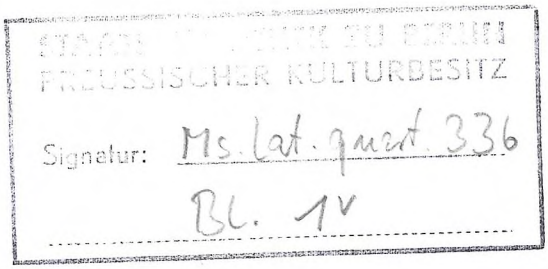
t si eptam martino corsice a beatissimo directa gre-
rio legissē neq; parter negligassē. aduertere luce cla
rius quiuissē. pulso alter ecclīe dū locus epō. desi de
rissuis se potuū si gaudeat. reprehensione tante auctori
tatis uiri quod careat.

Ex
Bibloth. Regia
Berolinensi.

ge dū secure agunt. ecin pulsonunciat rodulfus comes
ciuitatē sedis accepte ñ amice quidē. cōpatrē ē bene
ficio inmodico ēductū ut decebat. utq; putauerā.
sed inuasorie introisse. Ouq; hoc animū angere
pauxillū. medicamen ē inquirit congruū. nocte se
quente ciuitatē tuipse latrocinaliter ingrederis. inter
rogatusq; abarchiepō qui mihi ut mandauerat succur
rere ocius gestiens. post triduū aduenit. terentiane.
mihi retulit ut ipse. quidtu athenis insolens. auunculis
adcolloquiū te occurrisse dixisti. quorū alter idest re
ginarius. uesperi ut discissa morsu eius soni pedis archi-

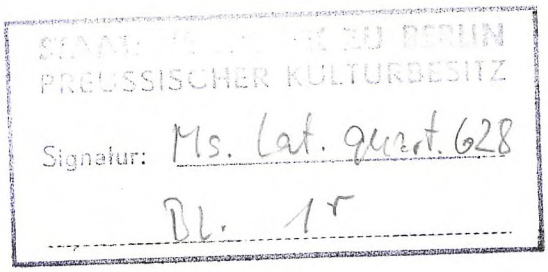
Bln. StB. lat.qc. 336, f. 1v

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
Preußischer Kulturbesitz
HANDSCHRIFTENABTEILUNG
Haus
Lesesaal: D-10772 Berlin
Tiergarten
Potsdamer Straße 33
D-10785 Berlin

salue demea · D · Quid am. H · maior filius tuus ecbin · Quē
fri adoptandu dedisti neq bonu · neq liberalis funer offici
um ē uri · D · Qd istuc ē · H · nrm amicū norat simulū · atq ...
qualē · D · qdm · H · filiā et uirginē vnicam · D · hēr · H · mane · ndū
audisti demea Qd est grauissimū · D · an q̄q̄m ē etā ampli[us]
H · vero ampli[us] nā h quide ferendu aliq̄m ē · P · siuisti nox a
mor · unū adolescētia humanā ē · ubi scit factū · admisē
uirginis · venit ipsius ulro · lacrumans · orans · obsecrans · fide
dans · uirginis se illā · ductu · ignotū ē · tacitū ē · credi
tū ē · uirgo ex eo cōpssu grauida facta ē · nisi hic decim ē · Ille
bonus · noīe psaltria · si dis placet · P · mutuū · quicū uiuat · illā
deserat · D · Pcerto tui istuc dicis · H · mā uirginis · in medio ē
ipsa uirgo res ipsa · hic geta P · ita ut captus ē seruulæ · nī mala
Neq inters · alia ullis solus · omnē familiā sustentat · hunc ab
duce · uinci · gre re · C · Immo hercle extorq̄ · nra facta ē
demea · Postremo nīnegabit · cora ipso cedo · D · Pudet · nec qd a
q̄ · nec qd huic respondeā scio · P · Miserū me · differor dolori
bus · luno · lucina fer opē · serua me obsecro · H · hē · nūnā illa
p · mutuū · C · certe hegio · H · hē · Illæ fidē nē uīam imploratū
demea · Qd uos uis cogit · id uoluntate impetrēt · H · æ · sīmū

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
Preußischer Kulturbesitz
HANDSCHRIFTENABTEILUNG
Haus 2
Briefadresse: D-10772 Berlin
Lieferadresse: Tiergarten
Potsdamer Straße 33
D-10785 Berlin

CEDE QS
OMPS OS

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: n.t.l.4. 513
12

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Nl Krollat
fol. 513 2r

adſuauitatē modulationiſ priſ
tinę reuocauit. Perque illā totā
galliā ſuā correxit.

ed cū multa poſt tempora defunc
tiſ hiſ. qui romę fuerant educati.
cantū gallicanarū ęcclārū amę
tenſi diſcrepā reprudentiſſimā regū
uidiſſę. ac unūquēq abalterutro
uiciatū cantū uactamē aduertere:
Iterū inquit redeam ad fontē. Tunc
regiſ pcibuſ ſicē hodieq quidā ue
ridici aſtipulam. adrianuſ papa
permotuſ. duoſ ingalliā cantoreſ
emiſit. Quorū iudicio rex omneſ
quidē corrupiſſe dulcedinē roma
ni cantī. leuitate quidā cognouit.
Mettenſeſ uero ſola naturali fertta
te. paululum quid diſſonare pre
uidit. Denicq uſq hodie quantū
romano cantui mę tenſis caedit.
tantū mettenſi caedere gallicana
rū ęcclārum. germanarūq can
tuſ. abhiſ qui uerā ueritatē diliguſ
cōpbatur. Hęc ergo peramici
tionē retulerim. ne indiſſuſſā
gallorū leuitatē uidear preteriſſe.

Cęterum pruden ·xi·
tiſſimuſ lector gregoriuſ. remo
tiſ a ſuo cubiculo ſecularibuſ
clericoſ ſibi prudentiſſimoſ
conſiliarioſ. familiareſq dele
git. Inter quoſ petrum diaco
num coetaneū ſuum. cum quo
poſtea diſputanſ quattuor dia
logorum libroſ compoſuit. Ae
milianū notariū. qui quadra
gintа omeliaſ euangeliū cū ſecuſ
ſuiſ excepit. paterū atq notariū.
qui abeo ſecundiceriuſ factuſ. ex
libriſ ipſiuſ aliqua utillima deflo
rauit. Et iohannē defenſorē. qui
eiuſ iuſſu inhiſpaniaſ cognitor
deſtinatuſ. ianuariū epm cuncta
tiſ malalitane. abepiſcopiſ ſuiſ
compatriotiſ depoſitum ſede pro
prio reſtauauit. et depoſitoreſ
eiuſ cūeo qui inlocū eiuſ obrepſe
rat. pariſententia condempnauit.
Monachorū uero ſcīſſimoſ ſibi fami
liareſ elegit. Inquoſ maximianum
monaſterii ſui abbatē. quem
ſi racuſiſ epm fecit. eiq per ſici
liam uicеſ ſuaſ commiſit. auguſti
num eiuſdē monaſterii ſui pre
poſitum et mellitum perquoſ
angelorum gentem adchriſtiani
tatem conuocauit. Mauria
num eiuſdem monaſterii ſui
monachum quem inrauennati
metropoli epm conſecrauit.
Probum. quem ſubito abbatem
ſpū reuelante conſtituenſ. pcon

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
Berlin
Signatur: N.t.l.qu.197

Berlin
Theol. lat. qu. 197

no silentio · uxta aecclam scī
pauli · corpora mortuorū in
campo uicenta effodiebant ·
atq; eorū ossa recondebant ·
seruantes sibi dū recederent ·
Qui cū ꝓcessu · et cur hoc faceret
diligent fuissent discussi · con
fessi s · qđ illa ossa ad grecias
essent tāquā scōrū reliquias
portarent ; Ex quorū exemplo ·
sic p̄dictū ē · maior nobis du
bietas nata ē · utrū uerū sit
qđ leuari ueracit ossa scōrū
dicunt ; De corporib· ů beatoꝝ
aptorū quid ego dicturus sū ·
dū ostet quia eo tempe quo
passi s · exoriente fidelis ue
nerē · qui eorū corpora sic ci
uitī suorū repetierent · Quę
ducta usq; ad sedm urbis mi
liariū · in loco qui dicit cata
tumbas collocata s ; S · dū ea
exinde leuare omnis eorū
multitudo ꝺuenisset · ita eos uis tonitrui atq; fulgu
ris terruit · ac dispsit · ut ta
lia denuo nullatenus tempta
re p̄sumerent ; Tunc aut ex
eunte romani · eorū corpora
qui hoc ex dīna meruerē · leua
uerē · et in locis in quib· nunc
s ꝺcta posuerē ; Quis g̊ sere
nissima dna · tā temeraria pos
sit existere · ut hęc sciens · eoꝝ
corpora n̄ dico tangere · s · talī
quatenus p̄sumat inspicere ·
Dū g̊ talia mihi uobis p̄cep
ta s · de quib· parere nullate
nus potuisse · quantū inuenio
n̄ urm ē · s · quidā homines
nra me pietate uram exci
tare uoluer · ut m̄ qđ absit
uoluntatis ure grām subtra
herent · et ꝓpterea quęstiē capi
tulū · de quo uobis quasi inobe
diens inuenirer ; S · in omipo
tente confido · quia nullom̄ be
nignissimę uoluntati subri
puit · et scōrū aptorū uirtu
tē · quos toto corde et mente
diligim̄s · n̄ ex corporali p̄sen
tia · s · ex p̄dicatione semp ha
bebim̄s ; Sudariū ů qđ simulit
transmissum uisistis · cū corpore
eius ē · Quod ita tangi n̄ po
te · sic nec ad corpus illius ac
cedi ; S · quia serenissimę dnę
tā religiosissimū desiderū ee
uacuū n̄ debet · de catenus qđ
ipse sēs paulus apls in collo
et manib· gestauit · ex quib·
multa miracula in popto de
monstrant · partē uobis aliqua
transmittere festinabo · si tam

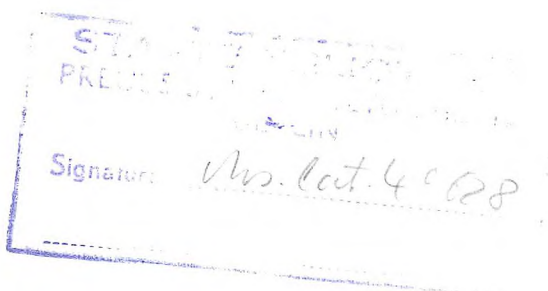
Bln. theol. lat. qu. 197, f. 67v

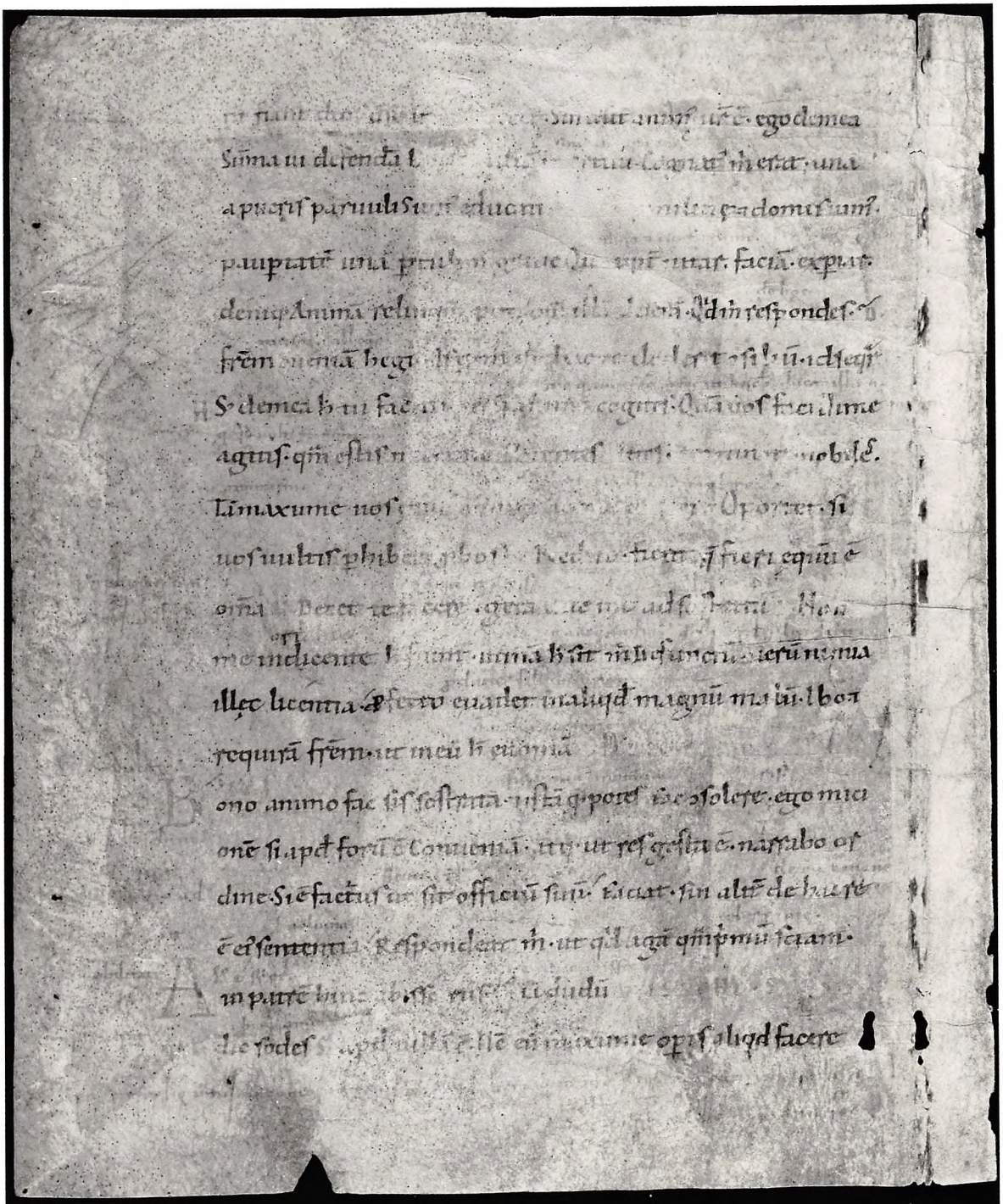
670
n.f.l.qu. 197

Berlin
theol. lat. qu. 197

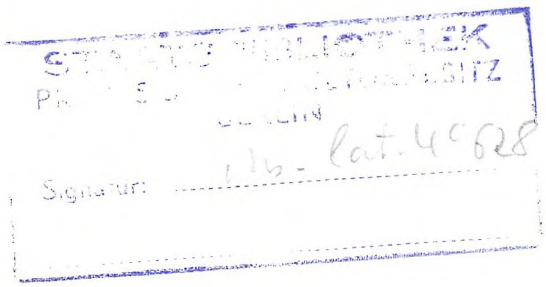
salue demea · D. Quid aut maior filius tuus ecbinus Quē
fr̄ adoptandu dedisti neq; boni neq; liberalis fuere offi
um ē uri · D. Qd istuc ē · ñ. nr̄m amicū norat simulū Atq;...
qualē ē qdm fili ei uirginē uenaut D. hē manē ndū
audisti demea Qd est grauissimū D. an q̄q̄m ē etiā amplius
Vero amplius nā h quidē ferendū aliq̄n ē · Psuasit nox a
mor · unū adolescentia humanū ē ubi sert facilū · admare ē
uirginis uenit ipsius ularo · lacrumans · orans obsecrans · fide
dans · uarios se illā elicturū dolos · Ignotū ē · tacitū ē · credi
tū ē · uirgo ex eo ēpsū grauida facta ē · mīsis hic decim ē · Ille
bon uir · nob psaltria si clus placet · Parauit · quicū uiuat · illā
deserat · D. Peperit tū istuc dicis · mat uirginis in medio ē
ipsa uirgo res ipsa · hic geta Phea ut captus ē seruul ex · ñ mal
Neq; inert · alit illas solus · omnē familiā sustentat · hunc ab
duce · uinci · gre se · Immo hercle extorq; ñra facilū ē
demea · Postremo ñ negabit · coram ipso cedo · D. Pudet · nec qd a
gā · nec qd huic respondeā scio P. Miserū me · differor dolor
bus · Iuno · lucina fer opē · serua me obsecro · hē · Nūnā illa
parturit · C. certe hegio · hē · Ille fide nē uram implorat ·
demea · Qd uos iuuat cogere · id uoluntate impetrare · Ille primū

Bln. (W) lat. qu. 628

Signatur: Mus. 1ct. 4° 28

Bibl. lat. 9a. 628

Signatur
lat. 4° 828

Berlin theol. Cat. 2° 283 | fol 1

Ex donatione Reuerendi in Chro patris ac dñi. dñi Johannis Abbatis Laudabilis Monasterij sancti Matthiæ Aplī cqūi etiam ab Rdo d. dnō Rheinero Imperialis Monasterij S. Maximini Abbate dignissimo donationis titulo hunc librū tenet et reuerenter curauit. Modo Rda et nobiles d. Abbatissa et Cōuentus Mī S. Mariæ ppe Boparthum eundem, ad honorem dei et sororis suæ filiæ in gratiā, iusto titulo sibi habet "Claræ". Anno d. 1582

INCIPIT EPISTOLA BEATI HIERONIMI AD DAMASUM PAPAM

Beatissimo papae damaso. hieronimus.

NOuum opus me facere cogis ex uetere. Ut post exemplaria scripturarum toto orbe dispersa. quasi quidam arbiter sedeam. & qualia inter se uariant. quae sint illa quae cum greca consentiant ueritate decernam. Pius labor. sed periculosa praesumptio. Iudicare de ueteribus ipsum ab omnibus iudicandum est mutare linguam. & canescentem mundum ad infantiā reuocare parvulorum. Quis enim doctus pariter uel indoctus. cum in manus uoluminis adsumpserit. & sibi ea quam semel imbibit uiderit discrepare quod lectitat. non statim erumpat in uocem me falsarium. me damnare sacrilegum. qui audeam aliquid mutare ueteribus libris addere mutare corrigere. aduersus quam inuidiam duplex causa me consolatur. quod & tu quisquis mihi sacerdos fieri iubes. & uerum non esse quod uariat. & iam maledicorum testimonio comprobatur. si enim latinis exemplaribus fides est adhibenda respondeant. quibus tot sunt exemplaria pene quot codices. si autem ueritas est quaerenda de pluribus. Cur non ad graecam originem reuertentes. ea quae uel auctoris sui interpretis uitio maledicta. uel a praesumptoribus in peius emendata peruersius. uel a librariis dormitantibus. aut addita sunt aut mutata corrigimus. Neque uero ego de ueteri disputo testamento. quod a septuaginta senioribus in graecam linguam uersum tertio gradu ad nos usque peruenit. Non quaero quid aquila. quid symmachus sapiant. quare

Ex Bibliotheca Regia Berolinensi

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: LA2316/32

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

Berlin Ms. 283 18

INCIPT CAPITVLA

I Natiuitas xpi · magorum munera occultatio thu · Infantes interficiuntur ·,

II Regressus exaegypto Innazareth a iohanne Iniordane baptizatur ·

III Tentatus adiabolo · uidit petrum & andream · iacobum & iohannem · piscatores conuocat · & circumiens uarios languores hominum curat ·

IIII De beatitudine & ceteris mandatis

V Orationem doce & Inter ceteras mandata nonesse cogitandum de uictu & de uestimento praedicit ·

VI Non esse praeiudicandum · de margaritas ante porcos · pedendum querendum · pulsandum ·

VII A pseudo prophetis cauendum · quia non omnes qui dicunt dne dne Intrabunt in regnum · caelorum · de domo aedificata supra petram uel harenam ·,

VIII Leprosum mundat · puerum tribuni paralyticum curat · socrum petri a febribus liberat · De plurimis curis · & ut mortui mortuos suos sepeliant cuidam dicit ·

VIIII Nauigans tempestatem sedat · In terra gerasseno rum · daemonia eicit ·

X Paralyticus curatus lectulum suum baiulat · matheum conuocat · Dicens pharisaeis · Non esse opus ualidis medicus ·

XI Parabolam panni & scissurae & uterium & uini ponit · mulierem a profluuio liberat · & filiam cuiusdam

Bln. theol. lat. fol. 283, f. 18r

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
(Bilden-Nummer)

12068

Berlin theol lat 2°283 | fol 20

INCIPIT EVANGELIVM SECVNDV MATTHEVM

LIBER GENERATIONIS ihū xpi filii dauid
filii abraham. Abraham genuit isāac. Isāac autem
genuit iacob. Iacob autem genuit iudam & fratres eius.
Judas autem genuit phares. & zarā de thamar. Phares
autem genuit esrom. Esrom autem genuit aram.
Aram autem genuit aminadab. Aminadab autem genuit
naasson. Naasson autem genuit salmon. Salmon autem
genuit booz de rachab. Booz autem genuit obed ex ruth.
Obed autem genuit iesse. Jesse autem genuit dauid regem.
Dauid autem rex genuit salomonem ex ea que fuit uriae
Salomon autem genuit roboam. Roboam autem genuit abiā.
Abia autem genuit asā. Asā autem genuit iosaphat. Iosaphat
autem genuit ioram. Joram autem genuit oziam. Ozias autem
genuit ioatham. Joatham autem genuit achaz. Achaz aut
genuit ezechiam. Ezechias autem genuit manassen.
Manasses autem genuit amon. Amon autem genuit iosiam.
Iosias autem genuit iechoniam & fratres eius In transmigratione
babilonis. Et post transmigrationem babilonis. iechonias
genuit salathiel. Salathiel autem genuit zorobabel
Zorobabel autem genuit abiud. Abiud autem genuit
eliachim. Eliachim autem genuit azor. Azor aut genuit
sadoc. Sadoc autem genuit achim. Achim aut genuit
eliud. Eliud autem genuit eleazar. Eleazar aut genuit.

Berlin theol. Lat. 2° 283 | fol 134

INCIPIT EVANGLIVM SECD IOH

Inciu sti euangli secd ioh

IN PRINCIPIO · ERAT VERBVM ·, ET VERBVM ERAT apud dm̄. & dr̄s erat uerbum ·, hocerat Inprincipio apud dm̄ ·, Omnia peripsum facta sunt. & sine ipso · factum est nihil ·, Quodfactum est. Inipso uita erat ·, & uita erat luxhominum. & lux in tenebris luce. & tenebrae eam nonconprehenderunt ·,

FUIT homo missus a dō. cui nomen erat iohannes ·, hic uenit In testimonium · ut testimonium perhibe ret de lumine ·, ut omnes crederent per illum ·, Non erat ille lux · sed ut testimonium perhiberet de lumine ·,

ERAT lux uera · quae inluminat omnem hominem · uenientem in hunc mundum ·, In mundo erat · & mundus per ipsum facta est · & mundus eum non cognouit ·,

IN propria uenit · & sui eum non receperunt ·, Quotquot autem receperunt eum · dedit eis potestatem · filios dei fieri · his qui credunt in nomine eius ·, Qui non ex sanguinibus neque ex uoluntate carnis · neque ex uoluntate uiri · sed ex deo nati sunt ·,

ET uerbum caro factum est · & habitauit In nobis ·, & uidimus gloriam eius · gloriam quasi unigeniti a patre ·, plenum gratiae & ueritatis ·,

IOhannes testimonium perhibet de ipso · & clamabat dicens ·, hic erat quem dixi · qui post me uenturus est ante me factus est · quia prior me erat ·,

legit symon uiros & misit ad demetrium
tionem regioni quia actus omnes
iem fuerant gesta, & demetrius
pondit ei & scripsit epistolam talem,
n summo sacerdoti & amico
& gentis iudaeorum salutem,
baen quam misisti suscepimus.
uobiscum pacem magnam.
regis remittere uobis quae im
que enim constituimus uobis
nes quas aedificastis sint uobis,
ignorantias & peccatas usque
& coronam quam debeatis,
uitarium hierusalem iam non sit
uil nuobis aptisunt conscribi
ribantur. & sit inter nos pax,
uagesimo ablatum est iugum
& coepit populus israhel scri
gestis publicis. Anno primo
dote magno duce & principe iudeorum.

Iste lib' penet monasterio Stabulensi,

incuitate. & factus est motus magnus in ciuitate,
& ascendentes runt qui erant in ciuitate cum uxoribus
& filiis suis pra murum. scissis tunicis suis. & clamauerunt
uoce magna postulantes a symone dextras sibi dari.
& dixerunt, non nobis reddas secundum malitias nostras.
sed secundum misericordias tuas & seruiemus tibi,
& flexus symon non debellauit eos sed egit tamen eos
de ciuitate & emundauit aedes in quibus fuerant
simulacra. & tunc intrauit in eam cum hymnis
benedicentes dm, & eiecta ex ea omni immunditia
collocauit in eam uiros qui legem facerent. & munuit
eam & fecit sibi habitationem, Qui autem erant in
arce hierusalem prohibebantur egredi & ingredi
in regionem & emere ac uendere & esurierunt
ualde & multi ex eis fame perierunt, & clamauerunt
ad symonem ut dextras acciperent, & dedit
illis & eiecit eos inde & emundauit arcem a contami
nationibus & intrauerunt in eam tertia & uicesima
secundi mensis anno centesimo septuagesimo primo
cum laude & ramis palmarum & cymbalis

BIBLIOTHECA REGIA BEROLINENSIS
Ms. Ham. 253

Spiegel von

BILDARCHIV FOTO MA
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:
LA2002/62

1. 17 acc. 13, (34 - 42)

13, 44 - 51

Ad eos vltus defuncti

Inclina dñe aurē tuā supplices q̄ deprecamur · ut animā famuli tui · p · quā de hoc seculo migrare iussisti · in pacis ac lucis regione constituas · & sc̄orū tuorū iubeas esse cōsortē · p ·

Dñe cuius miseratione anime fidelium requiescunt · famulis tuis illi ut omnibus hic & ubiq; in xp̄o quiescentibus da propitius ueniā peccatorū · ut a cunctis reatibus absoluti · sine letentur p

Sit rector bene agentibus · per humilitatem socius · contra delinquentium uitia · per zelum iusticiae erectus · ut & bonis in nullo se praeferat · & cum prauorū culpa exigit · potestatem protinus sui prioratus agnoscat · Quatenus & honore subp̄sso aequalem se subditis bene uiuentibus deputet · & erga puersos iura rectitudinis n̄ exercere formidet · Nam sicut in libris moralibus dicisse me memini · Liq& quod omnes homines natura aequales genuit · seduariante meritorū ordine · alios alius culpa postponit · Ipsa autem diuersitas quae accessit ex uitio · diuino iudicio dispensatur · ut quia omnis homo eque stare non potuit · alter regatur ab altero · Unde cuncti qui praesunt · non in se potestatem debent ordinis sed aeq̄ tractem pensare conditionis · nec preesse hominibus se gaudeant sed p desse ·

Antiqui & enim patres nr̄i non reges hominum · sed pastores pecorū fuisse memorantur · Et cum noe dñs · filiisq; eius dicet & · Crescite · & multiplicamini · & replete terram · Protinus adiunxit · Et terror ur̄ ac tremor sit super cuncta animalia terre · Quorum uidelicet terror ac tremor qa esse super animalia terre praecipitur · p fecto esse super homines p hibetur · Homo quippe brutis animalibus · non autem hominibus ex eris natura plasmatus est · Et idcirco ei dr̄ · ut ab animalibus · & non ab homine timeatur ·

Bibl. Rhedd. 1650 . f. 142v

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
Signatur: Ms. Phill. 1650
f. 143v

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
Preußischer Kulturbesitz
PHOTOSTELLE
Briefadresse: 10102 Berlin
Unter den Linden 8

Fragment 188

redemptio ura; Et dixit illis simlitudinē; Videte
ficulneā & omnē arborē cum pducunt iam ex
fructū scitis qm ppe est; Ita & uos cū uide
ritis hec fieri scitote qm ppe est regnū dei; am
en dico uobis quia non pteribit generatio hec
donec oīa fiant; Celū & terra transibunt uer
ba aut mea non transibunt;

RS sic nos existimet homo ut
ministros xpi & dispensatores mysteriorū
dei; hic iā quer̄t int dispensatores ut fide
lis quis inueniat; Mihi aut pminimo est
ut a uobis iudicer aut ab humano die; sed
neq; me ipsū iudico; Nihil enim mihi con
scius sum si non in hoc iustificatus sum;
Qui aut iudicat me dns est; Itaq; nolite
ante tempus iudicare quo ad uenat dns
dns qui & illuminabit abscondita tenebra
& manifestabit consilia cordiū; Et tunc
laus erit unicuiq; a deo; Secundū
Nillo tempr. Cū audisset iohannes in
uinculis opera xpi mittens duos de dis
cipulis suis ait illi; Tu es qui uenturus es an ali
um expectamus & respondens ihs ait illis

Bln. (DDR) Fragm. 188, fol. 2r

Nur zum persönlichen Gebrauch
Weitergabe an Dritte ist unzulässig!

Deutsche Staatsbibliothek Berlin/DDR
Handschriftenabt. / Literaturarchiv

Fragm. 188
f. 25

Reg. Lib. IV c. 22.4

Fragm. vat. 61, 1

pecunia quę in la- cę in templum dni quam colli
gerunt ianitores a populo · d& urq; febri ſ ppre
positor in domo dni qui & distribuent ea his quo
perantur in tēplo dni ad instauranda ſarta
tecta templi · tignarii ut undelic & & cementarii & his qui
interrupta componunt & ut emantur ligna
& lapides de lapidicinis ad instaurandum tē
plum dni ; uerum tamen non ſub putetur
eis argentum quod accipiunt · sed in potesta
te habeant & in fide ; ozitau helchias por

Aur. Hubigantheil. ann. 821

Bln. StB. Fragm. var. 61,1[2]

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline: **Berlin, Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung**

Signatur: Fragm. varia 61
Blatt: 1r